

Broj: 01-50-4-986-3/20

Sarajevo, 11. 6. 2020.

ČLANU

PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE PREDSTAVNIČKOG DOMA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH ZA UTVRĐIVANJE STANJA U PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA BiH

Damiru Arnautu, Zukanu Helezu, Mirjani Marinković- Lepić, Zlatanu Begiću, Almi Čolo, Draganu Mektiću, Branislavu Borenoviću i Miri Pekić

Na osnovu člana 35. st. (1) i (2) Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20), zaključka s 2. hitne sjednice Predstavničkog doma o formiranju Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama BiH, održane 14. 6 i 26. 6. 2019, i zaključka o potvrđivanju imenovanja članova Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama BiH, usvojenog na 8. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 15. 5, 19. 5. i 20.5. 2020, sazivam **3. sjednica Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama BiH (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija).**

Sjednica će biti održana **u utorak, 16. 6. 2020**, u zgradi Parlamentarne skupštine BiH, u Plavoj sali, **s početkom u 12 sati.**

Za sjednicu predlažem sljedeći

DNEVNI RED

1. Usvajanje Zapisnika 2. sjednice;
2. Razmatranje Prijedloga programa rada Privremene istražne komisije;
3. Dogovor o daljnjem radu Privremene istražne komisije;
4. Tekuća pitanja.

Pozivamo Vas da sjednici obavezno prisustvujete.

U slučaju potrebe, možete kontaktirati sekretare Privremene istražne komisije Igora Bajića ili Sonju Abdulovski na broj telefona: 033 2860 68 ili na e-mail adresu: sonja.abdulovski@parlament.ba ili igor.bajic@parlament.ba

S poštovanjem,

**Predsjedavajući Privremene istražne komisije
Damir Arnaut**

dostaviti:

- naslovu
- a/a

**ISTRAŽIVANJE O PERCEPCIJI AKTERA U PRAVOSUĐU
BOSNE I HERCEGOVINE O NAJVAŽNIJIM PREPREKAMA
KOJE UTIČU NA EFIKASNOST I NEZAVISNOST
PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA**

***Istraživanje o percepciji aktera u pravosuđu
Bosne i Hercegovine o najvažnijim preprekama
koje utiču na efikasnost i nezavisnost
pravosudnih institucija***

Tuzla-Bijeljina, mart/ožujak 2015. godine

Izdavač:

Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj
Forum građana Tuzle

Autori:

Doc. dr Zlatan Begić,
Branko Todorović
Vedrana Subotić
Tamara Zrnović

Štampa:

„Mojić“ d.o.o, Bijeljina

Tiraž:

250

„Ovaj izvještaj kreiran je u okviru projekta održivosti civilnog društva u Bosni i Hercegovini, koji realizuju Centri civilnih inicijativa (CCI) i Centar za promociju civilnog društva (CPCD). Projekat je podržan od Američke agencije za međunarodni razvoj i Vlade Velike Britanije.“

Skraćenice

BiH – Bosna i Hercegovina

FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine

RS – Republika Srpska

EU – Evropska unija

VSTV BiH – Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine

USAID – Američka agencija za međunarodni razvoj

CCI – Centri civilnih inicijativa

CPCD – Centar za promociju civilnog društva

FGT – Forum građana Tuzle

HCRS – Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj

CSSP - Programu održivosti civilnog društva u Bosni i Hercegovini

Sadržaj

UVOD.....	7
1. Projektni zadatak.....	8
2. Analiza ankete.....	8
2.1. Uzorak.....	8
2.2. Ankete po ciljnim grupama.....	9
2.3. Kvantitativna i kvalitativna analiza.....	11
2.3.1. Položaj pravosudne grane vlasti, nezavisnost i izbor nosilaca pravosudnih funkcija.....	11
2.3.2. Položaj, nezavisnost i način izbora visokog sudskog i tužilačkog vijeća (dalje: VSTV).....	20
2.3.3. Efikasnost i nepristrasnost pravosuđa i odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija.....	26
2.3.4. Finansiranje pravosuđa.....	33
3. Sekundarni izvori.....	35
3.1. Izvještaji o napretku u Bosni i Hercegovini-oblast pravosuđa.....	35
3.2. Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira-komunikei i izjave.....	45
ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	46
PREPORUKE.....	51

Uvod

U procesu evropskih integracija Bosna i Hercegovina (dalje: BiH) je preuzela obavezu da uskladi domaće zakonodavstvo sa pravnim tekovinama Evropske unije¹ (dalje: EU), te osigura njegovu efikasnu primjenu. Važnost provođenja potrebnih reformi potvrđena je pokretanjem Strukturalnog dijaloga o reformama u oblasti pravosuđa između BiH i EU. Iako je reforma pravosuđa započela 2001. godine sa ciljem uspostavljanja demokratske i stabilne države zasnovane na vladavini prava, izvještaji relevantnih domaćih i međunarodnih institucija/organizacija ukazuju na to da pravosudni sistem u BiH još uvijek nije u potpunosti nezavisan i efikasan.

Forum građana Tuzle (sektorski lider) i Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj (partner), učestvuju u “Programu održivosti civilnog društva u Bosni i Hercegovini - CSSP (2014-2018)“, koji je finansiran od strane USAID-a i Kraljevine Velike Britanije. U okviru ovog programa Forum građana Tuzle, u saradnji sa Helsinškim odborom za ljudska prava u Republici Srpskoj, implementira projekat „Civilno društvo u procesu reforme bh. pravosuđa“. Cilj projekta je da, kroz aktivnosti u četverogodišnjem periodu, doprinese nezavisnoj i samostalnoj poziciji sudske vlasti u BiH tako da sudska vlast, kao jedna od tri grane vlasti, ima poziciju kao u drugim demokratskim državama. S tim u vezi, utvrđeni su prioriteti projekta koji se odnose na obezbjeđenje ustavnih i zakonskih pretpostavki za nezavisnost institucija pravosuđa, unapređenje postupka izbora sudija i tužilaca i jačanje uloge Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (dalje: VSTV BiH) kao nezavisne institucije, te obezbjeđenje finansijske nezavisnosti i samostalnosti pravosuđa u BiH.

U svrhu realizacije projekta utvrđen je projektni zadatak, koji je definisan na slijedeći način: *„Istraživanje o percepciji aktera u pravosuđu Bosne i Hercegovine o najvažnijim preprekama koje utiču na efikasnost i nezavisnost pravosudnih institucija.“* Postavljeni cilj je bio da se provede stručno nezavisno istraživanje kako bi se identifikovale najvažnije prepreke koje utiču na uspostavljanje efikasnog i istinski nezavisnog pravosudnog sistema u BiH.

³Acquis communautaire, kao jedan od najznačajnijih pravnih i političkih principa evropskih integracija, podrazumijeva skup prava i obaveza, koja se svakodnevno uvećavaju i šire, te predstavljaju jedan od ključnih uslova u toku procesa integracija. Dostupno na <http://www.dei.gov.ba/dokumenti/>.

1. Projektni zadatak

U svrhu realizacije projekta utvrđen je projektni zadatak, koji je definisan na slijedeći način: „Istraživanje o percepciji aktera u pravosuđu Bosne i Hercegovine o najvažnijim preprekama koje utiču na efikasnost i nezavisnost pravosudnih institucija.”

2. Analiza ankete

2.1. Uzorak

Za potrebe realizacije projektnog zadatka ukupno je testiran 371 ispitanik. Pri tome je pretežan fokus istraživanja bio usmjeren na ciljnu grupu koju čine sudije i tužioci (*ciljna grupa 1*), dakle nosioci ispitivanih pravosudnih funkcija, s obzirom da je prioritetna svrha istraživanja sadržana u namjeri neposrednog pribavljanja relevantnih podataka - *stručne prirode* od predstavnika struke direktno involviranih u oblast koja je predmet ispitivanja.

Sekundarni zadatak istraživanja bio je usmjeren na prikupljanje podataka koji se odnose na percepciju spoljnih aktera (koji u organizacionom smislu nisu dio sudsko-tužilačkog sistema) povodom predmeta istraživanja. U tom smislu, drugu ciljnu grupu ispitanika (*ciljna grupa 2*) činili su predstavnici nevladinih organizacija i medija, sa pretežnim ciljem prikupljanja podataka perceptivno-iskustvenog karaktera. U okviru ciljne grupe 2 anketirani su i predstavnici advokatske struke u funkciji eksternih učesnika postupaka pred sudovima i tužilaštvima koji ne pripadaju sudsko-tužilačkom aparatu, čija percepcija određenih procesa i postupaka može imati posebnu težinu obzirom na činjenicu da isti mogu zadržati potreban nivo objektivnosti jer nisu organizacioni dio sudskog niti tužilačkog sistema iako putem svojih predstavnika u VSTV-u BiH učestvuju u kreiranju ambijenta za rad sudova i tužilaštava.

Pri tome se pošlo od pretpostavke da se uključivanjem ove grupe ispitanika (advokata) u ciljnu grupu 2 očekivano može podići nivo relevantnosti saznanja do kojih se željelo doći anketiranjem ispitanika ove ciljne grupe budući da oni, pored nespornih iskustvenih saznanja, istovremeno posjeduju i relevantna stručna znanja u vezi sa ispitivanom materijom. Na sličan način se postupilo i pri odabiru ispitanika ciljne grupe 2 koji dolaze iz nevladinih organizacija i medija, jer su anketiranjem obuhvaćeni predstavnici onih nevladinih organizacija i medija koji imaju relevantna iskustva u pogledu istraživanja i izvještavanja o pravosuđu u BiH. Pri tome se vodilo računa o strukturi ispitanika ove ciljne grupe (ciljne grupe 2), koja je imala ulogu svojevrzne mini kontrol-grupe. Tako su predstavnici nevladinih organizacija i medija ukupno činili približno dvije trećine ispitanika ciljne grupe 2, dok su predstavnici advokata činili približno jednu trećinu ispitanika ove ciljne grupe.

U vezi sa prethodnim je i struktura ispitanika, gdje 259 ispitanika ili 69,81% su nosioci sudijske funkcije, 61 ispitanik ili 16,44% nosioci su tužilačke funkcije, 35 ispitanika ili 9,43% su predstavnici nevladinih organizacija i medija, te je 16 ispitanika ili 4,3% iz reda advokata. Pri tome treba imati u vidu da su ispitanici iz reda predstavnika nevladinih organizacija kroz ankete prezentovali stavove i iskustva organizacija koje predstavljaju, a koje uglavnom imaju relevantna iskustva kada je riječ o predmetu istraživanja.

2.2. Ankete po ciljnim grupama

U svrhu realizacije projektnog zadatka sačinjena je anketa, u skladu sa postavljenim prioritetima i utvrđenim ciljevima, te je provedeno anketiranje ispitanika koji obavljaju funkcije sudija i tužilaca (ciljna grupa 1) - na kojima je bio pretežan fokus istraživanja. Cilj ankete bio je da se na neposredan način - direktno od nosilaca pravosudnih funkcija, koji su činili prvu ciljnu grupu, dođe do podataka koji eksplicitno upućuju na osnovne prepreke normativnog i praktičnog karaktera koje onemogućavaju uspostavljanje efikasnog i nezavisnog pravosuđa u punom kapacitetu.

U cilju što objektivnijeg sagledavanja stanja u pravosuđu sačinjena je posebna anketa namijenjena drugoj ciljnoj grupi ispitanika koju su činili, kako je navedeno, predstavnici organizacija civilnog društva, medija i advokati. Anketa namijenjena ovoj ciljnoj grupi prilagođena je svrsi istraživanja, pri čemu je suština predmeta ispitivanja ostala ista.

Anketa namijenjena ciljnoj grupi 1 većinom je sadržavala pitanja stručne naravi koja se odnose na nedostatke aktuelnog normativnog okvira i probleme u praksi koji su prepreka za razvoj efikasnog i nezavisnog pravosudnog sistema u užem smislu (sudovi, tužilaštva, te VSTV BiH). Za odgovore na ovu vrstu pitanja, koji bi se mogli smatrati relevantnim za ovu vrstu istraživanja, samo po sebi se podrazumijeva postojanje određenih stručnih referenci na strani ispitanika, te iskustava u svakodnevnom radu u sudovima i tužilaštvima.

Anketa namijenjena ciljnoj grupi 2 većim dijelom sadržavala je pitanja koja se odnose na percepciju spoljnih aktera (nevladine organizacije, mediji, advokati) u pogledu procesa koji se odvijaju na bazi ispitivanog normativnog okvira unutar sudova, tužilaštava i VSTV-a. Pitanja sadržana u anketi za ciljnu grupu 2 su iskustveno-perceptivne prirode, te su se odnosila isključivo na percepciju procesa, odnosno postupaka koji se odvijaju unutar navedenih pravosudnih institucija, a koji se temelje na ispitivanom normativnom okviru.

U konačnom, cilj je bio doći do relevantnih saznanja o eventualnim nedostacima aktuelnog normativnog okvira i problemima u praksi anketiranjem nosilaca sudskih i tužilačkih funkcija (anketa za ciljnu grupu 1), te do podataka koji ukazuju na stav tzv. eksternih subjekata (nevladine organizacije, mediji, advokati) o postupcima koji se odvijaju na bazi ispitivanog normativnog okvira (anketa za ciljnu grupu 2). Jedan, manji dio pitanja postavljen je isključivo ispitanicima ciljne grupe 1, jer se smatralo da za relevantan odgovor na ova pitanja treba posjedovati potreban nivo neposrednog iskustva u vršenju sudijske i/ili tužilačke funkcije. Značajan dio pitanja za obje ciljne grupe je otvorenog tipa, iz razloga što se eventualni nedostaci normativnog okvira, problemi u praksi i/ili iskustveno-perceptivna saznanja nisu željela prejudicirati, već je namjera bila da se ostavi prostor da ispitanici iznesu svoje vlastite stavove povodom ispitivane materije. Tako su ankete sačinjene na način koji omogućava kvantitativnu i kvalitativnu analizu dobijenih podataka, te donošenje odgovarajućih zaključaka i preporuka na temelju provedenog istraživanja.

Sa ciljem realizacije projektnog zadatka analizirani su i sekundarni izvori, na prvom mjestu zakonska regulativa u predmetnoj oblasti u svrhu sastavljanja ankete i formulisanja završnih preporuka, te dokumenti relevantnih predstavnika međunarodne zajednice u BiH (Evropske komisije, Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira).

Tabela 1. Ukupan broj i procentualni sastav ispitanika po ciljnim grupama

Institucija	N	%
Sud	259	69,81
Tužilaštvo	61	16,44
Nevladine organizacije i mediji	35	9,43
Advokati	16	4,31
Ukupno	371	100,00

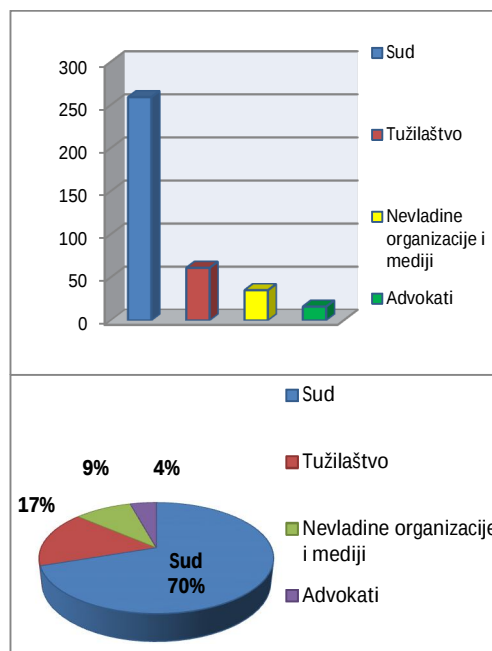

Tabela 1a. Ispitanici ciljne grupe 1

	N	%
Sud	259	80,94
Tužilaštvo	61	19,06
Ukupno	320	100,00

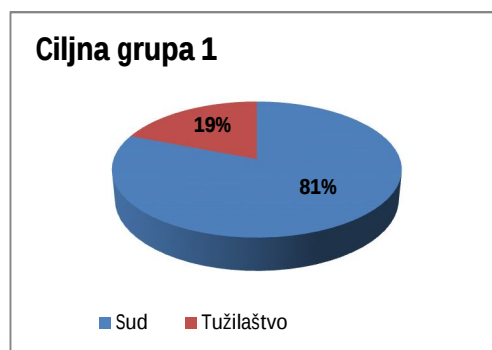

Tabela 1b. Ispitanici ciljne grupe 2

	N	%
NVO i mediji	35	68,63
Advokati	16	31,37
Ukupno	51	100,00

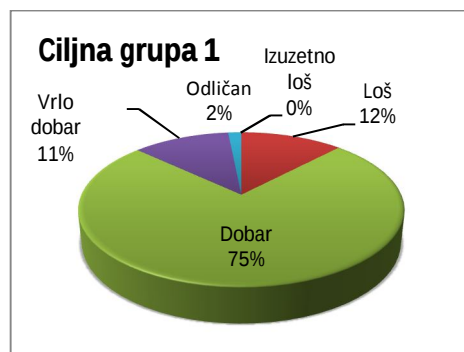
2.3. Kvantitativna i kvalitativna analiza

2.3.1. Položaj pravosudne grane vlasti, nezavisnost i izbor nosilaca pravosudnih funkcija

Pitanje br. 1 (Ciljna grupa 1): Kako ocjenjuje položaj pravosudne grane vlasti u BiH?

Tabela 2.

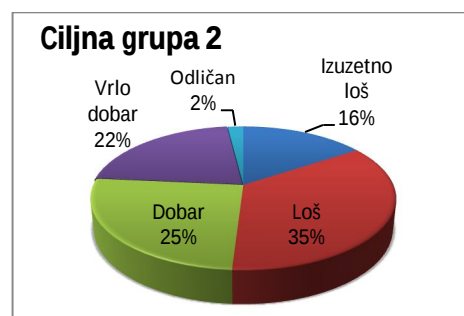
Kako ocjenjuje položaj pravosudne grane vlasti u BiH?	N	%
Izuzetno loš	0	0
Loš	39	12.19
Dobar	239	74.69
Vrlo dobar	37	11.56
Odličan	5	1.56

Pitanje br. 1 (Ciljna grupa 2): Kako ocjenjuje položaj pravosudne grane vlasti u BiH?

Tabela 3.

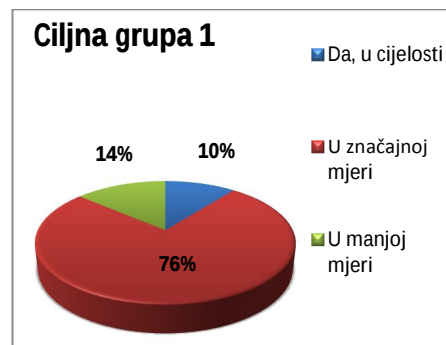
Kako ocjenjuje položaj pravosudne grane vlasti u BiH?	N	%
Izuzetno loš	8	15.69
Loš	18	35.29
Dobar	13	25.49
Vrlo dobar	11	21.57
Odličan	1	1.96

Pitanje br. 2 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća ustavna i zakonska rješenja omogućavaju nezavisnost nosilaca pravosudne vlasti u vršenju njihovih funkcija?

Tabela 4.

Da li postojeća ustavna i zakonska rješenja omogućavaju nezavisnost nosilaca pravosudne vlasti u vršenju njihovih funkcija?	N	%
Da, u cijelosti	34	10.63
U značajnoj mjeri	242	75.63
U manjoj mjeri	44	13.75
Ne	0	0

Pitanje br. 2 (Ciljna grupa 2): Da li su, prema Vašem mišljenju/ili saznanjima, nosioci pravosudne vlasti nezavisni u vršenju njihovih funkcija?

Tabela 5.

Da li su, prema Vašem mišljenju/ili saznanjima, nosioci pravosudne vlasti nezavisni u vršenju njihovih funkcija?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnoj mjeri	2	3.92
U manjoj mjeri	20	39.22
Ne	23	45.10
Nemam saznanja/stav o tome	6	11.76

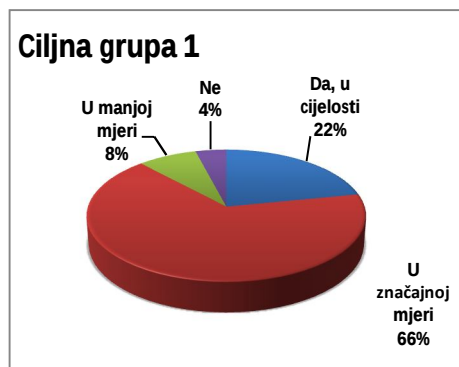
Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja nezavisnosti pravosuđa, u pitanju br. 3 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Nedovoljnu transparentnost izbora nosilaca pravosudnih funkcija;
- Učešće predstavnika advokata u postupku imenovanja sudija i tužilaca radi mogućeg sukoba interesa;
- Organizacione nedostatke u smislu potrebe za razdvajanjem VSTV-a na dva odvojena tijela - sudsko i tužilačko;
- Uticaj zakonodavne vlasti kroz postojeći način finansiranja;
- Nesavjesnost u radu pojedinih nosilaca pravosudnih funkcija;
- Nepostojanje adekvatne regulative koja propisuje način zapošljavanja administrativnog i pratećeg osoblja, i način na koji ostvaruju pravo na štrajk,
- Činjenica da VSTV nije ustavna kategorija.

Pitanje br. 4 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?

Tabela 6.

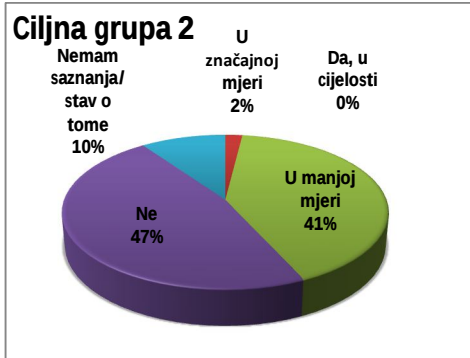
Da li, postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?	N	%
Da, u cijelosti	70	21.88
U značajnoj mjeri	212	66.25
U manjoj mjeri	25	7.81
Ne	13	4.06

Pitanje br. 4 (Ciljna grupa 2): Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor sudija i tužilaca vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?

Tabela 7.

Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor sudija i tužilaca vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnoj mjeri	1	1.96
U manjoj mjeri	21	41.18
Ne	24	47.06
Nemam saznanja/stav o tome	5	9.80

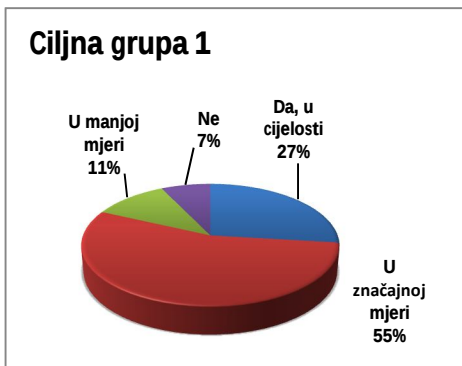
Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja nezavisnosti pravosuđa, u pitanju br. 5 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Učešće predstavnika advokata u izboru sudija i tužilaca;
- Učešće predstavnika Parlamentarne skupštine i Vijeća ministara BiH u radu VSTV-a, s čim u vezi je i prijedlog da ove predstavnike zamijene članovi koje bi delegirali univerziteti u BiH;
- Nedovoljno strogo sankcionisanje nosilaca sudskih i tužilačkih funkcija radi kršenja propisa,
- Mogućnost izbora na sudijsku i tužilačku funkciju lica koja su bili nosioci značajnih funkcija u sistemu izvršne i zakonodavne vlasti ili članova porodica ovih lica.

Pitanje br. 6 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca vrši bez nedozvoljenog uticaja nosilaca pravosudnih funkcija?

Tabela 8.

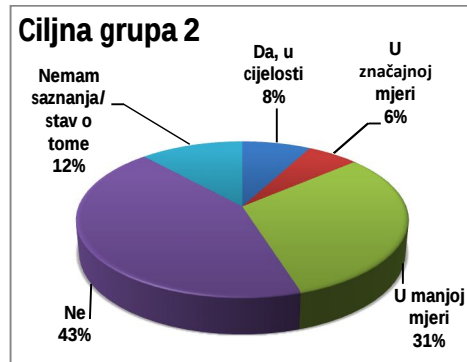
Da li postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca vrši bez nedozvoljenog uticaja nosilaca pravosudnih funkcija?	N	%
Da, u cijelosti	86	26.88
U značajnoj mjeri	176	55.00
U manjoj mjeri	35	10.94
Ne	23	7.19

Pitanje br. 6 (Ciljna grupa 2): Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor sudija i tužilaca vrši bez nedozvoljenog uticaja nosilaca pravosudnih funkcija?

Tabela 9.

Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor sudija i tužilaca vrši bez nedozvoljenog uticaja nosilaca pravosudnih funkcija?	N	%
Da, u cijelosti	4	7.84
U značajnoj mjeri	3	5.88
U manjoj mjeri	16	31.37
Ne	22	43.14
Nemam saznanja/stav o tome	6	11.76

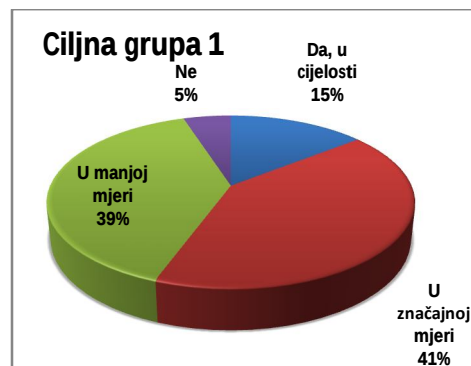
Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju onemogućavanja nedozvoljenih uticaja nosilaca pravosudnih funkcija na izbor sudija i tužilaca, u pitanju br. 7 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Nepostojanje obaveze na pribavljanjem i vrednovanje mišljenja suda ili tužilaštva u koje se osoba bira;
- Nedovoljno strogo sankcionisanje nosilaca sudskih i tužilačkih funkcija;
- Nedovoljna kontrola izbora članova VSTV-a, u smislu preispitivanja njihovog ranijeg rada, posebno kada je riječ o angažmanu u institucijama vlasti i javnim preduzećima;
- Neadekvatni uslovi za izbor na funkciju člana VSTV-a u pogledu neophodnog iskustva, odnosno određenog broja godina provedenih u pravosuđu;
- Nedostatak odgovornosti članova komisije koji provode postupak izbora kandidata na sudijsku ili tužilačku funkciju i predlažu kandidate,
- Nepostojanje mogućnosti da predsjednik suda utiče na imenovanje sudije u sudu kojem predsjedava, na način da ima pravo da prisustvuje sjednici VSTV-a prilikom izbora bez prava glasa, te da ima pravo na davanje obrazloženog prijedlog za jednog ili više kandidata.

Pitanje br. 8 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca zasniva na stručnim referencama?

Tabela 10.

8. Da li postojeća legislativa omogućava da se izbor sudija i tužilaca zasniva na stručnim referencama?	N	%
Da, u cijelosti	46	14.38
U značajnoj mjeri	132	41.25
U manjoj mjeri	126	39.38
Ne	16	5.00

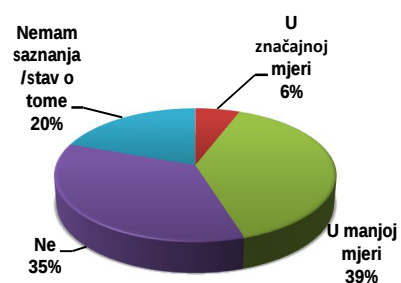

Pitanje br. 8 (Ciljna grupa 2): Da li se, prema Vašem mišljenju i iskustvima, izbor sudija i tužilaca zasniva na stručnim referencama?

Tabela 11.

Da li se, prema Vašem mišljenju i iskustvima, izbor sudija i tužilaca zasniva na stručnim referencama?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnoj mjeri	3	5.88
U manjoj mjeri	20	39.22
Ne	18	35.29
Nemam saznanja/stav o tome	10	19.61

Ciljna grupa 2

Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju u cilju stvaranja potrebnog ambijenta za izbor sudija i tužilaca koji bi se zasnivao isključivo na stručnim kriterijima, u pitanju br. 9 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

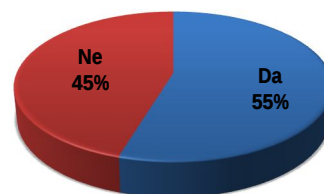
- Opterećenost etničkim balansom prilikom izbora nosilaca pravosudnih funkcija, uz mogućnost da se u obzir uzme ovaj kriterij, kao i kriterij regionalne zastupljenosti ukoliko to ne utiče na kriterij stručnosti izabranog kandidata;
- Nepostojanje posebnih komisija koje bi provjerile nivo stručnosti kandidata;
- Neadekvatnost postojećih kriterija u pogledu izbora sudija i tužilaca na višim instancama u smislu davanja prednosti onim kandidatima sa boljim kvalitetom donesenih odluka i dužim stažom u pravosuđu, uz uvažavanje mišljenja instanci koje su preispitivale odluke konkretnog kandidata;
- Neadekvatnost postojećih kriterija u smislu dužine staža u struci nakon polaganja pravosudnog ispita koji bi morao biti značajno duži,
- Nepostojanje posebnih ustanova edukativnog tipa u kojoj bi se buduće sudije i tužioci pripremali za vršenje poslova iz svoje nadležnosti, nakon rigorozne selekcije kandidata.

Pitanje br. 10 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate odgovarajućim, sa stanovišta osiguranja najvišeg nivoa stručnosti, uslove koji su propisani za imenovanje na sudijsku ili tužilačku funkciju?

Tabela 12.

Da li smatrate odgovarajućim, sa stanovišta osiguranja najvišeg nivoa stručnosti, uslove koji su propisani za imenovanje na sudijsku ili tužilačku funkciju	N	%
Da	175	54.69
Ne	145	45.31

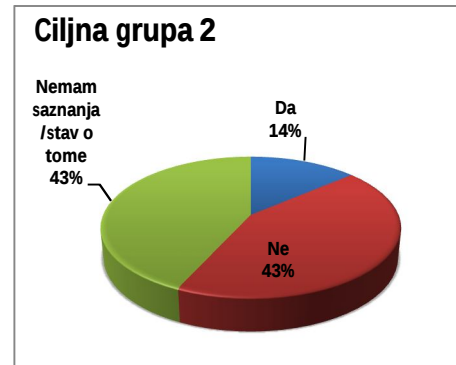
Ciljna grupa 1

Pitanje br. 10 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate odgovarajućim, sa stanovišta osiguranja najvišeg nivoa stručnosti, uslove koji su propisani za imenovanje na sudijsku ili tužilačku funkciju?

Tabela 13.

Da li smatrate odgovarajućim, sa stanovišta osiguranja najvišeg nivoa stručnosti, uslove koji su propisani za imenovanje na sudijsku ili tužilačku funkciju?	N	%
Da	7	13.73
Ne	22	43.14
Nemam saznanja/stav o tome	22	43.14

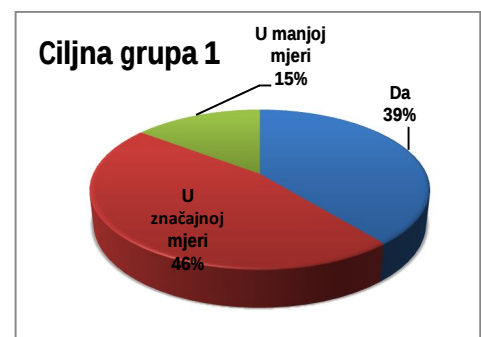
Ono što bi trebalo mijenjati kada je riječ o uslovima potrebnim za izbor na tužilačku i sudijsku funkciju, u pitanju br. 11 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Kod izbora nosilaca pravosudnih funkcija u Sud BiH i Tužilaštvo BiH, te Ustavne sudove, kao obavezan kriterij trebalo bi biti utvrđeno radno iskustvo u vršenju pravosudne funkcije na entitetskim ili drugim nivoima vlasti, a ne nakon položenog pravosudnog ispita;
- Propisana dužina staža u obavljanju poslova iz struke, pogotovo kada je u pitanju izbor za sudove viših instanci;
- Trebalo bi propisati obavezno preispitivanje kvaliteta odluka kandidata za period od najmanje 5 godina prije izbora u sud više instance;
- Utvrđivanje posebnog plana i programa za obuku sudijskih pripravnika i stručnih saradnika u smislu podizanja nivoa njihovog stručnog usavršavanja,
- Posebnu pažnju posvetiti selekciji kadrova, na način da se sudije prvog stepena biraju iz kruga stručnih saradnika, a sudije sudova višeg stepena iz reda sudija sudova nižih instanci isključivo prema kriteriju radnog iskustva i iskazanom kvalitetu u radu.

Pitanje br. 12 (Ciljna grupa 1): Da li postojeća legislativa osigurava zaštitu ličnog i profesionalnog integriteta postupajućesudije ili tužioca u smislu njegove nezavisnosti?

Tabela 14.

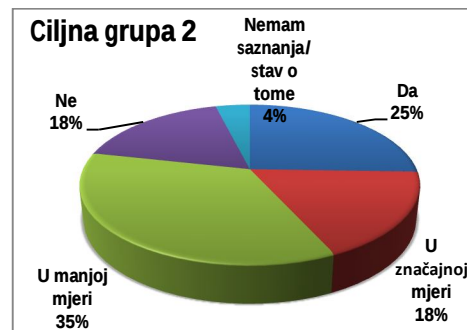
Da li postojeća legislativa osigurava zaštitu ličnog i profesionalnog integriteta postupajućesudije ili tužioca u smislu njegove nezavisnosti?	N	%
Da	125	39.06
U značajnoj mjeri	148	46.25
U manjoj mjeri	47	14.69
Ne	0	0

Pitanje br. 12 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate da je u Bosni i Hercegovini osigurana zaštita ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca u smislu njegove nezavisnosti?

Tabela 15.

Da li smatrate da je u Bosni i Hercegovini osigurana zaštita ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca u smislu njegove nezavisnosti?	N	%
Da	13	25.49
U značajnoj mjeri	9	17.65
U manjoj mjeri	18	35.29
Ne	9	17.65
Nemam saznanja/stav o tome	2	3.92

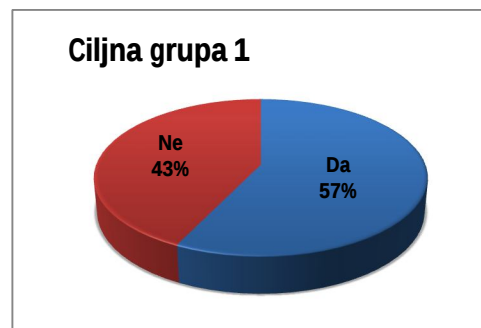
Kao osnovne nedostatke koje bi trebalo otkloniti i korake koje treba poduzeti u cilju zaštitu ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca i osiguranja njegove nezavisnosti, u pitanju br. 13 otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Institucionalizirati efikasnije mehanizme zaštite sudija i tužilaca, uključujući i unapređenje instituta imuniteta;
- Propisati entitetskim zakonima da se ometanje rada pravosuđa ima smatrati krivičnim djelom;
- Institucionalizirati odgovornost medija za neobjektivno izvještavanje o pojedinim sudskim postupcima, posebno kada se ugrožava princip presumpcije nevinosti, i u drugim slučajevima stvaranja negativne atmosfere kojom se sudovi izlažu pritisku radi donošenja odluke određenog sadržaja;
- Povećati nivo transparentnosti u radu sudaca i tužilaca,
- Redefinisati položaj dodatnih sudija čija pozicija je takve prirode da ove sudije dovodi u stanje konstantne egzistencijalne nesigurnosti i direktne zavisnosti.

Pitanje br. 14 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove efikasnosti?

Tabela 16.

Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove efikasnosti?	N	%
Da	183	57.19
Ne	137	42.81

Pitanje br. 14 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove efikasnosti?

Tabela 17.

Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove efikasnosti?	N	%
Da	33	64.71
Ne	18	35.29

Kao razloge zbog kojih smatraju odgovarajućim, odnosno neodgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove efikasnosti, u istom pitanju ispitanici obje ciljne grupe su naveli:

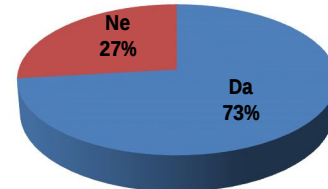
- Da, ukoliko se izbor nosilaca pravosudnih funkcija zasniva na kriteriju stručnosti, jer već postoje mehanizmi propisani Zakonom o VSTV-u čijom upotrebom se može razriješiti nosilac pravosudne funkcije sa dužnosti koju obavlja.
- Ne, iz razloga neefikasnosti postojećeg sistema;
- Da - u smislu osiguranja nezavisnosti nosioca pravosudne funkcije, Ne - u smislu nedostatka mehanizma kontrole u slučaju loših rezultata;
- Da, jer u tom slučaju postoji kontinuitet u radu što je preduslov za dodatno usavršavanje;
- Da, s tim što bi granicu trebalo pomjeriti na 65 godina starosti, kako zbog sudije u pitanju tako i zbog mlađih kadrova;
- Ne, efikasnost odnosno rezultati ostvareni u određenom periodu bi trebali biti faktor koji bi odlučivao o ponovnom reizboru nosilaca pravosudnih funkcija;
- Ne - u biološkom i fiziološkom smislu čovjek poslije navršenih 60 godina života ima slabu memoriju i pamćenje, percepcija opada, koncentracija slabi, niko se ne bavi zdravstvenim stanjem sudija – nema sistematskih pregleda, a rad sudije ocjenjuje predsjednik suda (a ne neko posebno tijelo ili komisija) i to često pristrasno idući linijom nezamjeranja;
- Smatran da lica u životnoj dobi preko 67 godina nisu više u mogućnosti da odgovore potrebama funkcije koju obavljaju, zbog fiziološkog stanja organizma;
- Ne, trenutno je rješenje katastrofalno, jer sve dosadašnje analize pokazuju da se efikasnost preko 62. godine života drastično smanjuje, i iz tog razloga bi mandat trebao biti do 65. godine života,
- Trebalo bi uvesti periodične reizbore svakih 5 godina kada je riječ o predsjednicima sudova, glavnim tužiocima i zamjenicima glavnih tužioca, uz analizu prethodnog mandata.

Pitanje br. 15 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove nezavisnosti?

Tabela 18.

Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove nezavisnosti?	N	%
Da	234	73.13
Ne	86	26.88

Ciljna grupa 1

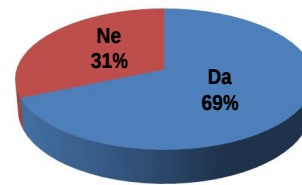

Pitanje br. 15 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove nezavisnosti?

Tabela 19.

Da li smatrate odgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove nezavisnosti?	N	%
Da	35	68.63
Ne	16	31.37

Ciljna grupa 2

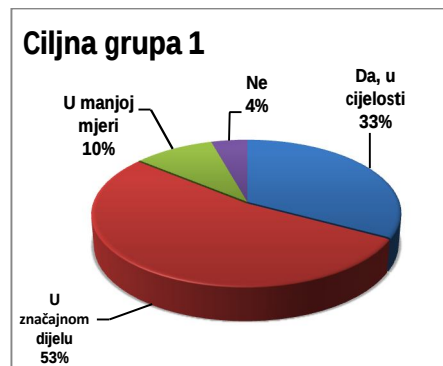
Kao razloge zbog kojih smatraju odgovarajućim, odnosno neodgovarajućim aktuelno rješenje po kojem se sudije i tužioci biraju na mandat do 70-te godine života, dakle bez periodičnog reizbora, sa stanovišta njihove nezavisnosti, u istom pitanju ispitanici obje ciljne grupe su naveli:

- Reizbor bi mogao dovesti u pitanje nezavisnost nosilaca sudijske i tužilačke funkcije, sa stanovišta nesigurnosti njihovog statusa, odnosno egzistencije, te bi bolje rješenje bilo pooštavanje mjera u slučaju loših rezultata,
- Reizbor bi omogućio nedozvoljene uticaje na sudije i tužioce.

Pitanje br. 16 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor članova VSTV-a vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?

Tabela 20.

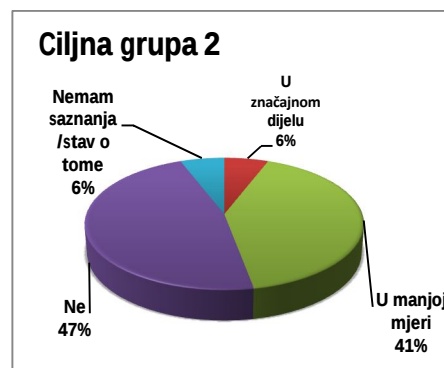
Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor članova VSTV-a vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?	N	%
Da, u cijelosti	105	32.81
U značajnom dijelu	170	53.13
U manjoj mjeri	31	9.69
Ne	14	4.38

Pitanje br. 16 (Ciljna grupa 2): Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor članova VSTV-a vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?

Tabela 21.

Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor članova VSTV-a vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnom dijelu	3	5.88
U manjoj mjeri	21	41.18
Ne	24	47.06
Nemam saznanja/stav o tome	3	5.88

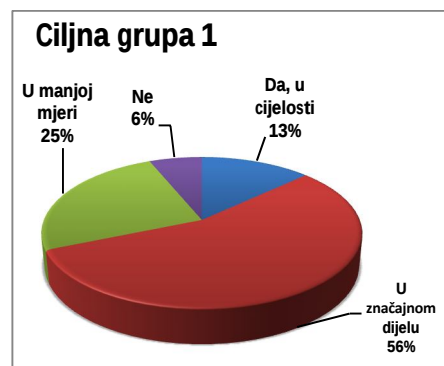
Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju onemogućavanja uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći na izbor članova VSTV-a, u pitanju br. 17, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Učešće predstavnika izvršne vlasti u izboru sudija i tužilaca, kao i predstavnika advokatskih komora koji mogu biti predstavnici neformalnih centara političke moći.

Pitanje br. 18 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor članova VSTV-a zasniva isključivo ili pretežno na stručnim kriterijima?

Tabela 22.

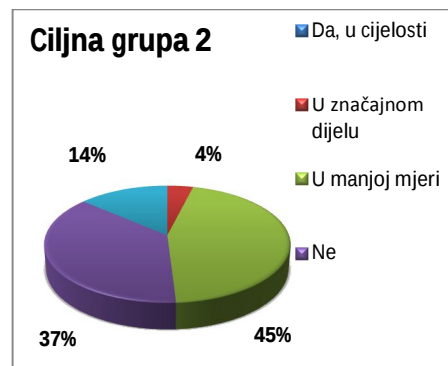
Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava da se izbor članova VSTV-a zasniva isključivo ili pretežno na stručnim kriterijima?	N	%
Da, u cijelosti	42	13.13
U značajnom dijelu	178	55.63
U manjoj mjeri	80	25.00
Ne	20	6.25

Pitanje br. 18 (Ciljna grupa 2): Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor članova VSTV-a zasniva isključivo ili pretežno na stručnim kriterijima?

Tabela 23.

Da li se, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, izbor članova VSTV-a zasniva isključivo ili pretežno na stručnim kriterijima?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnom dijelu	2	3.92
U manjoj mjeri	23	45.10
Ne	19	37.25
Nemam saznanja/stav o tome	7	13.73

Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju stvaranja potrebnog ambijenta za izbor izbor članova VSTV-a koji bi se zasnivao na stručnim kriterijima i bez nedozvoljenih političkih uticaja, u pitanju br. 19, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

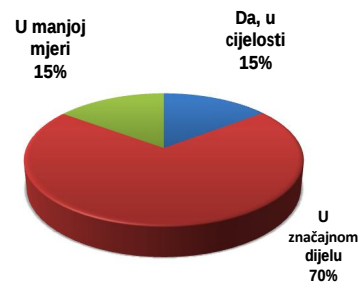
- Utvrđeni kriteriji, uključujući spolnu, entitetsku i etničku pripadnost, otvaraju mogućnost neadekvatnih uticaja na izbor članova VSTV-a, pri čemu kriterij stručnosti pada u drugi plan;
- Izbori za pojedine nivoe pravosudnih instanci vrše se preglasavanjem, bez objektivnog uzimanja u obzir stručnih kriterija,
- Struktura VSTV-a koju bi trebalo mijenjati na način da ovo tijelo čine sudije vrhovnih sudova entiteta, tužioci entitetskih tužilaštava i suci kantonálnih, odnosno okružnih sudova, birani isključivo po osnovu stručnih kriterija.

Pitanje br. 20 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate da propisani sastav VSTV-a omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 24.

Da li smatrate da propisani sastav VSTV-a omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Da, u cijelosti	47	14.69
U značajnom dijelu	225	70.31
U manjoj mjeri	48	15.00
Ne	0	0

Ciljna grupa 1

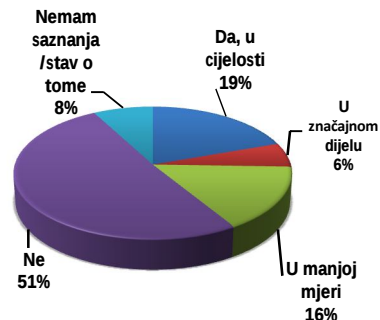

Pitanje br. 20 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate da propisani sastav VSTV-a (predstavnicima sudova, tužilaštava i advokatskih komora u BiH, te po jedan predstavnik Parlamentarne skupštine BiH i Vijeća ministara BiH) omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 25.

Da li smatrate da propisani sastav VSTV-a (predstavnicima sudova, tužilaštava i advokatskih komora u BiH, te po jedan predstavnik Parlamentarne skupštine BiH i Vijeća ministara BiH) omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Da, u cijelosti	10	19.61
U značajnom dijelu	3	5.88
U manjoj mjeri	8	15.69
Ne	26	50.98
Nemam saznanja/stav o tome	4	7.84

Ciljna grupa 2

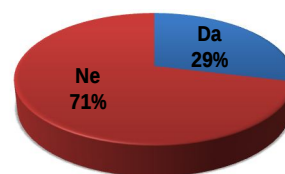

Pitanje br. 21 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate pozitivnim učešće predstavnika advokatskih komora u sastavu VSTV-a u pogledu vršenja njegovih funkcija, posebno sa stanovišta principa nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 26.

Da li smatrate pozitivnim učešće predstavnika advokatskih komora u sastavu VSTV-a u pogledu vršenja njegovih funkcija, posebno sa stanovišta principa nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Da	92	28.75
Ne	228	71.25

Ciljna grupa 1

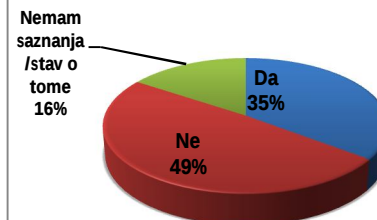

Pitanje br. 21 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate pozitivnim učešće predstavnika advokatskih komora u sastavu VSTV-a u pogledu vršenja njegovih funkcija, posebno sa stanovišta principa nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 27.

Da li smatrate pozitivnim učešće predstavnika advokatskih komora u sastavu VSTV-a u pogledu vršenja njegovih funkcija, posebno sa stanovišta principa nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Da	18	35,29
Ne	25	40,02
Nemam saznanja/stav o tome	8	15,69

Ciljna grupa 2

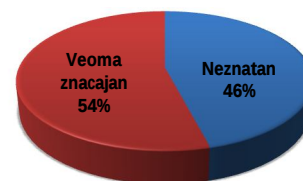

Pitanje br. 22 (Ciljna grupa 1): Prema Vašem mišljenju, kakav je uticaj predstavnika advokatskih komora na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 28.

Prema Vašem mišljenju, kakav je uticaj predstavnika advokatskih komora na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Neznatan	147	45,94
Veoma značajan	173	54,06
Presudan	0	0

Ciljna grupa 1

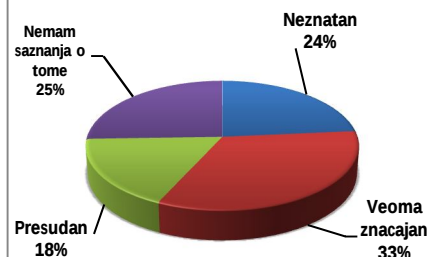

Pitanje br. 22 (Ciljna grupa 2): Prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, kakav je uticaj predstavnika advokatskih komora na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 29.

Prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, kakav je uticaj predstavnika advokatskih komora na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Neznatan	12	23,53
Veoma značajan	17	33,33
Presudan	9	17,65
Nemam saznanja o tome	13	25,49

Ciljna grupa 2

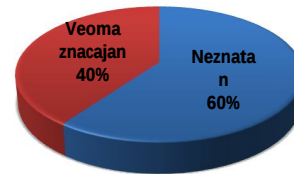

Pitanje br. 23 (Ciljna grupa 1): Prema Vašem mišljenju, kakav je uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 30.

Prema Vašem mišljenju, kakav je uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Neznatan	192	60
Veoma značajan	128	40
Presudan	0	0

Ciljna grupa 1

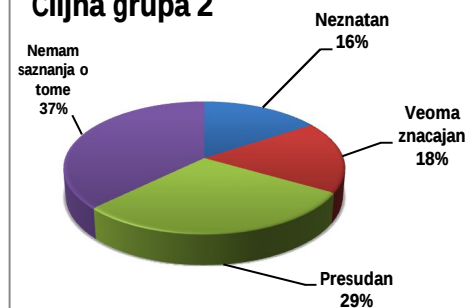

Pitanje br. 23 (Ciljna grupa 2): Prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, kakav je uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 31.

Prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, kakav je uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Neznatan	8	15.69
Veoma značajan	9	17.65
Presudan	15	29.41
Nemam saznanja o tome	19	37.25

Ciljna grupa 2

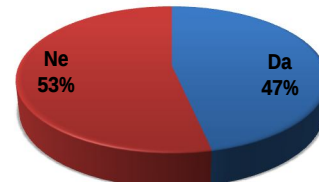

Pitanje br. 24 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu sudova, to što u izboru sudija učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike tužilaštava i advokatskih komora?

Tabela 32.

Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu sudova, to što u izboru sudija učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike tužilaštava i advokatskih komora?	N	%
Da	149	46.56
Ne	171	53.44

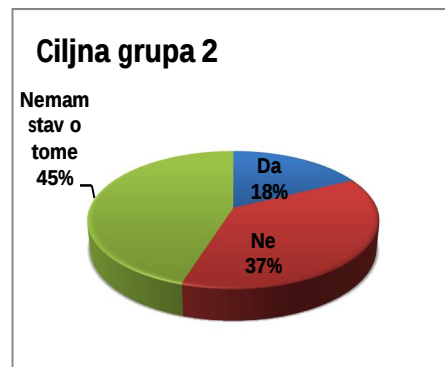
Ciljna grupa 1

Pitanje br. 24 (Ciljna grupa 2): Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu sudova, to što u izboru sudija učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike tužilaštava i advokatskih komora?

Tabela 33.

Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu sudova, to što u izboru sudija učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike tužilaštava i advokatskih komora?	N	%
Da	9	17.65
Ne	19	37.25
Nemam stav o tome	23	45.10

Na pitanje koji su razlozi zbog kojih bi trebalo isključiti predstavnike tužilaštava i advokatskih komora iz postupka izbora sudija, a koji se tiču osiguranja principa nezavisnosti sudija, u pitanju br. 24 odnosno 25², ispitanici obje ciljne grupe su naveli slijedeće:

- Zbog sukoba interesa, obzirom da se tužioci i advokati pojavljuju kao stranke u postupku;
- Zbog mogućnosti uticaja na sudije,
- Zbog subjektivnog odnosa tužioca i advokata prema radu i odlukama sudija koji se biraju u sud više instance.

Pitanje br. 25 (Ciljna grupa 1): Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu tužilaštava, to što u izboru tužilaca učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike sudova i advokatskih komora?

Tabela 34.

Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu tužilaštava, to što u izboru tužilaca učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike sudova i advokatskih komora?	N	%
Da	152	47.50
Ne	168	52.50

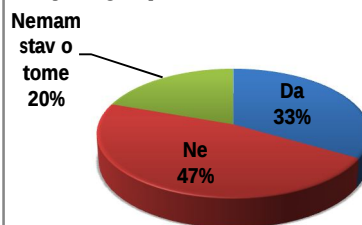
² Pitanje br. 25 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 24 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

Pitanje br. 26³ (Ciljna grupa 2): Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu tužilaštava, to što u izboru tužilaca učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike sudova i advokatskih komora?

Tabela 35.

Da li smatrate pozitivnim, sa stanovišta osiguranja primjene stručnih kriterija i osiguranja nezavisnosti u radu tužilaštava, to što u izboru tužilaca učestvuju svi članovi VSTV-a, uključujući i predstavnike sudova i advokatskih komora?	N	%
Da	17	33.33
Ne	24	47.06
Nemam stav o tome	10	19.61

Ciljna grupa 2

Na pitanje koji su razlozi zbog kojih bi trebalo isključiti predstavnike sudova i advokatskih komora iz postupka izbora sudija, a koji se tiču osiguranja principa nezavisnosti tužilaca, u pitanju br. 25 odnosno 27⁴, ispitanici obje ciljne grupe su naveli slijedeće:

- Zbog toga jer to negativno utiče na nezavisnost tužilaca,
- Zbog toga jer se to negativno reflektuje na primjenu stručnih kriterija u radu.

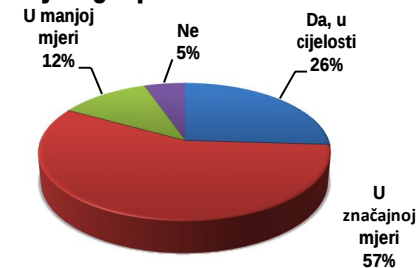
2.3.3. Efikasnost i nepristrasnost pravosuđa i odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija

Pitanje br. 26 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća normativna rješenja omogućavaju efikasnost nosilaca pravosudne vlasti u vršenju njihovih funkcija?

Tabela 36.

Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća normativna rješenja omogućavaju efikasnost nosilaca pravosudne vlasti u vršenju njihovih funkcija?	N	%
Da, u cijelosti	83	25.94
U značajnoj mjeri	183	57.19
U manjoj mjeri	37	11.56
Ne	17	5.31

Ciljna grupa 1

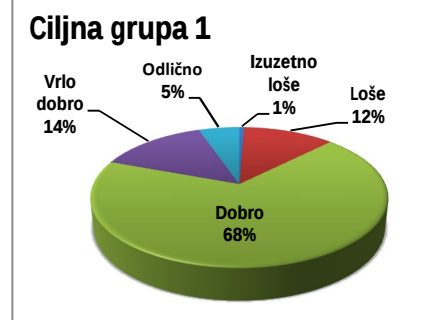
³ Pitanje br. 26 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 25 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

⁴ Pitanje br. 27 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 25 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

Pitanje br. 27 (Ciljna grupa 1): Kako ocjenjujete efikasnost pravosudnih institucija u BiH?

Tabela 37.

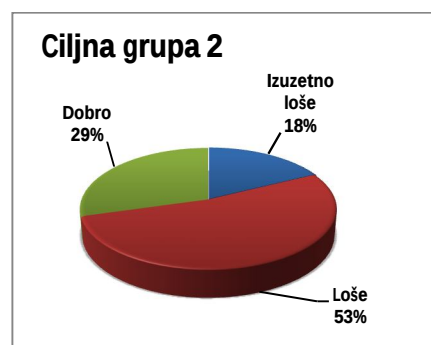
27.Kako ocjenjujete efikasnost pravosudnih institucija u BiH?	N	%
Izuzetno loše	2	0.63
Loše	38	11.88
Dobro	218	68.13
Vrlo dobro	45	14.06
Odlično	17	5.31

Pitanje br. 28⁵ (Ciljna grupa 2): Kako ocjenjujete efikasnost pravosudnih institucija u BiH?

Tabela 38.

Kako ocjenjujete efikasnost pravosudnih institucija u BiH?	N	%
Izuzetno loše	9	17.65
Loše	27	52.94
Dobro	15	29.41
Vrlo dobro	0	0
Odlično	0	0
Nemam saznanja/stav o tome	0	0

Kao ključne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja efikasnosti pravosuđa u BiH, u pitanjima br. 28 i 29⁶, ispitanici obje ciljne grupe su istakli:

- Nepostojanje reizbora nosilaca sudske i tužilačke funkcije;
- Nedovoljno efikasan način ocjenjivanja, nagrađivanja i sankcionisanja nosilaca sudske i tužilačke funkcije;
- Neadekvatan način normiranja predmeta u CMS-u (npr. trenutno se isto vrednuju predmeti vezani za teška i složena krivična djela kao i predmeti koji se tiču jednostavnijih i, s obzirom na posljedicu, lakših krivičnih djela);
- Neadekvatan način izbora nosilaca sudskih i tužilačkih funkcija koji ne uključuje prethodnu provjeru znanja;
- Opterećivanje sudova komunalnim, izvršnim i ostalim predmetima manjeg društvenog značaja,
- Nedovoljan broj sudija.

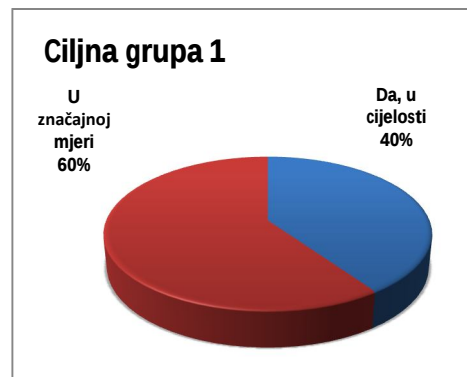
⁵ Pitanje br. 28 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 27 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

⁶ Pitanje br. 29 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 28 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

Pitanje br. 29 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava nepristrasan i jednak odnos prema svim građanima u postupcima pred sudovima i tužilaštvima, bez obzira na bilo kakvu činjenicu koja se vezuje za njihov status u društvu?

Tabela 39.

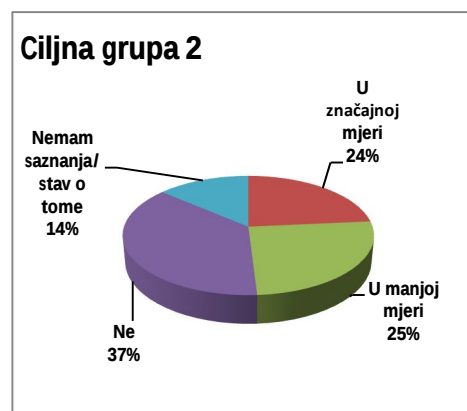
Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava nepristrasan i jednak odnos prema svim građanima u postupcima pred sudovima i tužilaštvima, bez obzira na bilo kakvu činjenicu koja se vezuje za njihov status u društvu?	N	%
Da, u cijelosti	129	40.31
U značajnoj mjeri	191	59.69
U manjoj mjeri	0	0
Ne	0	0

Pitanje br. 30 (Ciljna grupa 2): Da li su, prema Vašem mišljenju i saznanjima, sudovi i tužilaštva nepristrasni u vršenju svoje funkcije, odnosno, da li imaju jednak odnos prema građanima, bez obzira na bilo kakvu činjenicu koja se vezuje za njihov status u društvu?

Tabela 40.

Da li su, prema Vašem mišljenju i saznanjima, sudovi i tužilaštva nepristrasni u vršenju svoje funkcije, odnosno, da li imaju jednak odnos prema građanima, bez obzira na bilo kakvu činjenicu koja se vezuje za njihov status u društvu?	N	%
Da, u cijelosti	0	0
U značajnoj mjeri	12	23.53
U manjoj mjeri	13	25.49
Ne	19	37.25
Nemam saznanja/stav o tome	7	13.73

Na pitanje koji su osnovni nedostaci koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja nepristrasnosti i jednakog postupanja prema građanima u postupcima pred sudovima i tužilaštvima, bez obzira na bilo kakvu činjenicu koja se vezuje za njihov status u društvu ispitanici obje ciljne grupe su, u pitanjima br. 30 i 31⁷, konstatovali da nema značajnijih nedostataka koje bi trebalo otkloniti, ali bi u praksi trebalo više angažmana na dosljednom provođenju pozitivnih normi.

⁷ Pitanje br. 31 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 30 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

Pitanje br. 31 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava pozivanje na odgovornost i procesuiranje po osnovu disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca čiji rad se ne može smatrati efikasnim i odgovornim - ukoliko takvi postoje?

Tabela 41.

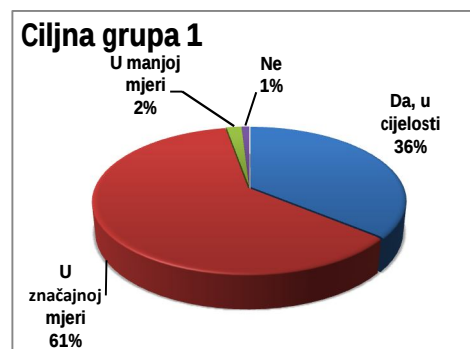
Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava pozivanje na odgovornost i procesuiranje po osnovu disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca čiji rad se ne može smatrati efikasnim i odgovornim - ukoliko takvi postoje?	N	%
Da, u cijelosti	112	35.00
U značajnoj mjeri	164	51.25
U manjoj mjeri	39	12.19
Ne	5	1.56

Pitanje br. 32 (Ciljna grupa 1): Da li postojeća legislativa omogućava vršenje funkcije disciplinskog tužioca na adekvatan način koji podrazumijeva, između ostalog, i unapređenje nezavisnosti pravosuđa?

Tabela 42.

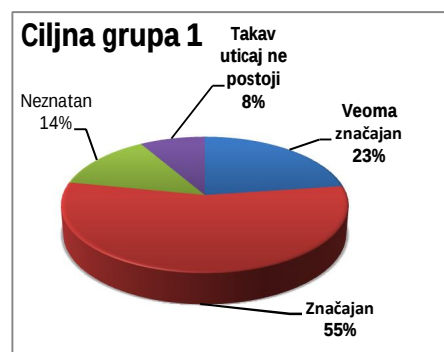
Da li postojeća legislativa omogućava vršenje funkcije disciplinskog tužioca na adekvatan način koji podrazumijeva, između ostalog, i unapređenje nezavisnosti pravosuđa?	N	%
Da, u cijelosti	115	35.94
U značajnoj mjeri	196	61.25
U manjoj mjeri	6	1.88
Ne	3	0.94

Pitanje br. 33 (Ciljna grupa 1): Uticaj Disciplinskog tužioca u vršenju njegovih funkcija na promovisanje i unapređenje nezavisnosti pravosuđa, prema Vašem mišljenju je?

Tabela 43.

Uticaj Disciplinskog tužioca u vršenju njegovih funkcija na promovisanje i unapređenje nezavisnosti pravosuđa, prema Vašem mišljenju je?	N	%
Veoma značajan	73	22.81
Značajan	177	55.31
Neznatan	43	13.44
Takav uticaj ne postoji	27	8.44

Kao ključne nedostatke normativnog i praktičnog karaktera koje bi trebalo otkloniti u cilju poboljšanja uticaja funkcije disciplinskog tužioca na unapređenja nezavisnosti pravosuđa, u pitanju br. 34, ispitanici ciljne grupe 1 su naveli:

- Nedovoljnu transparentnost disciplinskog postupka, uključujući i nepostojanje obaveze u pogledu objavljivanja odluka disciplinskog tužioca;
- Nedostatak sankcije za podnošenje lažnih prijava diskreditirajućeg karaktera disciplinskom tužiocu;
- Nedovoljno "oštri" kriteriji postupka i sankcije za povrede dužnosti sudije ili tužioca;
- Sporost u postupanju,
- Opterećenost disciplinskog tužioca te, s tim u vezi, mogućnost da se poveća broj disciplinskih tužilaca.

Pitanje br. 35 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava?

Tabela 44.

Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava?	N	%
Da, u cijelosti	131	40.94
U značajnoj mjeri	157	49.06
U manjoj mjeri	27	8.44
Ne	5	1.56

Ciljna grupa 1

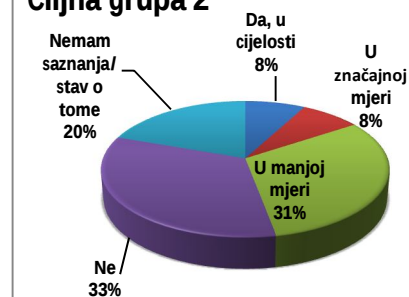

Pitanje br. 32⁸ (Ciljna grupa 2): Da li, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, postoji adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava?

Tabela 45.

Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava?	N	%
Da, u cijelosti	4	7.84
U značajnoj mjeri	4	7.84
U manjoj mjeri	16	31.37
Ne	17	33.33
Nemam saznanja/stav o tome	10	19.61

Ciljna grupa 2

⁸ Pitanje br. 32 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 35 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

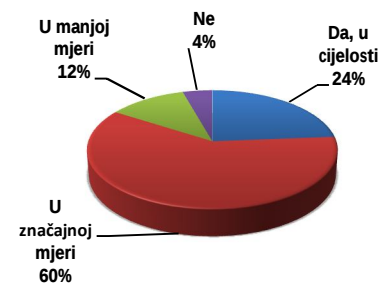
Kao osnovne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava, u pitanjima 33 i 36⁹ otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su naveli potrebu intenziviranja tematskih sastanaka, okruglih stolova i sličnih manifestacija na institucionalnoj i permanentnoj osnovi, radi razmjene iskustava i diskusije o stručnim pitanjima.

Pitanje br. 37 (Ciljna grupa 1): Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između tužilaštava i agencija za provođenje zakona?

Tabela 46.

Da li, prema Vašem mišljenju, postojeća legislativa omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između tužilaštava i agencija za provođenje zakona?	N	%
Da, u cijelosti	76	23.75
U značajnoj mjeri	193	60.31
U manjoj mjeri	37	11.56
Ne	14	4.38

Ciljna grupa 1

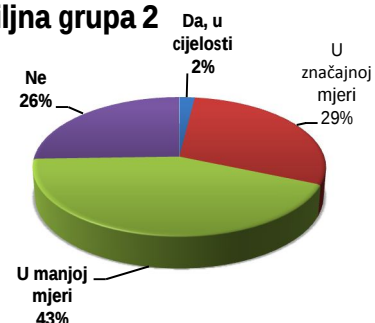

Pitanje br. 34¹⁰ (Ciljna grupa 2): Da li, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, postoji adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između tužilaštava i agencija za provođenje zakona?

Tabela 47.

Da li, prema Vašem mišljenju i/ili saznanjima, postoji adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između tužilaštava i agencija za provođenje zakona?	N	%
Da, u cijelosti	1	1.96
U značajnoj mjeri	15	29.41
U manjoj mjeri	22	43.14
Ne	13	25.49
Nemam saznanja/stav o tome	0	0

Ciljna grupa 2

⁹ Pitanje br. 33 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 36 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

¹⁰ Pitanje br. 34 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 37 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

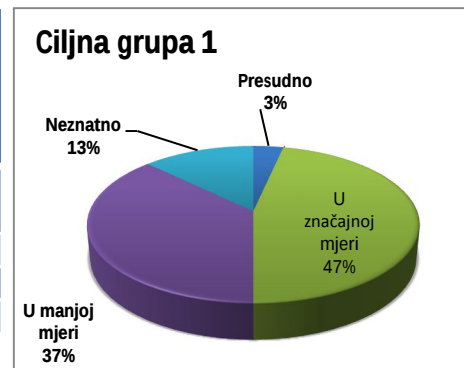
Kao osnovne nedostatke koje bi trebalo otkloniti u cilju unapređenja profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i agencija za provođenje zakona, u pitanjima br. 35 i 38¹¹ otvorenog tipa, ispitanici obje ciljne grupe su naveli:

- Nedovoljan broj zajedničkih seminara i edukacija za sudije, tužioce i agencije za sprovođenje zakona, uključujući i institucionalizirane oblike zajedničke i kontinuirane obuke uz održavanje obaveznih zajedničkih kolegija;
- Nepostojanje formaliziranih oblika saradnje kroz potpisivanje posebnih protokola o saradnji koji bi unificirala praksu postupanja u otkrivanju krivičnih djela u onom dijelu gdje to nije propisano zakonom,
- Nepostojanje obaveze niti prakse održavanja institucionaliziranih oblika komunikacije permanentnog karaktera.

Pitanje br. 39 (Ciljna grupa 1): U kojoj mjeri, prema Vašem mišljenju, normativni nedostaci koji se tiču efikasnosti institucija pravosuđa, ukoliko takvi postoje, utiču na nezavisnost sudova i tužilaštava, kao i na percepciju javnosti o ovom pitanju?

Tabela 48.

U kojoj mjeri, prema Vašem mišljenju, normativni nedostaci koji se tiču efikasnosti institucija pravosuđa, ukoliko takvi postoje, utiču na nezavisnost sudova i tužilaštava, kao i na percepciju javnosti o ovom pitanju?	N	%
Presudno	11	3.44
U značajnoj mjeri	149	46.56
U manjoj mjeri	119	37.19
Neznatno	41	12.81

¹¹ Pitanje br. 35 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 38 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

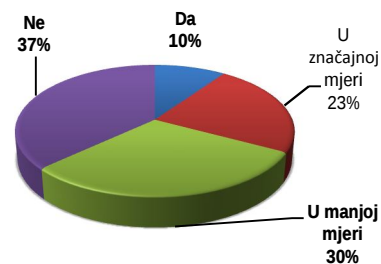
2.3.4. Finansiranje pravosuđa

Pitanje br. 40 (Ciljna grupa 1): Da li postojeći model finansiranja osigurava efikasnost i funkcionalnost pravosuđa, kao i njegovu nezavisnost?

Tabela 49.

Da li postojeći model finansiranja osigurava efikasnost i funkcionalnost pravosuđa, kao i njegovu nezavisnost?	N	%
Da	31	9.69
U značajnoj mjeri	74	23.13
U manjoj mjeri	97	30.31
Ne	118	36.88

Ciljna grupa 1

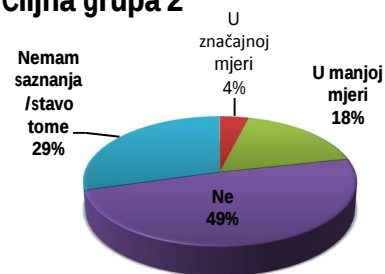

Pitanje br. 36¹² (Ciljna grupa 2): Da li postojeći model finansiranja osigurava efikasnost i funkcionalnost pravosuđa, kao i njegovu nezavisnost?

Tabela 50.

Da li postojeći model finansiranja osigurava efikasnost i funkcionalnost pravosuđa, kao i njegovu nezavisnost?	N	%
Da	0	0
U značajnoj mjeri	2	3.92
U manjoj mjeri	9	17.65
Ne	25	49.02
Nemam saznanja/stavo tome	15	29.41

Ciljna grupa 2

¹² Pitanje br. 36 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 37 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

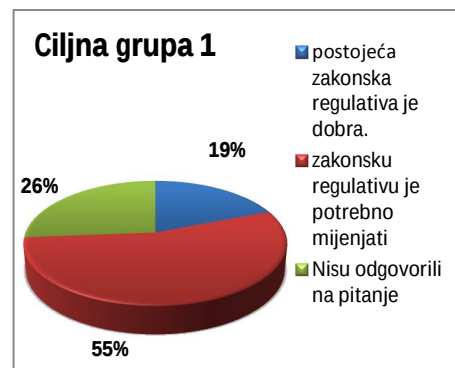
Kao osnovne nedostatke koje bi trebalo otkloniti je riječ o finansiranju pravosuđa, kako bi se osigurala nezavisnost ove grane vlasti, u pitanjima br. 37 i 40¹³, ispitanici obje ciljne grupe su naveli:

- Otkloniti postojeća rješenja koja omogućavaju presudni uticaj zakonodavne i izvršne vlasti na finansiranje pravosuđa;
- Uvođenje "nezavisnog" pravosudnog budžeta koji bi bio kreiran od strane pravosudnih institucija, sa kojim bi se obezbijedilo finansiranje sudova i tužilaštava sa jednog nivoa, uz puno uvažavanje realnih potreba,
- Ukidanje finansiranja pravosuđa sa nivoa kantona u Federaciji BiH.

Tokom istraživanja 54,64% ispitanika ciljne grupe 1 ukazalo je na određene nedostatke pravosudnog sistema pretežno normativne prirode - što je sadržano u prethodnoj analizi, te su predložene promjene istog, dok je 19,06% eksplicitno navelo da postojeći sistem, uključujući i važeći normativni okvir, predstavlja adekvatan osnov za funkcionisanje pravosuđa.

Tabela 51.

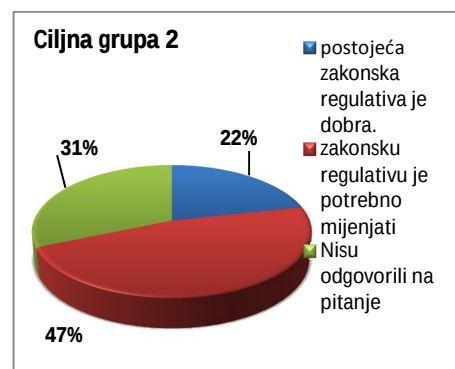
	N	%
Eksplcitno naveli stav da nisu potrebne bilo kakve izmjene postojećeg normativnog okvira	61	19,06
Predložili određene promjene	175	54,64
Nisu se upuštali u ova razmatranja	84	26,25

Tokom istraživanja 47,06% ispitanika ciljne grupe 2 ukazalo je na nedostatke postojećeg pravosudnog sistema - što je sadržano u prethodnoj analizi, te su predložene promjene istog, dok je 21,57% eksplicitno navelo da postojeći sistem predstavlja adekvatan osnov za funkcionisanje pravosuđa, te da ga nije potrebno mijenjati.

Tabela 52.

	N	%
Eksplcitno naveli stav da nisu potrebne bilo kakve promjene	11	21,57
Predložili određene promjene	24	47,06
Nisu se upuštali u ova razmatranja	16	31,37

¹³ Pitanje br. 37 iz ankete za nevladine organizacije, medije i advokate odgovara pitanju br. 40 iz ankete za nosioce sudijskih i tužilačkih funkcija.

3. Sekundarni izvori

U cilju realizacije projektnog zadatka analizirani su, kao sekundarni izvori, dokumenti relevantnih predstavnika međunarodne zajednice u BiH, i to Izvještaji Evropske Komisije o napretku BiH i komunikei i izjave Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira. Analizom ovih izvora, u temporalnom smislu, obuhvaćeni su oficijelni akti navedenih institucija u poslednje četiri godine.

3.1. Izvještaji o napretku Bosne i Hercegovine - oblast pravosuđa¹⁴

Izvještaj o napretku BiH u 2011. godini

U Izvještaju o napretku BiH u 2011. godini¹⁵ konstatovan je ograničen napredak u oblasti reforme pravosuđa, te je ukazano na otvaranje procesa Strukturalnog dijaloga o reformi pravosuđa. Istaknuto je da opšti nedostatak političke volje i odgovarajućeg planiranja i dalje otežava efikasnu provedbu Strategije za reformu sektora pravde planiranu za period 2009-2013. godina. Nedostaci uključuju nedovoljnu raspodjelu ljudskih i finansijskih resursa kao i slabu koordinaciju između nadležnih institucija.

Ukazano je da nezavisnost pravosuđa još uvijek nije osigurana. Upozoreno je na intenziviranje političkih pritisaka i verbalnih napada na pravosude, te osporavanje legitimiteta i uloge VSTV-a, Suda i Tužilaštva BiH. Iskazana je posebna zabrinutost povodom kontinuiranih pokušaja podrivanja nezavisnosti pravosudnog sistema.

Posebno je naglašena otežavajuća okolnost u pogledu pravilnog funkcionisanja pravosudnog sistema, a koja se tiče postojanja četiri odvojena pravosudna sistema (na nivou države, Republike Srpske, Federacije i njenih deset kantona i Brčko Distrikta). U tom smislu, istaknuto je da usklađivanje budžetskih postupaka i racionalizovanje nadležnosti između četrnaest nadležnih organa vlasti i dalje predstavlja problem koji ozbiljno utiče na nezavisnost pravosuđa. U Izvještaju je konstatovano da su u 2010. godini finansijski resursi izdvojeni za sudove i tužilaštva iznosili svega 0.79% od ukupnog BDP-a.

U Izvještaju za 2011. godinu istaknuto je poboljšanje rada Ureda disciplinskog tužioca, te je konstatovano smanjenje broja neriješenih predmeta. U pogledu efikasnosti, u ovom Izvještaju se navodi da je ostvaren umjeren napredak u rješavanju zaostalih predmeta, te je posebno naglašena uloga VSTV-a koje je nastavilo pružanje podrške sudovima u cilju efikasnog rješavanja ovog problema - između ostalog i osnivanjem posebne jedinice za efikasnost pravosuđa. Ovo Vijeće usvojilo je Odluku o redovnim i dodatnim sudijama kojom

¹⁴ Za potrebe ovog istraživanja preuzeti su podaci/opservacije iz Izvještaja o napretku BiH (period 2010-2014. godina)

¹⁵ Vidi: Izvještaj o napretku BiH, SEC (2011) 1206

je povećan broj pozicija. Također su usvojene mjere za smanjenje broja zaostalih predmeta koji se tiču tužbi za neplaćene komunalne račune i predmete registracije preduzeća. U Izvještaju se navodi da je u Federaciji BiH smanjen broj zaostalih predmeta, ali je upozoreno da i dalje postoji velik broj zaostalih predmeta u cijeloj zemlji, sa približno oko 2 miliona predmeta koji još uvijek nisu uzeti u rad, od kojih se većina odnosi na neplaćene komunalne račune. U Izvještaju se, međutim, posebno upozorava na nedostatak finansijskih resursa. Ali, i pored toga konstatovan je napredak na unapređenju informacionih tehnologija u sudovima i tužilaštvima, te je povećan broj sudova i tužilaštava u cijeloj zemlji. S tim u vezi, kako se u Izvještaju navodi, usvojene su izmjene i dopune Zakona o sudovima u Federaciji BiH koje omogućavaju ponovno formiranje pojedinih opštinskih sudova koji su prethodno bili ukinuti. Izvještajem se, međutim, konstatuje da u evaluiranom periodu još uvijek nije došlo do formiranja ovih sudova. Istaknuto je da Centri za edukaciju sudaca i tužilaca (CEST) u dva entiteta kontinuirano vrše aktivnosti koje se tiču obuke u oblasti pravosuđa.

U ovom Izvještaju također je konstatovan ograničeni napredak u oblasti procesuiranja maloljetnih počinilaca krivičnih djela, te je upozoreno na neujednačenost u provođenju odgovarajuće državne strategije. Ukazano je na neophodnost usvajanja revidirane državne strategije za period 2011-2014. Upozoreno je da u Federaciji BiH još uvijek nije usvojen Zakon o maloljetničkoj delinkvenciji.

U Izvještaju za 2011. godinu također je konstatovan umjeren napredak u procesuiranju velikog broja neriješenih predmeta ratnih zločina. Istaknuto je da je procesuiranje predmeta ratnih zločina na Sudu BiH na zadovoljavajućem nivou. Međutim, upozoreno je na ograničeno i neujednačeno procesuiranje predmeta ratnih zločina na sudovima u kantonima i u Brčko Distriktu. U tom smislu, nedostatak ljudskih resursa u različitim tužilaštvima, ograničeni prostorni uvjeti i nedostatak adekvatne zaštite svjedoka i službi za podršku navedeni su kao ključni razlog takvog stanja. Osim toga, u Izvještaju se konstatuje da različite prakse u primjeni različitih krivičnih zakona između sudova na različitim nivoima i dalje predstavljaju problem koji je potrebno riješiti kako bi se garantovala ravnopravnost građana pred zakonom. Pri tome je ukazano na nizak broj procesuiranih predmeta ratnih zločina koji uključuju i seksualno nasilje, te na nužnost poduzimanja dodatnih mjera na istraživanju i procesuiranju ovih zločina, kao i na jačanju zaštite žrtava i svjedoka i pružanju podrške istim. Posebno je istaknuta potreba usvajanja državne strategiju za poboljšanje statusa žrtava ratnih zločina koji uključuju seksualno nasilje. Upozoreno je na rascjepkanost postojećeg pravnog okvira za zaštitu svjedoka, a odredbe koje regulišu zaštitu svjedoka tokom i nakon krivičnog postupka su ograničene i uglavnom neodgovarajuće. U tom kontekstu, ponovo je upozoreno na nedostatak ljudskih i finansijskih resursa.

Na koncu, Izvještajem o napretku iz 2011. godine konstatovano je da se razvoj nepristrasnog, nezavisnog, efikasnog i odgovornog pravosuđa, u skladu sa evropskim standardima, nalazi u ranoj fazi. Iznesen je stav da je potrebno ubrzati provedbu Strategije za reformu sektora pravde i Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, upozoreno je na rascjepkani pravni okvir na svim nivoima pravosuđa, koji opterećuje pravosuđe u zakonodavnom i finansijskom pogledu, te je ukazano na nedostatak pojednostavljenih budžetskih nadležnosti što presudno utiče na nezavisnost i efikasnost pravosuđa. Posebno je izražena ozbiljna zabrinutost povodom kontinuiranih političkih napada na pravosuđe i broj neriješenih predmeta.

Izveštaj o napretku BiH u 2012. godini

U Izveštaju o napretku BiH u 2012. godini¹⁶ također je konstatovan ograničen napredak u oblasti reforme pravosuđa. Prema ovom Izveštaju, Strukturalni dijalog o pravosuđu imao je pozitivan učinak na provedbu Strategije za reformu sektora pravde (SRSP) 2009-2013. Zahvaljujući većoj političkoj potpori, poboljšana je koordinacija planiranja među zainteresiranim stranama i izdvajanje adekvatnijih ljudskih i finansijskih resursa.

U Izveštaju se posebno elaboriraju aktivnosti VSTV-a na reviziji Zakona o VSTV-u, gdje je predviđeno restrukturiranje VSTV-a u sudačko i tužilačko podvijeće, zatim novi postupci zapošljavanja i sudijski nadzor na imenovanjima u skladu s evropskim standardima nezavisnosti i profesionalnosti. Ukazano je da novi Zakon o sudovima Republike Srpske, koji je stupio je na snagu, nije usklađen sa Zakonom o VSTV-u. U ovom Izveštaju konstatovano je da i dalje postoje određeni nedostaci koji se odnose na nezavisnost i nepristrasnost. Nastavljeni su politički napadi na pravosuđe na državnom nivou i nezavisnost pravosudnog sistema još nije osigurana. Posebno je upozoreno na legislativnu aktivnost na državnom nivou, koja se tiče ukidanja Zakona o sudovima u BiH i Zakon o Tužilaštvu BiH, koja nije u skladu sa dogovorom postignutim tokom Strukturalnog dijaloga. Ponovo je istaknuta fragmentiranosti budžeta kao uzrok ugrožavanja nezavisnosti pravosuđa. U 2011. godini, ukupna finansijska sredstva dodijeljena za pravosuđe u BiH iznosila su 100 miliona eura, što predstavlja oko 0,79% BDP-a zemlje. Ukazano je na problem ustupanja predmeta zbog nedostatka kapaciteta, uključujući i ljudske resurse u Federaciji BiH.

Konstatovano je da je Ured disciplinskog tužioca postigao rezultate u smanjenju broja neriješenih predmeta i povećanju broja disciplinskih postupaka. U Izveštaju se navodi da je efikasnost u radu sudova poboljšana, odnosno da je bilo izvjesnog napretka u rješavanju neriješenih predmeta. Većina neriješenih predmeta (53% od ukupnog broja) još uvijek se odnosi se na naplatu komunalnih računa. Daljnji napredak, kako se u ovom Izveštaju navodi, postignut je u razvoju informacionog i komunikacionog sistema u cijelom pravosuđu sa proširenjem sistema za upravljanje predmetima (CMS) na sudove i tužilaštva u cijeloj zemlji. Dok je izvršena sveobuhvatna procjena potreba ulaganja u infrastrukturu sudova i tužilaštava u cijeloj zemlji, fizički uvjeti su poboljšani u nekoliko sudova na državnom i entitetskim nivoima. Upozoreno je da zbog budžetskih ograničenja, mnoge pozicije koje je VSTV utvrdio u svojim odlukama o redovnim i dodatnim sucima nisu popunjene.

Umjeren, ali stabilan napredak, kako se u Izveštaju navodi, postignut je smanjenjem velikog zaostatka u rješavanju predmeta ratnih zločina. Provođenje Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina ubrzano je prosljeđivanjem znatno većeg broja predmeta ratnih zločina sa državnog nivoa na entitetske i Brčko Distrikt. U tom smislu, postignut je napredak zahvaljujući boljoj saradnji između sudova i tužilaštava u BiH o konačnom rješavanju nadležnosti na temelju objektivnih kriterija. U Izveštaju se dalje konstatuje da je procesuiranje ratnih zločina na Sudu BiH na zadovoljavajućem nivou. Međutim, upozorava se na potrebu povećanja kapaciteta kantonalnih i okružnih sudova nakon povećanja broja predmeta ratnih zločina koji su preneseni sa državne na druge instance. Nedostatak istražnih

¹⁶ Vidi: Izveštaj o napretku BiH, SWD (2012) 335

kapaciteta, kao i ljudskih i finansijskih resursa na svim nivoima, i dalje predstavljaju probleme koje hitno treba rješavati.

Različite prakse u vezi s primjenom različitih krivičnih zakona između sudova na različitim nivoima, kako se u Izvještaju navodi, i dalje predstavljaju problem. Primjena različitih krivičnih zakona i dalje dovodi do izricanja neujednačenih kazni. U tom smislu se upozorava da je neophodna bolja koordinacija između nadležnih instanci u pravosuđu BiH.

U ovom Izvještaju također je konstatovano da je broj procesuiranih predmeta ratnih zločina koji uključuju seksualno nasilje i dalje nizak, posebno u entitetima i Brčko Distriktu. Potrebno je ubrzati aktivnosti na istrazi i procesuiranju ovih krivičnih djela i na zaštiti žrtava i svjedoka. Kako se u Izvještaju navodi, i dalje nedostaje sveobuhvatan pristup poboljšanju statusa žrtava silovanja i seksualnog nasilja. Upozoreno je na nedostatak državnog programa za poboljšanje statusa žrtava ratnih zločina koji uključuju seksualno nasilje. U Izvještaju se upozorava da su programi zaštite svjedoka i usluga podrške neujednačeni, iako postoji određeni napredak povezan s procesom prosljeđivanja predmeta ratnih zločina sa državnog na druge nivoe. U Izvještaju se također upozorava da je postojeći pravni okvir neadekvatan i fragmentiran, te da se u velikoj mjeri razlikuje između okružnih i kantonalnih sudova i tužilaštava.

Zaključeno je da je postignut ograničen napredak u oblasti reforme pravosudnog sistema. Tokom Strukturiranog dijaloga o pravosuđu pokazan je konstruktivan stav prema potrebi sveobuhvatne reforme pravosuđa koja se temelji na preuzimanju odgovornosti domaćih vlasti u ovom procesu kao i u provedbi Strategije za reformu sektora pravde i Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. Konstatovano je uvođenje daljih mjera za smanjenje broja neriješenih predmeta, posebno komunalnih. Posebno je upozoreno da nedostatak istražnih kapaciteta i odgovarajućih resursa presudno utiče na smanjenje zaostatka u rješavanju predmeta ratnih zločina. Ukazano je da neusklađena primjena krivičnih zakona u cijeloj zemlji i rascjepkanost organizacije i budžeta ostaju problemi koje treba rješavati. Izražena je zabrinutost zbog političkih napada koji i dalje ugrožavaju nezavisnost pravosuđa.

Izvještaj o napretku BiH u 2013. godini

U Izvještaju o napretku BiH u 2013. godini¹⁷, na prvom mjestu, konstatovano je da je Strukturalni dijalog o pravosuđu između EU i BiH dao konkretne rezultate, uz rastući broj preporuka koje su ili u potpunosti ispunjene ili je njihova realizacija na dobrom putu. Međutim, kako se u ovom Izvještaju navodi, provođenje Strategije za reformu sektora pravde 2009-2013. i dalje je ograničeno. Posebno se izražava zabrinutost povodom prijedloga određenih političkih stranaka kojim se, prema stavu navedenom u Izvještaju, politizira oblast pravosuđa u na način koji podrazumijeva političku kontrolu pri izboru tužilaca.

U Izvještaju se dalje elaborira legislativna aktivnost na državnom nivou, odnosno Nacrt zakona o sudovima BiH, koji predviđa uspostavljanje apelacionog suda na državnom nivou, odvojeno od prvostepenog suda, u skladu sa preporukama Evropske komisije i Venecijanske komisije Vijeća Evrope. Ističe se da je potrebno poboljšati dosljednost u primjeni krivičnog materijalnog prava u pravosuđu na državnom nivou i drugim instancama

¹⁷ Vidi: Izvještaj o napretku BiH, SWD (2013) 415

široj zemlji. U Izvještaju se konstatuje da izmjene i dopune Zakona o sudovima Republike Srpske, kojima se osigurava usklađenost sa prerogativima VSTV-a, a na osnovu pojašnjenja datih u okviru Strukturalnog dijaloga, još uvijek čekaju na konačno usvajanje od strane Narodne skupštine.

U ovom Izvještaju također se konstatuje prisustvo nedostataka u pogledu nezavisnosti i nepristrasnosti pravosuđa te, s tim u vezi, nastavak političkih napada na pravosuđe. Finansijska ograničenja i prekomjerno usitnjavanje budžetskih nadležnosti, kako se u Izvještaju navodi, i dalje ugrožavaju nezavisnost pravosuđa. U tom smislu, navodi se da proces racionalizacije budžetskih nadležnosti pokrenut kroz Strategiju za reformu sektora pravde još uvijek ne daje rezultate. U Izvještaju se dalje upozorava da su preporuke VSTV-a u pogledu otvaranja novih sudova samo djelomično ispoštovane, te da je potrebno osigurati održivost ovog procesa.

U Izvještaju je konstatovan porast broja pritužbi na rad nosilaca pravosudnih funkcija. Kako se u Izvještaju navodi, porastao je broj disciplinskih postupaka koje je pokrenuo Ured disciplinskog tužioca, ali je mogućnost djelotvornog rješavanja predmeta i primjene odgovarajućih sankcija i dalje ograničena. U tom smislu, Izvještajem je utvrđeno smanjenje prosječnog vremena potrebnog za rješavanje pritužbi (ovaj prosjek smanjen je sa 306 na 240 dana).

U pogledu smanjenja broja neriješenih predmeta, sudovi su izradili planove za smanjenje njihovog broja. Upozoreno je da rastući broj neriješenih predmeta koji se odnose na neplaćene račune za komunalne usluge i dalje predstavlja značajan teret za pravosuđe. Kako se u Izvještaju navodi, ovi predmeti sada čine skoro 80% svih neriješenih predmeta širom zemlje, odnosno 1,8 od 2,3 miliona predmeta.

U Izvještaju se dalje konstatuje potpuna funkcionalnost pravosudnog informacionog i komunikacionog sistema, što predstavlja doprinos procesu strateškog planiranja i odlučivanja. Kako se u Izvještaju navodi, uveden je jedinstveni sistem za upravljanje ljudskim resursima u sudovima i tužilaštvima, što omogućava veću efikasnost u postupku imenovanja, planiranju i upravljanju ljudskim resursima.

U Izvještaju se upozorava da odluke VSTV-a o imenovanjima redovnih i dodatnih sudija još uvijek nisu na odgovarajući način praćene od strane vlasti, zbog budžetskih ograničenja. Međutim, odobren je angažman 13 dodatnih tužilaca u Tužilaštvu BiH. Konstatovano je poboljšanje fizičkih uslova u više sudskih zgrada kako na entitetskom tako i na državnom nivou, ali je naglašena potreba za daljim poboljšanjem infrastrukture. Entitetski centri za edukaciju sudija i tužilaca pružaju obuku u oblasti pravosuđa, te je uveden i sistem učenja na daljinu.

Povodom odluke Evropskog suda za ljudska prava u slučaju Maktouf i Damjanović protiv BiH, u Izvještaju se konstatuje da su relevantni subjekti konačno počeli sa razmatranjem nepodudarne prakse sudova na različitim nivoima u pogledu primjene različitih krivičnih zakona. Osim toga, kako se u Izvještaju navodi, primjena različitih krivičnih zakona u predmetima ratnih zločina i dalje rezultira neujednačenim kaznama.

U Izvještaju je konstatovano smanjenje broja neriješenih predmeta ratnih zločina. U tom smislu, kako se u Izvještaju navodi, došlo je do prekretnice u provođenju Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, gdje entitetsko pravosuđe i pravosuđe Brčko Distrikta progresivno radi na rješavanju predmeta prenesenih sa državnog nivoa. U Izvještaju se, međutim, konstatuje potreba za osiguranjem neophodnih materijalnih i ljudskih kapaciteta, kako bi se osiguralo blagovremeno i djelotvorno procesuiranje prenesenih predmeta. Upozorava se da je zaštita svjedoka i dalje slaba karika u osiguravanju pouzdanih dokaza. U tom smislu, u Izvještaju se navodi da je Vijeće ministara usvojilo Nacrt zakona o programu zaštite svjedoka, te da je isti uputilo u parlamentarnu proceduru.

U ovom Izvještaju se konstatuje napredak u pogledu procesuiranja ratnih zločina sa elementima seksualnog nasilja na državnom i entitetskom nivou, ali se upozorava i na potrebu ka jačanju napora usmjerenih na istrage i procesuiranja ovih zločina. Također se upozorava da su materijalni i infrastrukturni kapaciteti u sudovima neujednačeni, te da ovo pitanje treba pod hitno riješiti. Potrebno je osigurati i sveobuhvatan pristup poboljšanju položaja žrtava silovanja i seksualnog nasilja. U Izvještaju se dalje konstatuje da još uvijek nije usvojen državni program za unapređenje položaja žrtava ratnih zločina sa elementima seksualnog nasilja.

Što se tiče pružanja besplatne pravne pomoći u građanskim i upravnim predmetima, kako se u Izvještaju navodi, obezbijeden je širi pristup mreži pružalaca besplatne pravne pomoći putem interneta, te su agencije za besplatnu pravnu pomoć formirane u još tri kantona u Federaciji, čime se ukupan broj popeo na sedam. Upozoreno je da je sistem besplatne pravne pomoći i dalje fragmentiran i neuređen u tri kantona. U tom smislu se u Izvještaju upozorava da Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći na nivou države još uvijek nije usvojen.

U cjelini gledano, kako je konstatovano Izvještajem, ostvaren je ograničen napredak u reformi pravosudnog sistema. Posebno se naglašava niz pozitivnih rezultata koji su proizašli iz Strukturalnog dijaloga. Međutim, kako se u Izvještaju navodi, određene političke inicijative za reformu pravosudnog sistema izvan okvira Strukturalnog dijaloga, kao što je prijedlog za politizaciju imenovanja, izazivaju zabrinutost. Upozorava se na veliki broj neriješenih predmeta, iako je konstatovan napredak u tom pogledu. Pozitivan trend u rješavanju predmeta ratnih zločina, koji je konstatovan Izvještajem, ometen je nedostatkom ljudskih i finansijskih resursa na svim nivoima - na što se posebno upozorava. Također se upozorava da je ujednačavanje različite sudske prakse u primjeni krivičnih zakona i smanjenje budžetske fragmentacije još uvijek na niskom nivou. U ovom Izvještaju, izražava se zabrinutost ugrožavanjem nezavisnosti i odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija pokušajima političkih stranaka da ostvare svoj uticaj. Posebno je naglašena potreba za rješavanjem problema rascjepkanosti zakonskog i institucionalnog okvira u oblasti pristupa pravdi.

Izvještaj o napretku BiH u 2014. godini¹⁸

Strukturalni dijalog o reformi pravosuđa, kako se navodi u Izvještaju o napretku BiH u 2014. godini, proširen je na druga pitanja vladavine prava. Ovaj dijalog, kako je navedeno, predstavlja održiv proces izgradnje povjerenja i donosi pozitivne rezultate u oblastima regionalne suradnje, procesuiranja ratnih zločina, profesionalnosti i efikasnosti pravosuđa. U Izvještaju se konstatuje da je djelimično provedena Strategija za reformu sektora

¹⁸ Vidi: Izvještaj o napretku BiH, SWD (2014) 305

pravde (2009-2013.), a postupak odobrenja naredne strategije i akcionog plana za period 2014-2018. je u toku. Dalje se elaborira legislativna aktivnost na nivou države te se, u tom smislu navodi da je Ministarstvo pravde BiH završilo nacrt zakona o VSTV-u kojeg je pregledala Venecijanska komisija, povodom čega je usvojeno i posebno mišljenje. Posebno se upozorava na politizaciju postupaka imenovanja članova Vijeća i glavnih tužilaca na svim nivoima uslijed involviranja izvršne i zakonodavne vlasti.

Zakon o sudovima Republike Srpske, kako se u Izvještaju navodi, još uvijek nije usklađen sa prerogativima VSTV-a. Posebno je ukazano na aktivnosti Ministarstva pravde u pogledu finaliziranja nacrta Zakona o Tužilaštvu BiH, te Zakona o sudovima BiH koji predviđa osnivanje posebnog apelacionog suda na državnom nivou, te se upozorava da je u tom smislu prijeko potrebno postizanje političkog konsenzusa. U Izvještaju je konstatovan određeni napredak u usklađivanju i konsekventnoj primjeni materijalnog krivičnog prava na državnom nivou i drugim instancama u cijeloj zemlji. U ovom Izvještaju posebno su konstatovani stalni pritisci koji proizvode nedostatke u pogledu nezavisnosti i nepristranosti pravosuđa. Kako se navodi, politički krugovi vrše kontinuiran pritisak kada je u pitanju procesuiranje ratnih zločina, uključujući i provedbu presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Maktouf i Damjanović protiv BiH.

Posebno se upozorava na fragmetiranost budžetskog finansiranja sudova i tužilaštava u BiH, posebno u Federaciji BiH, te se ukazuje na deficit u pogledu kapaciteta za planiranje unutar budžetskih institucija. Optimiziranje budžetskih nadležnosti, kako se u Izvještaju navodi, ostaje ključni strukturni cilj radi veće efikasnosti u raspodjeli resursa i nezavisnosti cijelog sektora. Konstatovano je određeno minimalno povećanje ukupnog budžeta za pravosuđe u 2013. godini u visini od 110 miliona eura, što predstavlja 0,82% BDP-a zemlje. Konstatovano je da zbog budžetskih ograničenja nije bilo moguće popuniti 13% pozicija za redovne i rezervne sudije, kao ni za tužioce na svim nivoima u zemlji, te su posebno istaknute aktivnosti VSTV-a na poduzimanju sveobuhvatne analize kako bi se postigao optimalan broj izvršilaca. U pogledu aktivnosti Ureda disciplinskog tužioca, u Izvještaju se navodi da je ovaj Ured zaprimio veći broj pritužbi protiv nosilaca pravosudnih funkcija, posebno tužilaca. Konstatovano je smanjenje broja neriješenih predmeta, te kraće vrijeme potrebno za rješavanja predmeta. Istovremeno je zabilježeno povećanje broja disciplinskih postupaka pokrenutih po službenoj dužnosti zbog nastupanja zastare (ukupno 50% od svih disciplinskih postupaka). Od 18 disciplinskih postupaka, kako se u Izvještaju navodi, okončano je 17 i izrečene su disciplinske mjere. Pri tome je upozoreno da trenutni pravni okvir ne predviđa adekvatne disciplinske mjere protiv nezakonitog postupanja nosilaca pravosudnih funkcija. U Izvještaju se bilježi usvajanje Pravilnika o sukobu interesa za članove VSTV-a.

U pogledu efikasnosti pravosuđa, u Izvještaju je konstatovan napredak u smanjenju broja neriješenih predmeta, nakon provođenja niza mjera i tehničke reforme od strane VSTV-a i drugih relevantnih aktera. Sudovi su, kako se navodi, izradili planove za smanjenje broja neriješenih starih predmeta u skladu sa usvojenim sudskim normama. Pri tome je zabilježeno da je ukupno sedam sudova u 2013. godini ostvarilo postavljeni cilj u smislu podizanja nivoa ažurnosti. I u ovom Izvještaju, ponovo je ukazano da komunalni predmeti predstavljaju opterećenje za pravosuđe (kako se navodi, ovi predmeti čine 79% neriješenih predmeta - ukupno - 1,709 miliona). Zabilježen je porast produktivnosti rada sudova je za 9% u 2013. u odnosu na 2012. godinu, dijelom zahvaljujući provođenju pravilnika sa predloženim normama

za rad sudija i stručnih saradnika u sudovima. Prema preporuci iz Strukturalnog dijaloga o pravosuđu, kako se u Izvještaju navodi, uspostavljena je saradnja sa entitetskim notarskim komorama u smislu prenošenja pojedinih sudskih nadležnosti na notare u cilju umanjavanja pritiska na prvostepene sudove.

U Izvještaju se dalje konstatuje da je pravosudni informacioni i komunikacioni sistem potpuno funkcionalan u cijeloj zemlji. U sistemu za automatsko upravljanje premetima (CMS) u sudovima i tužilaštvima, kako se u Izvještaju navodi, registrovano je 3,9 miliona predmeta, i sistem sada automatski generiše izvještaje o radu, što predstavlja doprinos procesu strateškog planiranja i odlučivanja. U tom smislu, bilježi se i uvođenje posebnog alata koji omogućava svim stranama u postupku da dobiju informacije o predviđenom trajanju njihovog sudskog postupka - što predstavlja značajno unapređenje. Uvođenjem jedinstvenog sistema za upravljanje ljudskim resursima u sudovima i tužilaštvima, kao se u Izvještaju konstatuje, omogućena je veća efikasnost u postupku imenovanja, planiranja i upravljanja ljudskim resursima.

Zabilježeno je poboljšanje fizičkih uvjeta rada u nekoliko sudova i tužilaštava u entitetima, posebno u pogledu mjera zaštite svjedoka. Konstatovano je uvođenjem digitalne audio i video opreme u brojnim sudovima i tužilaštvima čime su ispunjeni tehnički preduvjeti za efikasnije procesuiranje predmeta ratnih zločina i organiziranog kriminala, kao i za primjenu mjera zaštite svjedoka. S tim u vezi, kako se u Izvještaju navodi, izvjesno je smanjenje troškova postupka, te su stvoreni uvjeti za skraćivanje trajanja postupaka. Međutim, u Izvještaju se upozorava da je sudsku i tužilačku infrastrukturu potrebno dodatno poboljšati.

U Izvještaju se dalje navodi da Centri za edukaciju sudaca i tužilaca u dva entiteta nastavljaju sa pružanjem usluga nosiocima pravosudnih funkcija. Međutim, istovremeno se upozorava na neophodnost institucionalne reforme centara za obuku kako bi se unaprijedila organizacija i sadržaj obuke. U tom smislu, u Izvještaju se konstatuje da je VSTV uspješno završio testnu fazu novih postupaka koji regulišu pristup karijeri u pravosuđu. U Izvještaju su iznesena očekivanja da će novi sistem konkursa u vidu pismenog ispita za sve kandidate za pravosudne funkcije i sistematizacija strukturiranih intervjua, uključujući i interna napredovanja, povećati objektivnosti i transparentnost u zapošljavanju na osnovu zasluga i kvalifikacija. I ovim Izvještajem je zabilježen kontinuiran napredak u oblasti procesuiranja i rješavanja velikog broja akumuliranih predmeta ratnih zločina. Međutim, istovremeno se ukazuje na nezadovoljavajuću dinamiku provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. Konstatovano je unapređenje ljudskih kapaciteta tužilaštava u cijeloj zemlji, te su i materijalni uvjeti za rad značajno poboljšali kroz međunarodnu pomoć. Posebno se upozorava da je potrebno hitno riješiti pitanje dostatnog finansiranja odgovarajućeg broja kadrova u tužilaštvima i sudovima. U tom smislu, također se upozorava da nadležna tijela nisu uspjela izdvojiti sredstva potrebna za dovršetak infrastrukture za podršku.

U ovom Izvještaju ponovo je ukazano na problem neusklađenosti sudske prakse zbog primjene različitih krivičnih zakona nakon presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Maktouf i Damjanović protiv BiH, te je konstatovano pokretanje rasprave o ovom pitanju, uz uvođenje nove sudske prakse u predmetima ratnih zločina protiv civilnog stanovništva i genocida. Bilježi se i institucionalizacija redovnih konsultacija između najviših pravosudnih institucija što je, kako se u Izvještaju navodi, dovelo je do osnivanja tri potpuno funkcionalna vijeća sastavljena od najviših sudskih instanci nadležnih za osiguranje

usklađenosti u krivičnim, građanskim i upravnim pitanjima. U posmatranom periodu u Izvještaju se bilježi i unapređenje procesuiranja predmeta ratnih zločina koji uključuju seksualno nasilje, te je pokazana spremnost vlasti da osiguraju pravdu za preživjele žrtve seksualnog nasilja. Međutim, kako se upozorava, istrage i procesuiranje ovih zločina treba maksimalno intenzivirati, imajući u vidu da je ukupan broj optužnica za seksualno nasilje mali u odnosu na rasprostranjenost tih zločina tokom sukoba. Posebno je iskazana potreba za osiguranje sveobuhvatnog pristupa poboljšanju položaja žrtava silovanja i seksualnog nasilja, te se u Izvještaju upozorava da državni program za unapređenje položaja žrtava ratnih zločina sa elementima seksualnog nasilja još uvijek nije usvojen.

Konstatovan je kontinuiran napredak u pogledu mjera zaštite svjedoka, prvenstveno zahvaljujući međunarodnoj finansijskoj pomoći, te su unaprijeđeni materijalni kapaciteti, postupak zapošljavanja pomoćnog osoblja u sudovima i tužilaštvima je u toku, te je usvojen nacrt zakona o programu zaštite svjedoka. U Izvještaju se konstatuje umjereni napredak kada je riječ o pristupu pravdi, ali se upozorava da jednakost po pitanju prava, kriterija i postupaka nije ravnomjerno zajamčena. Što se tiče besplatne pravne pomoći, kako se u Izvještaju navodi, rizik od diskriminacije i dalje izaziva ozbiljnu zabrinutost zbog fragmentiranog i neusklađenog sistema.

U posmatranom periodu bilježi se osnivanje agencije za besplatnu pravnu pomoć u još jednom kantonu Federacije BiH, čime se ukupan broj popeo na osam. Međutim, upozorava se da sistem besplatne pravne pomoći još uvijek nije regulisan u dva kantona i u Federaciji, kao i na nepostojanje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći na državnom nivou koji još uvijek nije usvojen. Bilježi se nastavak pružanja besplatne pravne pomoći od strane organizacija civilnog društva, te se upozorava da njihova uloga nije dosljedno priznata niti čak regulisana u zemlji. Bez obzira na to, konstatovan je kontinuirani napredak u pogledu pružanja besplatne pravne pomoći.

Na osnovu navedenog, u Izvještaju se konstatuje mali napredak u oblasti reforme pravosudnog sistema te se naglašava da je Strukturalni dijalog o pravosuđu važna platforma za postizanje konsenzusa o reformi pravosuđa. Posebno se upozorava da reforma pravosuđa na državnom nivou predstavlja prioritet. Nova strategija za reformu sektora pravde je pripremljena, ali se čeka na konačno političko odobrenje. U ovom Izvještaju je zabilježen uspjeh kada je riječ o pokretanju mjera za smanjenje zaostataka u rješavanju predmeta, ali se upozorava da je ovaj zaostatak je i dalje velik, prvenstveno radi tzv. komunalnih predmeta. Posebno je upozoreno na zaostatak u rješavanju predmeta ratnih zločina. Zabilježen je djelimični napredak kada je riječ o rješavanju problema nedostatka ljudskih resursa, ali se upozorava na potrebu osiguranja održivosti kroz pravilno planiranje i izdvajanje odgovarajućih sredstava.

U posmatranom periodu nije zabilježen nikakav napredak kada je riječ o smanjenju budžetske fragmentacije pravosuđa, koja je označena kao uzrok koji negativno utiče na nezavisnost pravosuđa. Konstatovana je potreba za daljim jačanjem disciplinskih mehanizama, uključujući i adekvatno normiranje sukoba interesa. Posebno je ukazano da Zakon o sudovima Republike Srpske treba uskladiti sa preporukama Strukturalnog dijaloga o pravosuđu.

3.2. Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira-komunikei i izjave¹⁹

Vijeće za implementaciju mira u posmatranom periodu kontinuirano je pratilo rad pravosudnih institucija u BiH. Upravni odbor ove institucije u svojim komunikeima bez izuzetka je podsjećao na važnost i ulogu nezavisnog i efikasnog pravosuđa u demokratskom društvu. Tako, u Komuniqueu od 30.03.2011. godine Upravni odbor Vijeća za provedbu mira upozorio je na prioritetnost borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, te na potreban nivo dosljednosti u smislu proaktivnog provođenja istraga i krivičnog gonjenja na svim nivoima. S tim u vezi, Upravni odbor pozvao je nadležne pravosudne institucije da osiguraju adekvatno djelovanje u tom pravcu.

U Izjavi od 15.04.2011. godine, donesenoj povodom odluke Narodne skupštine Republike Srpske o raspisivanju referenduma o Sudu i Tužilaštvu BiH, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira iskazao je odlučnu podršku pravosudnim institucijama na državnom nivou. Upravni odbor osudio je ovakve pokušaje entitetskih organa upozoravajući da se ovakvim radnjama podrija princip vladavine zakona. Pri tome je posebno naglašeno da je efikasan, nezavisan i nepristrasan pravosudni sistem od presudnog značaja za konsekvantno provođenje i poštivanje ovog principa, što ujedno predstavlja suštinski element funkcionalnog demokratskog društva. Upravni odbor je posebno istakao da efikasno i nezavisno pravosuđe predstavlja osnovni preduvjet za uspješnu integraciju u EU i euroatlantske integracije, te je istaknuto da je to ujedno i interes svih građana u BiH. U Komuniqueu od 07.07.2011. godine, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira pozdravio je odluku Narodne skupštine Republike Srpske o povlačenju odluke o raspisivanju referenduma o Sudu i Tužilaštvu BiH, te je pozdravljen početak Strukturalnog dijaloga o pravosuđu pod vođstvom EU. Upravni odbor izrazio je ovom prilikom podršku preporukama sa prvog sastanka u vezi sa potrebom da se do kraja dovede implementacija državne strategije za procesuiranje ratnih zločina i reformu pravosudnog sektora. Ovom prilikom, između ostalog, izražena je bezrezervna podrška pravosudnim institucijama BiH u kontekstu integracije u EU i NATO.

U Izjavi od 17.02.2012. godine, ambasadori Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira, izuzev Rusije, ponovo su iskazali nedvojbenu podršku svim pravosudnim institucijama BiH. Pri tome je istaknuto da je profesionalan, nepristran, nezavisan i odgovoran pravosudni sistem od temeljnog značaja za učvršćivanje vladavine prava u zemlji, što predstavlja suštinski element funkcionalne demokratije. Posebno je izražena zabrinutost u pogledu pokušaja opstruiranja efektivnog funkcionisanja pravosuđa - naročito pravosudnih institucija na državnom nivou te su, u tom smislu, pozvani svi organi vlasti u BiH da se suzdrže od postupaka ili izjava koji bi mogli dovesti do politizacije koncepta pravde, te da pruže svu podršku neophodnu za dalje jačanje pravosuđa na državnom nivou i za reafirmiranje njegovog kredibiliteta u očima građana. Još jednom je iskazana podrška Strukturalnom dijalogu o pravosuđu koji predstavlja jedini održiv forum za usklađivanje pravosudnog sistema BiH s pravnom stečevinom EU (*acquis communautaire*) s ciljem da se osigura efektivnije, modernizirano i konsolidirano funkcioniranje postojećeg

¹⁹ Za potrebe ovog istraživanja, sadržaj i stavovi sadržani u komunikeima i izjavama Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira preuzeti su sa zvanične web-stranice OHR-a (vidi: <http://www.ohr.int/>)

pravosudnog sistema i svih njegovih institucija, te da se omogućí neometano napredovanje u ostvarivanju programa vezanog za EU nakon što započinu pregovori o članstvu.

U Komuniqueu od 23.05.2012. godine Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira ponovio je svoju podršku državnim pravosudnim institucijama i pozdravio Strukturalni dijalog između BiH i EU o reformi pravosuđa. Upravni odbor pozvao je sve strane da u cijelosti sudjeluju u procesu usmjerenom na poboljšanje rada pravosudnih institucija u cijeloj BiH. U Komuniqueu od 30.11.2012. godine, Upravni odbor za implementaciju mira ponovo je istakao svoju punu podršku nezavisnom, efikasnom, nepristrasnom i profesionalnom pravosudnom sistemu u cijeloj BiH. Upravni odbor posebno je pozdravio aktivnosti koje su provedene u kontekstu Strukturalnog dijaloga između EU i BiH o pravosuđu i podsjetio nadležne vlasti da su se obavezale da sve moguće zakonodavne i institucionalne promjene unutar pravosudnog sistema moraju biti razmotrene unutar ovog okvira. Posebno je naglašena važnost podrške pravosudnim organima na državnom nivou te su pozvane sve institucije domaće vlasti da pruže punu podršku ovim organima i zaštite napredak koji je do sada postignut, između ostalog i na način što će osigurati provođenje planova o tranziciji na koje su se ranije obavezali. Posebno je istaknut doprinos međunarodnih sudija, tužilaca i savjetnika razvoju Suda i Tužilaštva BiH. U Komuniqueu od 23.05.2013. godine Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira pozvao je sve nadležne organe da udvostruče napore na zaštiti i unapređenju vladavine prava i borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala u BiH. Upravni odbor apelovao je na sve relevantne nivoe vlasti da odobre dovoljno sredstava iz svojih budžeta radi procesuiranja predmeta ratnih zločina.

U Komuniqueu od 05.12.2013. godine, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira još jednom je ponovio svoju punu podršku nezavisnom, efikasnom, nepristrasnom i profesionalnom pravosudnom sistemu na svim nivoima u BiH i osudio pokušaje vršenja političkog pritiska i utjecaja na ove institucije. Upozoreno je da se provedba odluke Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Maktouf/Damjanović ne bi se trebala zloupotrebljavati u političke svrhe. Posebno je naglašena važnost procesuiranja osumnjičenih za ratne zločine i genocid, te je ponovo naglašen značaj Strukturalnog dijaloga o pravdi između BiH i EU. Upravni odbor je posebno iskazao svoju zabrinutost zbog kontinuiranih napora usmjerenih na ugrožavanje autoriteta državnih pravosudnih institucija.

U Komuniqueu od 22.05.2014. godine, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira ponovo je ukazao da jačanje vladavine prava predstavlja prioritet. Upozoreno je da ratni zločini i korupcija, posebno na visokom nivou, moraju biti temeljito istraženi i procesuirani, te da se sudske odluke na svim nivoima moraju provoditi bez odlaganja. Upravni odbor istakao je da treba nastaviti sa procesom unapređivanja funkcionalnosti pravosudnih institucija na svim nivoima, između ostalog i kroz Strukturalni dijalog o pravosuđu, uz izražavanje zabrinutosti zbog kontinuiranih pokušaja diskreditacije autoriteta državnih pravosudnih institucija. U Komuniqueu od 10.12.2014. godine, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira pozvao je domaće pravosudne institucije da krivično gone slučajeve korupcije na visokom nivou, efikasno procesuiraju ratne zločine u skladu s domaćim strategijama, pri čemu prioriteti treba da budu najsloženiji i najozbiljniji slučajevi, a težište na kvaliteti umjesto na broju optužnica. Upravni odbor posebno je pozvao domaće pravosudne institucije da poštuju pravila za sprečavanje sukoba interesa u sudskim imenovanjima u VSTV-u.

Zaključna razmatranja

Položaj pravosudne grane vlasti, nezavisnost i izbor nosilaca pravosudnih funkcija

U dijelu ankete, namijenjene za nosioce pravosudnih funkcija u sudovima i tužilaštvima (ciljna grupa 1), položaj pravosudne grane vlasti ocijenjen je kao dobar (74,69%), dok je mali broj ispitanika položaj pravosuđa ocijenio kao loš (12,19%). Ispitanici koji su obuhvaćeni ciljnom grupom 2 (nevladine organizacije, mediji i advokati) bili su podijeljeni kada je riječ o njihovom stavu povodom položaja pravosudne grane vlasti, te su najvećim dijelom ovaj položaj ocijenili dobrim (25,49%) i vrlo dobrim (21,57%), dok je značajan broj ispitanika koji pripadaju ovoj ciljnoj grupi (35,29%) položaj pravosudne grane vlasti ocijenio lošim. Za dalja razmatranja značajno je napomenuti da su anketna pitanja za ciljnu grupu 1 u pravilu stručne naravi, i tiču se nedostataka pretežno normativnog karaktera i problema u praksi koji dovode ili bi mogli dovesti do negativnih pojava u funkcionisanju pravosudnog sistema.

Anketa za ciljnu grupu 2 usklađena je sa činjenicom da, u pravilu, ispitanici ove grupe, isključujući advokate, nisu ili ne moraju biti pravno stručna lica koja poznaju normativni okvir funkcionisanja pravosuđa, te probleme u praksi sudova i tužilaštava stručne prirode. Stoga je ova anketa prilagođena toj činjenici, sa namjerom ispitivanja percepcije ispitanika ove ciljne grupe u pogledu procesa, odnosno postupaka koji se tiču problematike stručne naravi ispitivane u anketi za ciljnu grupu 1.

Analizom uporednih/odgovarajućih odgovora na pitanja iz ove dvije ankete koja su međusobno vezana predmetom ispitivanja (položaj pravosudne grane vlasti, nezavisnost i izbor nosilaca pravosudnih funkcija) može se zaključiti da postoji značajan nivo diskrepance kada je riječ o ispitivanoj problematiki kada su ove dvije ciljne grupe u pitanju. Tako, značajna većina ispitanika ciljne grupe 1 smatra da postojeći normativni okvir osigurava nezavisnost nosilaca pravosudnih funkcija, sprečava uticaj izvršne i zakonodavne vlasti i nosilaca pravosudnih funkcija na izbor sudija i tužilaca. Većina ispitanika ove ciljne grupe također smatra da postojeća legislativa omogućava poštivanje stručnih referenci pri izboru sudija i tužilaca, te je stav većine da su postojeći uslovi za izbor na sudijsku, odnosno tužilačku funkciju adekvatni. Većina ispitanika ciljne grupe 1 također smatra da postojeća legislativa osigurava zaštitu ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca u smislu njihove nezavisnosti.

Za razliku od navedenog, ispitanici ciljne grupe 2 imaju potpuno drugačiju percepciju kada je riječ o procesima/postupcima koji se provode, odnosno koji se zasnivaju na ispitivanom normativnom okviru. Značajna većina ispitanika ove ciljne grupe smatra da nosioci pravosudnih funkcija nisu nezavisni u vršenju svoje funkcije, da izvršna i zakonodavna vlast i nosioci pravosudnih funkcija značajno utiču na izbor sudija i tužilaca na nedozvoljen način, da se stručne reference pri njihovom izboru ne poštuju, da uslovi koji su

propisani za izbor na sudijsku odnosno tužilačku funkciju nisu adekvatni (uz jednak procenat onih koji su odgovorili da nemaju saznanja ili stav o tome), te da u BiH nije osigurana zaštita ličnog i profesionalnog integriteta postupajućeg sudije ili tužioca u smislu njihove nezavisnosti. Veliki stepen saglasnosti ispitanika obje ciljne grupe postignut je povodom pitanja koje se tiče adekvatnosti rješenja po kojem se nosioci pravosudnih funkcija biraju do 70-te godine života bez obaveze periodičnog reizbora, gdje su ispitanici obje ciljne grupe velikom većinom iskazali stav po kojem smatraju adekvatnim aktuelno rješenje sa stanovišta nezavisnosti nosilaca pravosudnih funkcija.

Zapažanja iznesena u Izvještajima o napretku BiH upućuju da nezavisnost i nepristrasnost pravosuđa još uvijek nije osigurana. Povodom toga u ovim izvještajima, kao i u komunikama i izjavama Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira, izražava se zabrinutost zbog kontinuiranih političkih napada i pokušaja da se pravosuđe stavi pod političku kontrolu. U Komuniqueu od 10.12.2014. godine, Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira posebno je pozvao domaće pravosudne institucije da poštuju pravila za sprečavanje sukoba interesa u sudskim imenovanjima u VSTV-u.

Analizom uporednih/odgovarajućih odgovora na pitanja koja su međusobno vezana predmetom ispitivanja (položaj, nezavisnost i način izbora VSTV-a) može se zaključiti da i ovdje postoji značajan nivo diskrepance kada je riječ o ispitivanoj problematiki kada su ove dvije ciljne grupe u pitanju. Tako ispitanici ciljne grupe 1 značajnom većinom smatraju da postojeća legislativa u cijelosti omogućava da se izbor članova VSTV-a vrši bez uticaja izvršne i zakonodavne vlasti ili neformalnih centara političke moći, da postojeća rješenja omogućavaju izbor članova VSTV-a zasnovano isključivo ili pretežno na stručnim kriterijima, da propisani sastav VSTV-a omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način - uz izvjesne izuzetke kada je o zastupljenosti advokata riječ, posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa, te da je neznatan uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa.

Međutim, ispitanici ciljne grupe 2 imaju većinom negativnu percepciju kada je riječ o procesima koji se provode, odnosno koji se zasnivaju na posmatranom normativnom okviru u ovom dijelu ispitivanja. Tako, ispitanici ove ciljne grupe značajnom većinom smatraju da na izbor članova VSTV-a značajan uticaj ima izvršna i zakonodavna vlast, odnosno neformalni centri političke moći, da se izbor članova VSTV-a u pravilu ne zasniva na stručnim kriterijima, da propisani sastav VSTV-a u pravilu ne omogućava vršenje njegovih funkcija na najbolji način - posebno sa stanovišta nezavisnosti pravosuđa, te da postoji uticaj predstavnika Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH na rad i odlučivanje VSTV-a (uz značajan procenat onih koji su odgovorili da nemaju saznanja ili stav o tome).

U pogledu učešća predstavnika advokatskih komora u sastavu VSTV-a, sa stanovišta principa nezavisnosti pravosuđa, ispitanici i jedne i druge ciljne grupe smatraju to negativnim rješenjem. Većina ispitanika obje grupe smatra da predstavnici advokatskih komora ostvaruju značajan uticaj na rad i odlučivanje ovog tijela (uz značajan broj onih koji su odgovorili da nemaju saznanja ili stav o tome, a pripadaju drugoj ciljnoj grupi). Većina ispitanika druge ciljne grupe nema stav o učešću predstavnika tužilaca i advokatskih komora (uz značajan procenat onih koji ovo rješenje smatraju lošim), dok većina ispitanika ove ciljne grupe smatra negativnim aktuelno rješenje po kojem u izboru tužilaca učestvuju predstavnici sudija i advokatskih komora. Ispitanici prve ciljne grupe većinom smatraju ova rješenja neadekvatnim.

U izvještajima o napretku BiH konstatuje se konstruktivna uloga VSTV-a u pogledu poduzimanja aktivnosti koje se tiču rješavanja problema nedostatnosti ljudskih i materijalnih kapaciteta potrebnih za adekvatno vršenje pravosudne funkcije. Posebno je upozoreno na potrebu adekvatnog normiranja sukoba interes.

Analiza uporednih/odgovarajućih rezultata povodom pitanja koja su međusobno vezana predmetom ispitivanja (efikasnost i nepristrasnost pravosuđa i odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija) može se konstatovati da i u ovom slučaju postoji značajna diskrepanca kada je riječ o stavovima ispitanika dvije ciljne grupe o ispitivanoj problematici. Tako, značajna većina ispitanika ciljne grupe 1 smatra da postojeći normativni okvir omogućava efikasno vršenje pravosudne vlasti, te ocjenjuje efikasnost pravosudnih institucija kao dobru, odnosno vrlo dobru. Za razliku od ovoga, značajna većina ispitanika ciljne grupe 2 efikasnost pravosudnih institucija ocijenila je kao lošu, odnosno izuzetno lošu. Značajna većina ispitanika ciljne grupe 1 smatra da u značajnoj mjeri, odnosno u cijelosti postojeća legislativa omogućava nepristrasan i jednak odnos prema svim građanima u postupcima pred sudovima i tužilaštvima. Suprotno tome, značajna većina ispitanika ciljne grupe 2 smatra da sudovi i tužilaštva nisu nepristrasni u vršenju svoje funkcije.

Pitanja koja se odnose na normativni okvir koji se tiče disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca, te funkciju disciplinskog tužioca i njegov uticaj na unapređenje nezavisnosti pravosuđa (pitanja br. 31-33 ankete za ciljnu grupu 1), smatrana su stručnim pitanjima, odnosno pitanjima za čiju spoznaju je potrebno lično iskustvo i profesionalni angažman u sudovima i tužilaštvima, te su kao takva postavljana samo ispitanicima ciljne grupe 1 budući da se smatralo da šira javnost ne može imati značajniji uvid i stav povodom ove problematike koji bi imao potreban nivo relevantnosti za ovo istraživanje. U tom smislu, značajna većina ispitanika ciljne grupe 1 smatra da u cijelosti, odnosno u značajnoj mjeri postojeća legislativa omogućava pozivanje na odgovornost i procesuiranje po osnovu disciplinske odgovornosti sudija i tužilaca čiji rad se ne može smatrati efikasnim i odgovornim, te da omogućava vršenje funkcije disciplinskog tužioca na adekvatan način koji podrazumijeva, između ostalog, i unapređenje nezavisnosti pravosuđa. Uticaj disciplinskog tužioca u vršenju njegovih funkcija na promovisanje i unapređenje nezavisnosti pravosuđa, od strane većine ispitanika ciljne grupe 1 ocijenjen je kao značajan, odnosno veoma značajan.

Značajna većina ispitanika ciljne grupe 1 smatra da postojeća legislativa u cijelosti, odnosno u značajnoj mjeri omogućava adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između sudova i tužilaštava, te adekvatan nivo profesionalne saradnje i komunikacije između tužilaštava i agencija za provođenje zakona. Međutim, percepcija ispitanika ciljne grupe 2 je takva da su isti značajnom većinom ocijenili nedostatnost saradnje između navedenih institucija. Većina ispitanika ciljne grupe 1, kojima su postavljena pitanja stručne naravi koja se odnose na nedostatke važećeg legislativnog okvira, smatraju da normativni nedostaci koji se tiču efikasnosti institucija pravosuđa utiču na nezavisnost sudova i tužilaštava u značajnoj mjeri, što implicira negativnu percepciju javnosti o ovom pitanju.

U izvještajima o napretku BiH upozorava se na veliki broj zaostalih predmeta gdje veliku većinu čine tzv. komunalni predmeti koji prekomjerno opterećuju sudove. U ovim izvještajima se kao glavni razlozi koji negativno utiču na efikasnost pravosuđa navodi nedostatak ljudskih i materijalnih kapaciteta uvjetovan nedovoljnim finansijskim sredstvima koja se izdvajaju za oblast pravosuđa. U izvještajima o napretku BiH također se kontinuirano ukazuje na fragmentiranost i međusobnu neusklađenost legislative različitih nivoa vlasti u BiH

što negativno utiče na funkcionisanje pravosuđa. Također se konstatuje ograničeni napredak u vršenju funkcije disciplinskog tužioca, čemu ide u prilog i činjenica skraćivanja vremenskog trajanja disciplinskih postupaka. Međutim, ujedno se upozorava na nužnost jačanja mehanizama disciplinske odgovornosti.

Finansiranje pravosuđa

Kada je riječ o finansiranju pravosuđa, ispitanici obje ciljne grupe pokazali su značajan nivo saglasnosti o ovoj problematici. Značajna većina ispitanika obje ciljne grupe smatraju da postojeći model finansiranja ne osigurava efikasnost i funkcionalnost pravosuđa, kao i njegovu nezavisnost. Tome u prilog govore i stavovi iz izvještaja o napretku u BiH u kojima se upozorava da se problem fragmentiranosti budžeta i nedostatnosti finansijskih sredstava direktno odražava na efikasnost i nezavisnost pravosuđa. Tokom istraživanja 54,64% ispitanika ciljne grupe 1 ukazalo je na određene nedostatke postojećeg pravosudnog sistema, pretežno normativnog karaktera, što je sadržano u prethodnoj analizi kvalitativnog tipa, te su predložene i njegove promjene, dok je 19,06% eksplicitno navelo da postojeći pravosudni sistem i normativni okvir na bazi kojeg funkcioniše predstavlja adekvatan osnov za normalno vršenje funkcija pravosuđa. Kada je riječ o ciljnoj grupi 2, 47,06% ispitanika ukazalo je na nedostatke u funkcionisanju pravosudnog sistema (također sadržano u prethodnoj analizi) i predložilo određene promjene, dok je 21,57% eksplicitno navelo da postojeći sistemski okvir predstavlja adekvatan osnov za funkcionisanje pravosuđa.

Pitanja br. 38-41 iz ankete namijenjene ciljnoj grupi 2 ne mogu se smatrati relevantnim za ovo istraživanje, te stoga nisu niti razmatrana.

Preporuke

Rezultati ovog istraživanja predstavljeni su na Konferenciji održanoj 13. i 14. marta 2015. godine u Bijeljini (Etno selo "Stanišić"). Na Konferenciji su formirane posebne radne grupe koje su razmatrale problematiku obuhvaćenu ovim istraživanjem, uključujući i rezultate do kojih se došlo njegovim provođenjem. Imajući u vidu rezultate ovog istraživanja, te rezultate do kojih su došle radne grupe, između ostalih, mogu se izdvojiti slijedeće najvažnije preporuke koje bi vodile unapređenju pravosudnog sistema u BiH:

- Stvaranje sistemskih pretpostavki za povećanje nivoa transparentnosti izbora nosilaca pravosudnih funkcija, te nivoa transparentnosti rada pravosudnih institucija;
- Nužnost reforme VSTV-a u smislu njegove strukture, načina rada i odlučivanja, uz provođenje reformi u organizacionom smislu (konstituisanje sudskog i tužilačkog vijeća kao dva odvojena tijela). U tom smislu su i prijedlozi za proširivanje VSTV-a licima izvan pravosudne zajednice (npr. akademska zajednica), te za isključenje advokata iz sastava VSTV-a, odnosno njihovo ograničenje u pogledu glasanja o pitanjima iz nadležnosti ovog tijela, uz preciziranje kriterija koji se tiče etničke pripadnosti;
- Redefinisanje kriterija za imenovanje na sudijsku i tužilačku funkciju i u VSTV u smislu njihovog pooštavanja (dužina staža i kvalitet prethodnih odluka kod imenovanja u sud više instance itd.);
- Redefinisanje procedure izbora nosilaca pravosudnih funkcija u smislu uključivanja pravosudnih institucija u koje se vrši imenovanje u taj postupak, te posebnih specijaliziranih komisija koje bi provjeravale stručnost kandidata na relevantan način, uz mogućnost osnivanja posebnih ustanova edukativnog tipa u kojoj bi se buduće sudije i tužioci pripremali za vršenje poslova iz svoje nadležnosti. U tom smislu su i preporuke za izmjenu procedure izbora i imenovanja na sudijsku i tužilačku funkciju koje zahtijevaju prethodnu reformu VSTV-a u organizacionom smislu (razdvajanje sudijskog od tužilačkog vijeća i konstituisanje dva posebna tijela);
- Utvrđivanje obaveznog posebnog plana i programa za obuku sudijskih pripravnika i stručnih saradnika u smislu podizanja nivoa njihovog stručnog usavršavanja, uz rješavanje statusa dodatnih sudija na adekvatan način;
- Institucionalizirati efikasnije mehanizme zaštite ličnog i profesionalnog integriteta sudija i tužilaca;
- Institucionaliziranje odgovornosti medija za neobjektivno izvještavanje o pojedinim sudskim postupcima, posebno kada se ugrožava princip presumpcije nevinosti, i u drugim slučajevima stvaranja negativne atmosfere kojom se sudovi izlažu pritisku radi donošenja odluke određenog sadržaja;

- Redefinisanje načina ocjenjivanja, nagrađivanja i sankcionisanja nosilaca sudijske i tužilačke funkcije, način normiranja predmeta u CMS-u, te institucionaliziranje posebnih oblika rješavanja komunalnih i ostalih predmeta manjeg društvenog značaja;
- Institucionaliziranje mehanizama ujednačavanja sudske prakse;
- Stvaranje sistemskih pretpostavki za povećanje nivoa transparentnosti disciplinskih postupaka koji se vode protiv nosilaca sudijskih i tužilačkih funkcija i pooštavanje sankcija, te stvaranje uvjeta za rad disciplinskog tužioca;
- Institucionaliziranje oblika međusobne komunikacije na obaveznoj i permanentnoj osnovi između sudova, tužilaštava i agencija za provođenje zakona, radi razmjene iskustava i diskusije o stručnim pitanjima;
- Stvaranje sistemskih pretpostavki za kontinuirano praćenje rada pravosudnih institucija, njihove međusobne saradnje, saradnje sa agencijama za provođenje zakona, medijima itd. upotrebom neke od metoda (anketiranje, periodično istraživanje itd.);
- Stvaranje uvjeta za popunjavanje sudova i tužilaštava kadrovima u skladu sa realnim potrebama,
- Defragmentacija finansiranja pravosuđa, te uvođenje "nezavisnog" pravosudnog budžeta koji bi bio kreiran od strane pravosudnih institucija, sa kojim bi se obezbijedilo finansiranje sudova i tužilaštava sa jednog nivoa, uz puno uvažavanje realnih potreba.

bilješke

bilješke

„Ovaj izvještaj omogućen je zahvaljujući podršci američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj izvještaja je isključiva odgovornost Foruma građana Tuzla i Helsinškog odbora za ljudska prava u Republici Srpskoj i nužne ne odražava stavove USAID-a niti Vlade SAD-a.“

„Ovaj izvještaj podržala je i Vlada Velike Britanije. Sadržaj izvještaja je isključiva odgovornost Foruma građana Tuzla i Helsinškog odbora za ljudska prava u Republici Srpskoj i nužne ne odražava stavove Vlade Velike Britanije.“

Broj: 01-50-4-986-3/20
Sarajevo, 16. 6. 2020.

**Program rada
Privremene istražne komisije Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH za utvrđivanje stanja
u pravosudnim institucijama
Bosne i Hercegovine**

Sarajevo, juni 2020. godine

Na osnovu člana 9. Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija), Privremena istražna komisija je na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, usvojila

Program rada Privremene istražne komisije

I. METOD RADA

Kako bi pribavila informacije, dokumentaciju i saznanja neophodna za izvršavanje svog mandata i ispunjavanje zadatih ciljeva, Privremena istražna komisija će svoj rad podijeliti u sljedeće segmente:

1. Javna saslušanja i razgovori sa svjedocima
2. Pribavljanje dokumentacije
3. Analiza iskaza i prikupljanje, odnosno zaprimljene, dokumentacije
4. Izrada izvještaja, inicijativa, zaključaka, prijedloga zakona, te drugih akata koji se dostavljaju Predstavničkom domu na konačno usvajanje
5. Sve ostale radnje koje su neophodne za ostvarivanje zadataka Privremene istražne komisije

II. VREMENSKI OKVIR

Privremena istražna komisija početak će javna saslušanja i razgovore sa svjedocima u julu 2020. godine.

Uporedo s provođenjem javnih saslušanja i razgovora sa svjedocima, Privremena istražna komisija radiće na prikupljanju potrebne dokumentacije, te će zaprimati dokumentaciju koju samoinicijativno dostave građani i institucije.

Privremena istražna komisija ulagat će najveće napore da saslušanja i pribavljanje dokumentacije okonča do decembra 2020. godine.

Privremena istražna komisija će analizu iskaza i dokumentacije, te izradu iznad navedenih akata, okončati najkasnije do juna 2021. godine.

III. KONKRETNA TEMATIKA

Privremena istražna komisija će, ne ograničavajući se na iste, razmatrati i sljedeće konkretne teme:

- Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH (VSTV). Privremena istražna komisija će kritički ocijeniti postojeća zakonska rješenja, uključujući adekvatnost trenutnog načina izbora članova VSTV-a u odnosu na nezavisnost ovog tijela, adekvatnost trenutnih disciplinskih mjera i procedura, s posebnim osvrtom na potrebu uspostave jasnih pravila za disciplinsku odgovornost članova VSTV-a od strane nezavisnog tijela, širu provjeru kandidata za pravosudne funkcije, eventualno

razdvajanje VSTV-a na sudski i tužilački segment, eventualno drugačiji način izbora glavnih tužilaca i slično;

- Propisivanje jasnih pravila, te odgovarajućih sankcija, po pitanju sukoba interesa nosilaca pravosudnih funkcija, uključujući njihove bliske srodnike, a po modelu pravila koja se odnose na nespojivost funkcija i sukob interesa, uključujući angažman bliskih srodnika, koji je propisan za izabrane i imenovane zvaničnike, te savjetnike.
- Zakon o krivičnom postupku i Krivični zakon BiH. Privremena istražna komisija razmatrat će adekvatnost postojećih zakonskih rješenja po pitanju borbe protiv korupcije i drugih najtežih oblika organiziranog kriminala, s ciljem njihovog poboljšanja u svjetlu potrebe približavanja Bosne i Hercegovine članstvu u Evropskoj uniji.
- Uspostava potpune nezavisnosti pravosuđa i potpunog otklanjanja političkog uticaja na pravosuđe. Privremena istražna komisija razmotrit će mogućnost pooštavanja sankcija za neprimjerene kontakte između nosilaca pravosudnih funkcija i predstavnika političkih stranaka, kao i za neprimjereno djelovanje političkih stranaka i njihovih predstavnika prema pravosudnim institucijama i nosiocima pravosudnih funkcija.
- Uspostava saradnje između Privremene istražne komisije i međunarodnih organizacija i tijela koja su zadužena za nezavisnost pravosuđa, borbu protiv korupcije i drugih oblika organiziranog kriminala, odnosno koja su relevantna za napredak Bosne i Hercegovine ka članstvu u Evropskoj uniji, uključujući, ali se ne ograničavajući na: Evropsku komisiju, Vijeće Evrope (uključujući GRECO i Venecijansku komisiju), OSCE (uključujući ODIHR), te druge.
- Usporedba regionalnih i evropskih rješenja po pitanju izbora nosilaca pravosudnih funkcija, postojanja i djelokruga rada regulatornog tijela, odnosno izbora i smjene članova takvih tijela, odgovornosti za njihov rad i slično. Privremena istražna komisija će za potrebe ovog, te drugih svojih prioriteta, koristiti resurse Istraživačkog sektora Sekretarijata Parlamentarne skupštine BiH.

IV. KONKRETNA JAVNA SASLUŠANJA I SVJEDOČENJA

Privremena istražna komisija će, ne ograničavajući se na iste, obaviti javna saslušanja i razgovore sa svjedocima iz sljedećih institucija:

- Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH
- Suda BiH
- Pravobranilaštva BiH
- Tužilaštva BiH
- Ministarstva pravde BiH
- Uprave za indirektno oporezivanje BiH
- entitetskih i kantonalnih sudova
- entitetskih i kantonalnih tužilaštava
- entitetskih i kantonalnih MUP-ova
- advokatskih komora i sličnih strukovnih udruženja
- s eminentnim akademskim radnicima
- međunarodnih organizacija, u skladu s Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima
- organizacija civilnog društva koje se bave stanjem u pravosuđu, borbom protiv korupcije, efikasnošću pravosuđa (poput Transparency International, Trial International i slično)

- svih drugih institucija, po potrebi.

Privremena istražna komisija će od svih navedenih pribavljati i potrebnu dokumentaciju, odnosno analitičke izvještaje.

V. RAZMATRANJE POJEDINAČNIH SLUČAJEVA

Privremena istražna komisija razmatrat će pojedinačne slučajeve samo u onoj mjeri i obimu u kojim je to neophodno kako bi se sagledali sistemski problemi s kojim se suočava pravosuđe u Bosni i Hercegovini. S tim u vezi, Privremena istražna komisija će, ne ograničavajući se na iste, razmotriti sljedeće slučajeve:

1. Afera „Respiratori – Srebrna malina“
2. Afera „Respiratori – Medietic“
3. Afera „Pandora“,
4. Afera „Potkivanje“,
5. Politički pritici na nosioce pravosudnih funkcija
6. Ubistvo Davida Dragičevića
7. Ubistvo Dženana Memića
8. Privatizacija i oblast stečajnih postupaka

te druge, po potrebi.

VI. DJELOVANJE IZVAN OKVIRA PROGRAMA RADA

Privremena istražna komisija može, po potrebi, odstupiti od ovog programa rada kada to situacija nalaže, odnosno kada iz njenog rada proisteknu druga pitanja koja je neophodno razmotriti. Privremena istražna komisija će odluke o takvom postupanju donositi svojim zaključcima.

PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut

Broj: 01-50-4-986-3/20

Sarajevo, 16. 6. 2020.

AGENCIJI ZA LIJEKOVE BiH

Na osnovu člana 10.stav (1) tačka b) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) tačka e) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) je na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, jednoglasno usvojila sljedeći

ZAKLJUČAK

Privremena istražna komisija traži od Agencije za lijekove BiH:

- da dostavi detaljno sve podatke o izdavanju dozvole za interventnu nabavku respiratora preduzećima “Srebrna malina” i “Medietic”, kao i podatke o zahtjevu i procedurama vezano za izdavanje dozvole za interventnu nabavku medicinske opreme za pokretnu bolnicu preduzećima “Balkan Global” i “Derby Trade”.

PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut

Dostaviti:

- Agenciji za lijekove BiH
- a/a

Broj: 01-50-4-986-3/20

Sarajevo, 16. 6. 2020.

SUDU BOSNE I HERCEGOVINE

Na osnovu člana 10.stav (1) tačka b) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) tačka e) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) je na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, jednoglasno usvojila sljedeći

ZAKLJUČAK

Privremena istražna komisija traži od Suda BiH da dostavi podatke o predmetima koji se vode duže od pet godina s brojem predmeta, godinom kada je predmet zaprimljen, na koga se odnosi i sudiji koji vodi predmet.

PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut

Dostaviti:

- Sudu BiH
- a/a

Broj: 01-50-4-986-3/20

Sarajevo, 16. 6. 2020.

ISTRAŽIVAČKOM SEKTORU SEKRETARIJATA PSBiH

Na osnovu člana 10.stav (1) tačka b) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) tačka e) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) je na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, jednoglasno usvojila sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Privremena istražna komisija traži od Istraživačkog setora Sekretarijata PSBiH da dopuni svoja postojeća istraživanja o propisima vezanim za VSTV, odnosno regulatornim tijelima s podacima koji se odnose na Bosnu i Hercegovinu i eventualno ih ažurira s obzirom na protek perioda od pet godina od istraživanja.
2. Privremena istražna komisija zadužuje Istraživački setor Sekretarijata PSBiH da pripremi dostupne informacije o pojedinačnim slučajevima iz tačke V. Programa rada Privremene istražne komisije, i to:
 1. Afera „Respiratori – Srebrna malina“
 2. Afera „Respiratori – Medietic“
 3. Afera „Pandora“,
 4. Afera „Potkivanje“,
 5. Politički pritisci na nosioce pravosudnih funkcija
 6. Ubistvo Davida Dragičevića
 7. Ubistvo Dženana Memića
 8. Privatizacija i oblast stečajnih postupaka.

PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut

Dostaviti:

- Istraživačkom setoru Sekretarijata PSBiH
- a/a

Broj: 01-50-4-986-3/20

Sarajevo, 16. 6. 2020.

VISOKOM SUDSKOM I TUŽILAČKOM VIJEĆU BOSNE I HERCEGOVINE

Na osnovu člana 10.stav (1) tačka b) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) tačka e) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) je na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, jednoglasno usvojila sljedeći

ZAKLJUČAK

Privremena istražna komisija traži od Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH odgovore na sljedeća pitanja:

- a) Da li Tužilaštvo BiH koristi CMS ili neki drugi sličan sistem za potrebe dodjeljivanja predmeta pojedinačnim tužiocima?
- b) Ako Tužilaštvo BiH ne koristi takav sistem za potrebe dodjeljivanja predmeta, ko odlučuje o dodjeljivanju predmeta u Tužilaštvu BiH?
- c) Ako Tužilaštvo BiH ne koristi takav sistem za potrebe dodjeljivanja predmeta, da li je VSTV odobrilo takvu praksu? Ako jeste, kada i na čiji zahtjev?
- d) Da li bilo koje drugo tužilaštvo u Bosni i Hercegovini predmete dodjeljuje pojedinačnim tužiocima bez korištenja CMS ili sličnog sistema?

PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut

Dostaviti:

- Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH
- a/a

Broj: 01-50-4-986-3/20

Sarajevo, 16. 6. 2020.

VIJEĆU MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

Na osnovu člana 10.stav (1) tačka b) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) tačka e) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) je na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, jednoglasno usvojila sljedeći

ZAKLJUČAK

Privremena istražna komisija traži od Vijeća ministara BiH sve informacije o postupanju nadležnih institucija (Ministarstva pravde BiH i sl.) u vezi sa uspostavljanjem širih pravila i jačanja sankcija po pitanju sukoba interesa nosilaca pravosudnih funkcija, uključujući njihove bliske srodnike. Privremena istražna komisija traži dostavu sve raspoložive dokumentacije koja se tiče ovog pitanja.

PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut

Dostaviti:

- Vijeću ministara BiH
- a/a

Broj: 01-50-4-986-3/20

Sarajevo, 16. 6. 2020.

UPRAVI ZA INDIREKTNO OPOREZIVANJE BiH

Na osnovu člana 10.stav (1) tačka b) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) tačka e) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) je na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, jednoglasno usvojila sljedeći

ZAKLJUČAK

Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH traži od Uprave za indirektno oporezivanje BiH da:

- a) dostavi detaljno sve podatke o svim donacijama, zaprimljenim između 15. 3. do 31. 5. 2020, sa naslovom uvoznika, donatora, naznakom opisa i vrijednosti robe i podacima o krajnjem korisniku;
- b) dostavi detaljno sve podatke (proizvođač, zemlja porijekla, prodavac, iznos, količina i datum uvoza) vezano za uvoz respiratora u BiH od strane preduzeća “Srebrna malina” i “Medietic”, kao i detaljne podatke o uvozu medicinske opreme za pokretnu bolnicu od strane preduzeća “Balkan Global.

PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut

Dostaviti:

- Upravi za indirektno oporezivanje BiH
- a/a

Broj: 01-50-4-986-3/20

Sarajevo, 16. 6. 2020.

Na osnovu člana 10.stav (1) tačka a) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) je na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, jednoglasno usvojila sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Privremena istražna komisija poziva direktora Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH i direktora Agencije za javne nabavke BiH da se pojave na svjedočenju pred Komisijom na narednoj sjednici, čiji će datum biti naknadno određen.
2. Privremena istražna komisija će pozvati sudije Branka Perića, sudiju Milana Blagojevića i sudiju Farisa Vehabovića, da se pojave kao svjedoci pred Komisijom. Zadužuje se sekretarijat Komisije da stupi u kontakt s navedenim sudijama s ciljem razmatranja najoptimalnijeg datuma za njihovo svjedočenje pred Komisijom.
3. Traži se od svih članova Privremene istražne komisije, koji to žele, da do iduće sjednice Komisije dostave konkretne prijedloge imena za provođenje javnih saslušanja i svjedočenja.

PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut

Broj: 01-50-4-986-4/20

Sarajevo, 23. 7. 2020.

SUD BOSNE I HERCEGOVINE
n/r suca Branka Perića

Poštovani,

Na osnovu člana 10. stav (1) tačka a) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) na 7. sjednici, održanoj 23. 7. 2020, jednoglasno je usvojila sljedeći

ZAKLJUČAK

Privremena istražna komisija pozvat će sudije Branka Perića, Milana Blagojevića i Farisa Vehabovića da se pojave kao svjedoci pred Komisijom. Zadužuje se sekretarijat Komisije da stupi u kontakt s navedenim sudijama s ciljem razmatranja najoptimalnijeg datuma za njihovo svjedočenje pred Komisijom.

Privremena istražna komisija je na 4. sjednici, održanoj 25. 6. 2020, jednoglasno odlučila **da u ponedjeljak 6. 7. 2020, u sali 1 /I**, održi 6. sjednicu, na koju Vas poziva u svojstvu svjedoka, s početkom u 12 sati. Tema svjedočenja odnosit će se na ciljeve Privremene istražne komisije. Član 2. Poslovnika Privremene istražne komisije propisuje: „Privremenu istražnu komisiju osnovao je Predstavnički dom s ciljem da istraži stanje u pravosudnim institucijama u Bosni i Hercegovini, s posebnim osvrtom na sposobnost Visokog sudskog i tužilačkog vijeća (VSTV) da učestvuje u procesima neophodnim na putu Bosne i Hercegovine ka članstvu u Evropskoj uniji.“

U skladu sa članom 6. stav (2) Poslovnika Privremene istražne komisije, svjedoci imaju prava i dužnosti utvrđene Ustavom BiH, Zakonom o parlamentarnom nadzoru, te Poslovníkom Predstavničkog doma.

S poštovanjem,

PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut

Dostaviti:

- Naslovu
- a/a

Broj: 01-50-4-986-4/20

Sarajevo, 25. 6. 2020.

**Okružni sud u Banjoj Luci
n/r sudije Milana Blagojevića**

Poštovani,

Na osnovu člana 10. stav (1) tačka a) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, jednoglasno je usvojila sljedeći

ZAKLJUČAK

Privremena istražna komisija pozvat će sudije Branka Perića, Milana Blagojevića i Farisa Vehabovića da se pojave kao svjedoci pred Komisijom. Zadužuje se sekretarijat Komisije da stupi u kontakt s navedenim sudijama s ciljem razmatranja najoptimalnijeg datuma za njihovo svjedočenje pred Komisijom.

Privremena istražna komisija je na 4. sjednici, održanoj 25. 6. 2020, jednoglasno odlučila **da u četvrtak, 2. 7. 2020, u Plavoj sali**, održi 5. sjednicu, na koju Vas poziva u svojstvu svjedoka, s početkom u 14 sati. Tema svjedočenja odnosit će se na ciljeve Privremene istražne komisije. Član 2. Poslovnika Privremene istražne komisije propisuje: „Privremenu istražnu komisiju osnovao je Predstavnički dom s ciljem da istraži stanje u pravosudnim institucijama u Bosni i Hercegovini, s posebnim osvrtom na sposobnost Visokog sudskog i tužilačkog vijeća (VSTV) da učestvuje u procesima neophodnim na putu Bosne i Hercegovine ka članstvu u Evropskoj uniji.“

U skladu sa članom 6. stav (2) Poslovnika Privremene istražne komisije, svjedoci imaju prava i dužnosti utvrđene Ustavom BiH, Zakonom o parlamentarnom nadzoru, te Poslovnikom Predstavničkog doma.

S poštovanjem,

**PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut**

Dostaviti:

- Naslovu
- a/a

Broj: 01-50-4-986-4/20

Sarajevo, 25. 6. 2020.

**AGENCIJA ZA JAVNE NABAVKE
BOSNE I HERCEGOVINE
n/r direktora Đenana Salčina**

Poštovani,

Na osnovu člana 10. stav (1) tačka a) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, jednoglasno je usvojila sljedeći

ZAKLJUČAK

Privremena istražna komisija poziva direktora Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH i direktora Agencije za javne nabavke BiH da se pojave na svjedočenju pred Komisijom na narednoj sjednici, čiji će datum biti naknadno određen.

Privremena istražna komisija je na 4. sjednici, održanoj 25. 6. 2020, jednoglasno odlučila **da u četvrtak, 2. 7. 2020, s početkom u 13 sati, u Plavoj sali**, održi 5. sjednicu, na koju Vas poziva u svojstvu svjedoka. Tema svjedočenja odnosit će se na djelokrug i nadležnosti Agencije za javne nabavke BiH.

U skladu sa članom 6. stav (2) Poslovnika Privremene istražne komisije, svjedoci imaju prava i dužnosti utvrđene Ustavom BiH, Zakonom o parlamentarnom nadzoru, te Poslovníkom Predstavničkog doma.

S poštovanjem,

**PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut**

Dostaviti:

- naslovu
- a/a

Broj: 01-50-4-986-4/20

Sarajevo, 25. 6. 2020.

**AGENCIJA ZA PREVENCIJU KORUPCIJE I
KOORDINACIJU BORBE PROTIV KORUPCIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

n/r direktora Hasima Šabotića

Poštovani,

Na osnovu člana 10. stav (1) tačka a) Zakona o parlamentarnom nadzoru („Službeni glasnik BiH”, broj 25/18), člana 188. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19 i 26/20) i člana 3. stav (2) Poslovnika Privremene istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, Privremena istražna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Privremena istražna komisija) na 3. sjednici, održanoj 16. 6. 2020, jednoglasno je usvojila sljedeći

ZAKLJUČAK

Privremena istražna komisija poziva direktora Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH i direktora Agencije za javne nabavke BiH da se pojave na svjedočenju pred Komisijom na narednoj sjednici, čiji će datum biti naknadno određen.

Privremena istražna komisija je na 4. sjednici, održanoj 25. 6. 2020, jednoglasno odlučila **da u četvrtak, 2. 7. 2020, s početkom u 12 sati, u Plavoj sali**, održi 5. sjednicu, na koju Vas poziva u svojstvu svjedoka. Tema svjedočenja odnosit će se na djelokrug i nadležnosti Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH.

U skladu sa članom 6. stav (2) Poslovnika Privremene istražne komisije, svjedoci imaju prava i dužnosti utvrđene Ustavom BiH, Zakonom o parlamentarnom nadzoru, te Poslovnikom Predstavničkog doma.

S poštovanjem,

**PREDSJEDAVAJUĆI
PRIVREMENE ISTRAŽNE KOMISIJE
Damir Arnaut**

Broj: 05-07-5-1919- 3 /20
Sarajevo, 5. 10. 2020. godine

BOSNA I HERCEGOVINA PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO			
PRIMLJENO. 05-10-2020			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01-	50-4-	986-3	20

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BIH
- Zastupnički dom

**Privremeno istražno povjerenstvo za utvrđivanje
stanja u pravosudnim institucijama
Bosne i Hercegovine**

**Trg Bosne i Hercegovine 1
71 000 Sarajevo**

PREDMET: Postupanje po Zaključku Privremenog istražnog povjerenstva za
utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama BiH Zastupničkog
doma Parlamentarne skupštine BiH, *dostavlja se*

V e z a: Vaš akt broj: 01-50-4-986-3/20 od 16. 6. 2020. godine

Poštovani,

U vezi s vašim aktom, gornje oznake i datuma, u privitku vam prosljeđujemo akt
Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, br.: 06-07-26-4847/20 od 24. 9. 2020. godine,
kojim se dostavlja tražena dokumentacija iz predmetnog zaključka.

S poštovanjem,

PRIVITAK: kao u tekstu

DOSTAVLJENO:

- Naslovu
- a/a

Broj: 06-07-26-4847/20
Sarajevo, 24.9.2020.godine

0.1 -10- 2020

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
-Generalni sekretarijat-

05 07-5 1919-2/20.

PREDMET: Postupanje po Zaključku Privremenog istražnog povjerenstva za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama BiH Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, - dostavlja se,
Veza: Vaš akt broj:05-07-5-1919-1/20 od 29. 6. 2020. godine,

Privremeno istražno povjerenstvo za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, dopisom broj: 01 -50-4-986-3/20 od 16. 6. 2020. godine, dostavilo je zaključak Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, usvojen na 3. sjednici ovoga povjerenstva, održanoj 16. 6. 2020. godine.

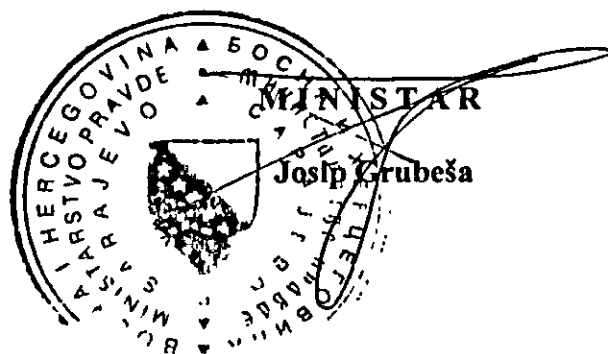
Privremeno istražno povjerenstvo traži od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine sve informacije o postupanju nadležnih institucija i raspoloživu dokumentaciju koja se odnosi na uspostavu pravila po pitanju sukoba interesa nosilaca pravosudne funkcije i njihovih bliskih srodnika.

Radi postupanja po Zaključku, za čiju realizaciju je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine zadužilo Ministarstvo pravde, zatražena je raspoloživa dokumentacija od Visokog sudskog i tužiteljskog vijeća BiH, jer je jedino ova institucija, sukladno Zakonu o VSTV-u Bosne i Hercegovine nadležna za donošenje podzakonskih akata po pitanju sukoba interesa nosilaca pravosudne funkcije i njihovih bliskih srodnika.

U prilogu je akt s priložima Visokog sudskog i tužiteljskog vijeća BiH od 17.09.2020. godine radi dostavljanja Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH, odnosno navedenom Privremenom istražnom povjerenstvu.

S poštovanjem,

Prilog: -akt VSTV-a s priložima.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
САРАЈЕВО

Broj: 02-29-2-1673-6/2020
Datum: 17.09.2020. godine

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine
n/r ministar

21-09-2020			
Г	МЛБЧО	Радни број	Број прилога
Одјел за правна питања	Информациона јединица		

Predmet: Zaključak Privremenog istražnog povjerenstva za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, radi realizacije – odgovor, dostavlja se

Poštovani,

Vašim dopisom broj 06-07-26-4847/20 od 09.07.2020. godine, radi postupanja po Zaključku Privremenog istražnog povjerenstva za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine od 16.06.2020. godine, zatraženo je dostavljanje raspoložive dokumentacije koja se odnosi na uspostavu pravila po pitanju sukoba interesa nosilaca pravosudne funkcije i njihovih bliskih srodnika.

U skladu sa navedenim, dostavljamo sljedeće akte Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine:

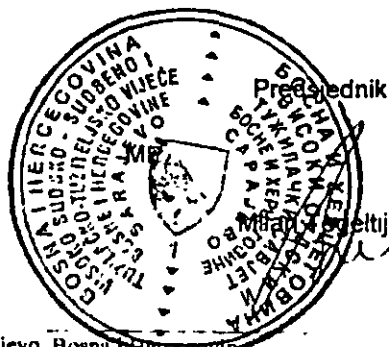
1. Pravilnik o sukobu interesa članova Visokog sudskog i tužilačkog vijeća („Službeni glasnik BiH“, broj 61/14);
2. Smjernice za sprječavanje sukoba interesa u pravosuđu (broj 08-07-2-3700-2/2018 od 27.11.2018. godine).

Ovim putem podsjećamo da je Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine pitanje sukoba interesa nosilaca pravosudne funkcije i njihovih bliskih srodnika obuhvatilo i Inicijativom za izmjene Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, koja je Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine dostavljena u julu 2018. godine.

S poštovanjem,

Dostavljeno:

- naslovu
- Odjelu za pravna pitanja
- a/a

Kraljice Jelene 88, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Telefon: +387 (0)33 707 500, Faks: +387 (0)33 707 550 <http://vstv.pravosudje.ba>

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Smjernice **za sprečavanje** **sukoba interesa** **u pravosuđu**

SADRŽAJ

UVOD	2
MEĐUNARODNI STANDARDI I DEFINICIJE SUKOB INTERESA	4
OSNOVNA POLAZIŠTA ZA DONOŠENJE SMJERNICA O SPREČAVANJU SUKOB INTERESA U PRAVOSUĐU.....	7
SMJERNICE ZA SPREČAVANJE SUKOB INTERESA U PRAVOSUĐU.....	9
A. NESPOJIVOST I DODATNE AKTIVNOSTI NOSILACA PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA	10
B. IZVJEŠTAVANJE O IMOVINI, PRIHODIMA, OBAVEZAMA I INTERESIMA.....	15
C. PRIMANJE POKLONA I DRUGIH KORISTI	16
D. KONTAKTI SA TREĆIM LICIMA I ZLOUPOTREBA POVJERLJIVIH INFORMACIJA.....	19
E. NEPOTIZAM	23
F. EDUKACIJA I RAZVOJ SVIJEŠTI O SPREČAVANJU SUKOB INTERESA U PRAVOSUĐU	26
INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVOĐENJE I PRAĆENJE PROVEDBE SMJERNICA ZA SPREČAVANJE SUKOB INTERESA U PRAVOSUĐU	28

UVOD

Strateška vizija bosanskohercegovačkog pravosuđa je izgradnja pouzdanog i jakog sistema vladavine prava i razvoj neovisnog, nepristrasnog, stručnog i efikasnog pravosudnog sistema koji predstavlja ključnu pretpostavku ne samo za pristupanje Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji, već i za razvoj zrele i održive demokratije. Preduslov savremenog i uspješnog društva je dobro organizirano, profesionalno vođeno, normativno uređeno, neovisno i nepristrano, ali i odgovorno pravosuđe na koga se sa povjerenjem mogu osloniti svi građani.

Podizanje nivoa javnog povjerenja jedan je od veoma bitnih ciljeva reforme pravosudnog sektora, a unapređenje mjera za sprečavanje sukoba interesa predstavlja moćan instrument za postizanje ovog cilja, jer bez obzira na to koliko su tužilačke i sudske odluke pravične, razmjerne i legalne, percepcija o njihovoj nepravičnosti ostaje snažna ukoliko postoji sumnja u profesionalno obavljanje pravosudne funkcije zbog interesne povezanosti sa strankom u sporu.

Sukob interesa se ne definiše kao korupcija *per se*, ali slučajevi sukoba interesa mogu dovesti do koruptivnog ponašanja. Upravo sprečavanje sukoba između privatnog interesa pojedinca koji obavlja javnu funkciju i interesa same javne službe predstavlja jedan od ključnih preventivnih mehanizama za nastanak korupcije unutar javne službe, uključujući i pravosuđe.

Sprečavanje sukoba interesa u obavljanju javnih dužnosti u Bosni i Hercegovini regulisano je Zakonom o sukobu interesa u institucijama BiH, Zakonom o sprečavanju sukoba interesa u organima vlasti Republike Srpske, Zakonom o sprečavanju sukoba interesa u organima vlasti Federacije BiH i Zakonom o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH. Navedeni zakoni ne odnose se na nosioce pravosudnih funkcija. Sprečavanje sukoba interesa u bosanskohercegovačkom pravosuđu djelimično je uređeno Zakonom o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH, etičkim sudačkim i tužilačkim kodeksima, te procesnim zakonima i zakonima o sudovima.

Sukob interesa je nemoguće spriječiti jednostavnom zabranom privatnog interesa nosilaca pravosudne funkcije nego je potrebno, s jedne strane uspostaviti propise i provodljive standarde ponašanja, te sistem nadzora koji bi osigurao poštivanje propisa, a s druge strane, nosioci pravosudnih funkcija moraju na sebe preuzeti odgovornost za identifikovanje i izbjegavanje sukoba interesa. Sukob interesa mora biti shvaćen kao očekivana situacija kojom se može i mora upravljati, a to podrazumijeva pravovremeno prepoznavanje rizika koji u sebi nosi istovremena prisutnost javnih i privatnih interesa, čiji ishod može biti zloupotreba funkcije i nezakonito ili nečasno pribavljanje privatnih koristi za nosioca pravosudne funkcije ili bliske osobe.

Jačanje individualne odgovornosti i organizacione kulture koja ne toleriše sukob interesa spadaju u osnovna načela politika za sprečavanje sukoba interesa. U ovom smislu od neprocjenjive je važnosti podstaći sve nosioce pravosudnih funkcija da preuzmu odgovornost za svoje djelovanje kao i za dojam koji njihovo djelovanje stvara o pravosuđu u cjelini. Od nosilaca pravosudne funkcije se očekuje da se ponašaju sa najvišim stepenom integriteta, te daju pozitivan primjer ponašanja za druge javne službenike i javnost.

Nosioci pravosudne funkcije na sebe trebaju preuzeti obavezu i odgovornost za prepoznavanje pojedinačnih slučajeva sukoba interesa, kao i rješavanja slučajeva u korist javnog interesa u situaciji kada dođe do sukoba privatnog sa javnim interesom. Od nosilaca pravosudne funkcije,

kao lica koja su izložena stalnom sudu javnosti, se očekuje da svojevolumno prihvate određena lična ograničenja i da se u korištenju svojih prava uvijek ponašaju u skladu sa dignitetom pravosudne funkcije i principom nezavisnosti i nepristrasnosti pravosuđa. Pri ovome, potrebno je naročito voditi računa o izgradnji povjerenja javnosti u pravosudne institucije, što podrazumijeva poklanjanje posebne pažnje ne samo rizicima od korupcije, nego isto tako i rizicima koje u sebi nose situacije stvarnog, potencijalnog i pretpostavljenog sukoba interesa.

MEĐUNARODNI STANDARDI I DEFINICIJE SUKOB INTERESA

Smjernice OECD-a za upravljanje sukobom interesa u javnom sektoru¹ definišu sukob interesa kao „sukob između javne dužnosti i privatnog interesa javnog funkcionera, gdje interes funkcionera u privatnom svojstvu može neprimjereno uticati na obavljanje njegove službene dužnosti i obaveza“. Definisan na ovaj način, sukob interesa ima značenje stvarnog ili aktuelnog sukoba interesa. Za razumijevanje pojma stvarnog sukoba interesa važno je naglasiti da, činjenica da li je ustanovljeni sukob interesa prouzrokovao neprimjereno ponašanje ili ne, nije bitna. Ono što je važno jeste da situacija sukoba interesa postoji, da je potrebno pravilno je identifikovati i sankcionisati.

Pojam prividnog ili pojavnog sukoba interesa definisan je kao situacija „u kojoj se čini da bi privatni interesi javnog funkcionera mogli negativno uticati na obavljanje njegovih dužnosti“, ali to zapravo nije slučaj, već se samo doima da bi mogla postojati situacija sukoba interesa. Prepoznavanje ovog oblika sukoba interesa, njegovo utvrđivanje i regulisanje je također veoma važno jer se prividni sukoba interesa uvijek može pretvoriti u stvarni sukob interesa ili u zloupotrebu položaja.

Treći oblik sukoba interesa je potencijalni sukob interesa koji „nastaje kada javni funkcioner ima privatne interese koji su takve prirode da bi sukob interesa nastao ukoliko bi došlo do njegovog uključivanja u izvršavanje određenih (tj. konfliktnih) zvaničnih odgovornosti u budućnosti“. Jasno je da u ovakvim situacijama nema stvarnog sukoba interesa, međutim, sigurno je da će se sukob interesa, ukoliko navedena osoba postane nosilac predmetne javne funkcije, pretvoriti iz potencijalnog u stvarni sukob interesa. Ovaj je oblik sukoba interesa također izuzetno važan, obzirom na osobe od kojih se očekuje preuzimanje određenog javnog položaja, a koji bi došao u sukob s postojećim funkcijama privatne prirode. U takvoj situaciji propisima bi bilo nužno predvidjeti odricanje jedne od dvije funkcije.

Sprečavanje sukoba interesa, u skladu sa Smjernicama OECD-a, podrazumijeva:

- da javni interes mora uvijek biti na prvom mjestu;
- da se odluke moraju donositi na transparentan način, što podrazumijeva objektivne kontrole, odnosno uspostavljanje sistema za izjašnjavanje o interesu i postojanju sukoba interesa;
- da su individualna odgovornost i lični primjer od izuzetnog značaja;
- da je potrebno raditi na izgradnji organizacione kulture koja ne toleriše sukob interesa.

Smjernice preporučuju da bi se politika sukoba interesa trebala regulisati zakonima i kodeksima „kao primarnim izvorima“, te da je poseban naglasak potrebno staviti na područja koja su osjetljiva na korupciju poput „pokroviteljstava iz privatnoga sektora, privatizacije i deregulacijskih programa, odnosa NVO, političke aktivnosti, javno-privatnih partnerstava i razmjene zaposlenika među sektorima“.

¹ Smjernice OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) za upravljanje sukobom interesa u javnom sektoru www.oecd.org/countries/.../49106053.pdf

Smjernice naglašavaju važnost službene izjave i registrovanja interesa javnih funkcionera u trenutku imenovanja, kao i u redovitim vremenskim razmacima te kad god se navedeni interesi promjene. Iako ne navode da bi bilo nužno objavljivanje ovih izjava, podvlače da transparentna politika sukoba interesa pomaže u stjecanju povjerenja u javnosti. Pored toga, odgovornost pružanja informacija o privatnim interesima trebala bi počivati na ljudima na koje je usmjereno oko javnosti, a stoga što oni moraju preuzeti odgovornost za svoje ponašanje u obavljanju javne službe. Ovo se obično provodi pomoću pisane izjave zasnovane na uređenome postupku nakon kojega bi trebale uslijediti odgovarajuće sankcije (uključujući kaznene) za davanje netačnih podataka.

Smjernice posebno naglašavaju važnost sankcionisanja dokazane situacije sukoba interesa. Sankcije se mogu kretati od odricanja ili likvidacije interesa od strane javnog funkcionera, njegovog povlačenja iz sudjelovanja u kompromitiranom procesu odlučivanja, ograničavanja pristupa određenim informacijama, premještanja na dužnosti koja se ne nalazi u sukobu interesa, preinačenja dužnosti i odgovornosti do ostavke javnog funkcionera. Jasno je da nakon takvih sankcija mogu uslijediti i odgovarajuće krivične sankcije te poništavanje svih odluka koje su donesene za vrijeme dokazanog sukoba interesa.

Smjernice ističu da bi politika sukoba interesa trebala razviti učinkovite unutrašnje i vanjske kontrole te da bi svaka javna institucija trebala podnositi godišnje izvještaje o procjeni sukoba interesa, koja bi trebala izvijestiti javnost o slučajevima sukoba interesa, rješenjima i preduzetim sankcijama, kao i o unutrašnjim politikama institucije, itd.

Smjernice podcrtavaju izuzetnu važnost da svaka politika sukoba interesa predvidi mehanizam podnošenja prijave, te zaštitu podnositelja prijave od svih oblika pravne i ostale odmazde.

U Preporukama zemljama članicama EU o pravilima ponašanja u javnim službama, Vijeće ministara definiše sukob interesa² kao situaciju u kojoj javni funkcioner ima neki privatni interes koji je takve prirode da utiče, ili postoji pretpostavka da utiče, na nezavisno i objektivno obavljanje njenih tj. njegovih službenih dužnosti. Privatni interes se definiše kao "bilo kakva korist", što znači da obuhvata prenosive (nasljedne) ili materijalne i neprenosive ili nematerijalne prednosti. Preporuka navodi da neprenosivi sukobi interesa prouzrokuju slične negativne posljedice za izvršavanje javnih interesa te ih je stoga potrebno i regulisati kao takve.

Mada preporuke ne definišu pojmove koji se koriste kako bi se opisao spektar osoba koje bi trebale podlijeći propisima o sukobima interesa, pretpostavlja se da porodica obuhvata srodnike prvog stupnja, poput: roditelja, supružnika i djece; bliski srodnici opisuju krvnu rodbinu tazbinske veze do četvrtog stepena; osobe i organizacije od poslovne ili političke važnosti odnose se na političare, poslovne saradnike, preduzeća, neprofitne subjekte, sindikate, političke stranke, stručne organizacije, itd. Evidentno je da su porodične, prijateljske, poslovne i političke veze vrlo jake i mogu navesti javnog funkcionera da prekrši svoje javne dužnosti. Takve snažne veze trebale bi stoga biti obuhvaćene propisima kojima je cilj spriječiti i suzbiti sukobe interesa.

Vijeće Evrope nadalje preporučuje da bi svaki javni funkcioner morao objaviti postojanje sukoba interesa. Iz navedenog razloga mjerama bi trebalo predvidjeti sistem objavljivanja sukoba interesa prilikom stupanja na dužnost, kao i u redovnim izvještajima u određenim vremenskim intervalima, odnosno uvijek kada dođe do promjene u prirodi i obimu privatnih interesa.

² Preporuka Komiteta ministara Savjeta Evrope državama članicama br. R (2000) 10 o pravilima ponašanja javnih službenika. Član 13. – sukob interesa

Pored sistema objavljivanja privatnih interesa, u skladu sa preporukom Vijeća Evrope trebalo bi svakako predvidjeti i sistem objavljivanja i odobravanja obavljanja dodatnih pozicija koje bi mogle doći u sukob s javnim položajem. Pri ovome treba voditi računa da često postoji vrlo velika vjerovatnost da su privatne pozicije koje je funkcioner stekao rezultat prethodnog imenovanja na javnu dužnost. Preporukom se, u ovom pogledu, predviđa da bi se „u skladu sa zakonskim odredbama, od javnog funkcionera trebalo zahtijevati da izvijesti i zatraži odobrenje svoga poslodavca, koji ga je postavio u javnu službu, za obavljanje određene djelatnosti, bilo naplatne ili besplatne, ili prihvatanje određenih položaja ili funkcija izvan svoga zaposlenja u svojstvu javnog službenika.

Nadalje, Vijeće Evrope preporučuje da bi se svaki sukob interesa kojega je obznanio kandidat za javnu službu ili za novo radno mjesto u javnoj službi trebao riješiti prije imenovanja.

Obzirom da je javni funkcioner najčešće jedina osoba koja zna za postojanje sukoba interesa, on ima obavezu da:

- bude na oprezu i primijeti svaki stvarni ili potencijalni sukob interesa;
- preduzme korake kako bi se takav sukob izbjegao;
- obavijesti svog nadređenog o sukobu interesa i to čim ga bude svjestan;
- postupi u skladu sa bilo kakvom konačnom odlukom o povlačenju iz takve situacije ili se odrekne koristi koja u toj situaciji izaziva sukob interesa.

U skladu sa preporukama, nosilac javne funkcije ne smije koristiti svoju funkciju za bilo koje djelovanje ili propuštanje, kao ni uticaj na druge da djeluju ili propuste djelovanje, u cilju sticanja lične ili finansijske koristi za sebe ili, člana svoga domaćinstva, člana svoje uže porodice (bračnog ili vanbračnog partnera i njegovu užu porodicu), svoga dužnika ili kreditora, nevladinu organizaciju, udruženje ili religijsku zajednicu sa kojom je povezan nosilac javne funkcije ili njegov bračni drug ili član porodice.

Nosilac javne funkcije nikada ne smije dati prednost svom ličnom interesu ili interesu lica sa kojima je povezan nad javnim interesom. Generalno pravilo je da sukob interesa postoji ukoliko se može steći utisak da nosilac javne funkcije može dati povlašteni položaj nekom licu.

Nosilac javne funkcije ne smije imati nikakav interes, finansijski ili drugi, direktni ili indirektni, ili biti uključen u poslove, zapošljavanje, transakcije ili profesionalne aktivnosti kao ni prihvatanje bilo kakvih obaveza, koje se nalaze u sukobu sa izvršavanjem njegove javne dužnosti.

Nije rijedak slučaj da se nosioci javne funkcije nađu u sukobu interesa. Sprečavanje i izbjegavanje situacija koje dovode do sukoba interesa nije primarno rješenje ovog problema i često nije ni moguće. Međutim važno je da nosilac javne funkcije bude sposoban upravljati sukobom interesa pošteno i odgovorno, što uključuje, objelodanjivanje postojanja sukoba interesa i izbjegavanje postupanja u svim stvarima gdje sukob interesa postoji, bez obzira koliko je nosilac javne funkcije siguran u svoju nepristrasnost. Ono što je bitno nije samo nepristrasno djelovanje nego dojam koji se može steći o postojanju pristrasnosti.

OSNOVNA POLAZIŠTA ZA DONOŠENJE SMJERNICA O SPREČAVANJU SUKOB INTERESA U PRAVOSUĐU

Polazeći od zakonom propisanih nadležnosti Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine da kao „...nezavisni i samostalni organ ima zadatak da osigura nezavisno, nepristrasno i profesionalno pravosuđe,...“;

Imajući u vidu da iz međunarodno priznatih standarda, ugrađenih u relevantne dokumente kao što su Osnovni principi Ujedinjenih nacija o nezavisnosti sudstva, Evropska povelja o zakonu za sudije, preporuke Komiteta ministara Vijeća Evrope, Bangalorski principi sudijskog ponašanja iz 2002. godine, proizilazi da nezavisnost pravosuđa nije privilegija nosilaca pravosudne funkcije već je garancija poštivanja ljudskih prava i sloboda svake osobe - što jača povjerenje u pravosudni sistem;

Ističući da Evropska povelja o zakonu za sudije posebno naglašava da je „povjerenje javnosti u pravosudni sistem i moralni autoritet i integritet sudstva od najveće važnosti u modernom demokratskom društvu“;

Podsjećajući da Preporuka CM/Rec (2010)12 Vijeća ministara državama članicama o sudijama: nezavisnost, efikasnost i odgovornost, navodi da se sudije u svojim aktivnostima trebaju rukovoditi etičkim načelima profesionalnog ponašanja te da ta načela uključuju ne samo „...obaveze koje se mogu sankcionisati disciplinskim mjerama, već pružaju smjernice sudijama o tome kako da se ponašaju...“.

Cijeneći da Bangalorski principi sudijskog ponašanja ističu da su integritet, primjereno ponašanje i dignitet neophodni za pravilno obavljanje sudijske funkcije, a u svrhu reafirmisanja povjerenja u integritet cjelokupnog pravosudnog sistema i zadovoljenja pravila da „Pravda ne mora samo biti zadovoljena već mora biti očigledno da je pravda zadovoljena“;

Polazeći od obaveze istaknute Evropskom poveljom o zakonu za sudije da „...primarna odgovornost za uspostavljanje i održavanje visokih standarda sudijskog ponašanja leži na pravosuđu svake od zemalja“;

Smatrajući da je izbjegavanje situacija u kojima postoji ili može postojati sukob interesa, ili situacija u kojoj trećim licima može izgledati da postoji sukob interesa, jedna od najvažnijih obaveza nosilaca pravosudne funkcije, koja obezbjeđuje visoke etičke standarde i time integritet i nezavisnost pravosuđa;

Ističući princip sadržan, između ostalog, u Bangalorskim principima sudijskog ponašanja da „kao lice izloženo stalnom sudu javnosti, sudija mora prihvatiti neka lična ograničenja koja obični građani mogu smatrati otežavajućim, i to treba da uradi slobodno i svojevolično“;

Podsjećajući na jedan od zaključaka Evropske komisije nakon održanog TAIEX seminara na temu „Sukob interesa u pravosuđu“ održanog 2015. godine u okviru Strukturiranog dijaloga o pravosuđu i drugim pitanjima vladavine prava između EU i BiH, kojim se poziva Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH da, dok se „... čeka na moguće zakonodavne pomake,..., osmisli, niz smjernica i principa u pogledu integriteta pravosuđa i prateće mehanizme nadzora;...“;

Uzimajući u obzir preporuke iz IV kruga evaluacije Grupe zemalja za borbu protiv korupcije (GRECO), kojima se Bosni i Hercegovini „preporučuje...razvijanje pravila i kontrolnih mehanizama kojima bi se sprečavao sukob interesa nosilaca pravosudnih funkcija“;

Polazeći od obaveza utvrđenih Strateškim planom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH za period od 2014. – 2018. koji predviđa da se Pravilnik o sukobu interesa članova Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH proširi na cijelu pravosudnu zajednicu;

Opredjeljujući se za obezbjeđenje uslova za primjenu najviših standarda etičkog ponašanja, jačanje integriteta i reafirmisanje povjerenja javnosti u pravosudni sistem, koji će doprinijeti jačanju vladavine prava, a koje obavezuje sve nosioce pravosudne funkcije, Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH donosi:

SMJERNICE ZA SPREČAVANJE SUKOB INTERESA U PRAVOSUĐU

Smjernice za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu BiH (u daljem tekstu: Smjernice) predstavljaju niz preporuka i mjera koje bi nosiocima pravosudnih funkcija trebale poslužiti za shvatanje sukoba interesa i prepoznavanje rizika koji nosi istovremeno postojanje javnih i privatnih interesa po obavljanje njihovih dužnosti i koji mogu dovesti do zloupotrebe položaja ili nezakonitog pribavljanja koristi za sebe i/ili za interesno povezane osobe. Smjernicama se također želi potaći razvoj svijesti i odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija za ispravno postupanje u situacijama koje mogu dovesti do sukoba interesa kako stvarnog tako i perceptivnog.

Sukob interesa može kreirati situaciju u kojoj se nosilac pravosudne funkcije može naći u poziciji kršenja važećih propisa, te zbog toga biti disciplinski sankcionisan. Radi ilustracije koliko su blizu situacija sukoba interesa i počinjenja disciplinskog prekršaja, citirani su relevantni članovi Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH (u daljem tekstu: Zakon o VSTV-u) koji se odnose na disciplinsku odgovornost nosilaca pravosudne funkcije.

Smjernicama su obuhvaćene sljedeće oblasti:

- a. Nespojivost i dodatne aktivnosti nosilaca pravosudnih institucija
- b. Izvještavanje o imovini, prihodima, obavezama i interesima
- c. Primanje poklona i drugih koristi
- d. Kontakti sa trećim licima i zloupotreba povjerljivih informacija
- e. Nepotizam
- f. Edukacija i razvoj svijesti o sprečavanju sukoba interesa u pravosuđu

Navedene oblasti su identificirane kao grupe različitih potencijalnih izvora sukoba interesa, a rješenja se baziraju na važećim propisima i postojećem institucionalnom okviru, kao i međunarodnim standardima. Nosiocima pravosudnih funkcija se daju jasne upute o postupanju u prilikama koje zahtijevaju procjenu rizika od sukoba interesa i donošenje pravilnih odluka, dok se nadležnim institucijama i rukovodiocima preporučuje poduzimanje neophodnih mjera za podizanje svijesti nosilaca pravosudnih funkcija o nužnosti sprečavanja sukoba interesa.

A. NESPOJIVOST I DODATNE AKTIVNOSTI NOSILACA PRAVOSUDNIH FUNKCIJA

Važeći propisi

ZAKON O VISOKOM SUDSKOM I TUŽILAČKOM VIJEĆU BIH

Član 17. Nadležnost

Vijeće ima sljedeće nadležnosti: ...

(11) odlučuje o pitanjima nespojivosti drugih dužnosti koje sudije i tužioci obavljaju sa dužnostima sudija i tužilaca; ...

Član 56. i Član 57. Disciplinski prekršaji sudija/tužilaca

Disciplinski prekršaji sudija/tužilaca su: ...

7. propuštanje da traži svoje izuzeće od postupanja po predmetima kada postoji sukob interesa;...

16. upuštanje u aktivnosti koje su nespojive sa dužnostima sudije/tužioca;...

Član 82. Opća zabrana vršenja nespojivih dužnosti

(1) Sudija ili tužilac ne smije obavljati bilo kakvu dužnost koja je nespojiva s njegovom dužnosti ili dužnost za koju se može smatrati da ometa ispravno i nepristrasno vršenje dužnosti sudije ili tužioca, ili koja može imati negativan utjecaj na nezavisnost ili ugled sudijske ili tužilačke dužnosti, dovesti u sumnju njegovu sposobnost da postupi nepristrasno ili štetiti ugledu sudijske ili tužilačke dužnosti.

(2) Sudija ili tužilac ne smije biti član niti obavljati bilo kakvu dužnost u organima političkih partija, odnosno udruženjima ili fondacijama povezanim s političkim partijama i uzdržavat će se od sudjelovanja u aktivnostima političkih partija koje imaju javni karakter.

(3) Sudija ili tužilac ne smije biti član bilo kakve organizacije koja vrši diskriminaciju na osnovu rase, boje, spola, spolne opredijeljenosti, vjerske pripadnosti ili etničkog porijekla ili nacionalne pripadnosti, niti smije ugovoriti korištenje objekata koji pripadaju takvim organizacijama, i mora istupiti iz takvih organizacija odmah nakon što sazna za takvo njihovo postupanje.

Član 83. Zabrana vršenja javnih dužnosti, dužnosti iz pravne oblasti i drugih dužnosti

(1) Sudija ili tužilac ne smije vršiti bilo kakvu drugu javnu dužnost koja je nespojiva s vršenjem sudijske odnosno tužilačke dužnosti, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

(2) Sudija ili tužilac ne smije biti advokat, notar niti obavljati druge poslove koji se obavljaju uz naplatu, a koji su nespojivi s vršenjem dužnosti sudije ili tužioca, osim ako zakonom nije drugačije propisano. Izuzetno, sudija ili tužilac mogu biti uključeni u akademske, nastavne ili slične aktivnosti u svrhu educiranja javnosti i mogu biti za njih nagrađeni.

(3) Sudija ili tužilac ne smije biti član upravnog ili nadzornog odbora javnih ili privatnih preduzeća, ili drugih pravnih osoba.

(4) Sudija ili tužilac ne smije obavljati bilo kakve druge dužnosti koje mogu ometati vršenje dužnosti sudije ili tužioca.

Član 84. Upućivanje na Vijeće

Ako predsjednik suda ili glavni tužilac smatra da sudija ili tužilac obavlja aktivnosti koje su zabranjene čl. 82. i 83. ovog zakona, sudija ili tužilac se obavještavaju o tome, a predsjednik suda ili glavni tužilac upućuje predmet Vijeću koje o tome donosi obavezujuću odluku. Postupak se uređuje Poslovnikom o radu Vijeća.

Član 85. Mišljenje o aktivnostima sudije ili tužioca

Sudija ili tužilac može od Vijeća tražiti mišljenje o tome da li su njegove aktivnosti spojive sa njegovom dužnosti i odredbama ovog zakona. Takav zahtjev treba da sadrži detalje o aktivnostima o kojima je riječ. Vijeće odgovara

na zahtjev u pismenoj formi u razumnom roku nakon primitka takvog zahtjeva. Odgovor Vijeća dostavljen u skladu sa odredbama ovog stava je obavezujući.

Član 86. Izvještavanje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća o aktivnostima

Sudije i tužioci dostavljaju Vijeću godišnji finansijski izvještaj u kojem navode, između ostalog, aktivnosti koje su obavili izvan svoje dužnosti sudije odnosno tužioca uključujući iznose koje su naplatili. Finansijski izvještaj uključuje informacije o bračnom drugu i djeci s kojom žive u istom domaćinstvu, a koji posjeduju dionice ili učestvuju u rukovođenju privatnim ili javnim preduzećima i udruženjima, uključujući političke partije. Vijeće šalje obrasce za finansijske izvještaje, a može tražiti i dodatne informacije.

KODEKSI SUDIJSKE/TUŽILAČKE ETIKE

2.2.1. Sudija/Tužilac može učestvovati u građanskim, dobrotvornim i vjerskim aktivnostima, pod sljedećim uslovima:

- (a) da izbjegava svaku aktivnost ili vezu koja bi se mogla nepovoljno odraziti na njegovu nepristrasnost ili bi ga mogla omesti u vršenju sudijske/tužilačke funkcije;
- (b) da ne koristi prestiž svog položaja za prikupljanje sredstava, osim u sudske/tužilačke ili dobrotvorne svrhe;
- (c) da izbjegava svako učešće u aktivnostima koje bi mogle rezultirati sudskim sporovima;³
- (d) da ne daje pravne, niti savjete u vezi finansijskih ulaganja

2.2.2. Sudija/Tužilac se uzdržava od članstva u grupama i organizacijama ili učešća u javnim diskusijama kojima se, po mišljenju javnosti, podrija povjerenje u nepristrasnost sudije/tužioca i pravosuđe uopšte.

2.2.3. Sudija/Tužilac neće:

- (a) biti član političkih stranaka;
- (b) prisustvovati političkim skupovima i manifestacijama;
- (c) davati priloge političkim strankama ili kampanjama;
- (d) javno učestvovati u kontroverznim političkim diskusijama, osim po pitanjima koja se direktno tiču rada sudova, nezavisnosti pravosuđa ili fundamentalnih aspekata sprovođenja pravde;
- e) potpisivati peticije koje bi mogle imati uticaja na neku političku odluku.

2.2.4. Sudija/Tužilac se uzdržava od ponašanja koje bi moglo kod javnosti izazvati utisak da je sudija politički aktivan.

2.2.5. Sudija/Tužilac će uzeti u obzir da bi politička aktivnost članova njegove uže porodice mogla imati uticaja na javnu predodžbu o njegovoj pristrasnosti, u kom slučaju će zatražiti svoje izuzeće.

4.9. Sudija/Tužilac može učestvovati u aktivnostima koje nisu direktno povezane sa obavljanjem sudijske/tužilačke funkcije, ukoliko takve aktivnosti ne umanjuju dignitet funkcije ili se na drugi način ne miješaju u izvršavanje te funkcije u skladu sa ovim Kodeksom, kao naprimjer:

- (a) pisati, predavati, podučavati i učestvovati u naučnim, kulturnim i stručnim aktivnostima vezanim za pravo, pravni sistem, te sprovođenje pravde;
- (b) učestvovati na javnim raspravama koje se odnose na pravo, pravni sistem i sprovođenje pravde;
- (c) biti član vladinih komisija, odbora i savjetodavnih tijela, ako takvo članstvo nije u suprotnosti sa javnim utiskom o nepristrasnosti i političkoj neutralnosti sudije/tužioca.

4.13. Sudija/Tužilac neće dopustiti da pripadnik pravne profesije koristi njegovu kuću ili stan kao ured.

Definicije

Nespojive dužnosti su sve javne dužnosti, dužnosti iz pravne oblasti i druge dužnosti koje mogu ometati vršenje dužnosti sudija i tužilaca i kao takve podliježu opštoj zabrani.

Dodatne aktivnosti su sekundarne djelatnosti nosioca pravosudne funkcije koje podliježu određenim ograničenjima u sadržajnom i finansijskom smislu, a u skladu sa principom očuvanja integriteta pravosudne funkcije.

³ Ne odnosi se na tužioce.

Smjernice za postupanje

1. Nespojive dužnosti nosilaca pravosudnih funkcija

POSLOVNE AKTIVNOSTI

1.1. Obavljanje druge službe ili poslovnih aktivnosti koje su nespojive sa obavljanjem pravosudnih dužnosti, od strane nosioca pravosudne funkcije, predstavlja sukob interesa.

1.2. Rukovođenje privatnim i javnim preduzećima i drugim pravnim licima nespojivo je sa vršenjem pravosudne funkcije.

1.3. Nosilac pravosudne funkcije mora izbjegavati korištenje svog položaja za promociju poslovnih subjekata, promociju investiranja u poslovne poduhvate, te prikupljanje sredstava za aktivnosti poslovnih subjekata.

- Ova smjernica se odnosi i na reklamiranje poslovnih subjekata kroz rad u pravosuđu, među osobljem u pravosuđu i izvan pravosuđa.
- Ova smjernica se također odnosi na promociju poslovne aktivnosti članova porodice nosioca pravosudne funkcije.

1.4. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao izbjegavati sve poslovne transakcije, uključujući promet roba i usluga, u vrijednosti većoj od 5.000 KM sa strankama u postupku koji vodi, kao i dvije godine nakon okončanja tog postupka.

1.5. Rukovodilac pravosudne institucije ne bi trebao u postupku direktnog sporazuma nabavljati robu ili usluge za potrebe institucije od subjekata u kojima članovi porodice nosilaca pravosudnih funkcija i ostalih zaposlenih u toj pravosudnoj instituciji mogu imati finansijski interes.

POLITIČKE AKTIVNOSTI

1.6. Nosilac pravosudne funkcije ne smije biti član političkih stranaka, prisustvovati političkim skupovima i manifestacijama, davati priloge političkim strankama ili kampanjama. Nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao javno učestvovati u kontroverznim političkim diskusijama, osim po pitanjima koja se direktno tiču rada sudova i tužilaštava, nezavisnosti pravosuđa ili fundamentalnih aspekata sprovođenja pravde, niti potpisivati peticije koje bi mogle imati uticaja na neku političku odluku.

1.7. Nosilac pravosudne funkcije bi se trebao suzdržati od svih aktivnosti koje bi u javnosti mogle biti percipirane kao podrška političkoj aktivnosti člana njegove uže porodice.

NESPOJIVOST U ODNOSU NA PRETHODNE I NOVE DUŽNOSTI

1.8. Kod procjene razloga za izuzeće u postupku, radi izbjegavanja svakog percipiranog, potencijalnog ili stvarnog sukoba interesa, nosilac pravosudne funkcije bi trebao naročito voditi računa o svim dužnostima i aktivnostima koje je obavljao prije preuzimanja pravosudne funkcije.

1.9. Rukovodilac pravosudne institucije bi posebno trebao voditi računa o svim dužnostima i aktivnostima koje je obavljao prije preuzimanje rukovodeće funkcije u pravosudnoj instituciji kada, u skladu sa zakonom i drugim propisima, odlučuje o pravima i interesima stranaka.

1.10. Nosilac pravosudne funkcije koji planira prestanak obnašanja pravosudne funkcije ne bi trebao koristiti pravosudnu funkciju i pravosudne resurse radi promoviranja svoje buduće djelatnosti i tom smislu vodit će računa o postojanju mogućih razloga za izuzeće.

2. Dodatne aktivnosti nosilaca pravosudne funkcije

POSLOVNE I FINANSIJSKE AKTIVNOSTI

2.1. Nosilac pravosudne funkcije može kupovati nekretnine i drugu imovinu, uključujući hartije od vrijednosti, upravljati tom imovinom i provoditi transakcije koje uključuju tu imovinu, imajući u vidu obavezu izvještavanja o imovini, prihodima, obavezama i interesima.

2.2. Pri raspolaganju imovinom čiji je isključivi vlasnik ili suvlasnik sa bračnim partnerom, nosilac pravosudne funkcije je dužan voditi računa da izbjegava svaki percipirani, potencijalni ili stvarni sukob interesa i sve situacije koje mogu zahtijevati njegovo izuzeće, npr. davanje u zakup nekretnina kao uredskih prostorija vladinim institucijama, notarima, advokatima i drugim licima čija je djelatnost vezana za rad pravosuđa.

OBRAZOVNE I STRUČNE AKTIVNOSTI

2.3. Nadoknada za obrazovne i stručne aktivnosti treba biti razumna i ne bi trebala preći iznos od 20 % prosječne godišnje plaće nosilaca pravosudne funkcije u BiH.

2.4. Nosiocu pravosudne funkcije mogu biti nadoknađeni troškovi puta i smještaja tokom obrazovnih i stručnih aktivnosti u skladu sa visinom stvarnih troškova, a poštujući princip ekonomičnosti trošenja javnih sredstava.

2.5. Prilikom prihvatanja obrazovnih i stručnih angažmana, nosilac pravosudne funkcije bi trebao uzeti u obzir informacije o organizatoru i učesnicima u edukaciji kako bi izbjegao mogući sukob interesa.

2.6. Nosilac pravosudne funkcije može kroz obrazovne i stručne aktivnosti raditi na unapređenju znanja i vještina pravnika. Prilikom provođenja ove aktivnosti nosilac pravosudne aktivnosti ne treba odavati informacije o pojedinačnim strankama i postupajućim nosiocima pravosudne funkcije u pojedinačnim predmetima.

2.7. Nosilac pravosudne funkcije koji učestvuje u donošenju odluke o programima edukacije sudija i tužilaca može biti predavač u izvođenju tih programa, ali za to ne bi trebao primiti naknadu.

UČEŠĆE U TIJELIMA KOJE FORMIRA IZVRŠNA, ZAKONODAVNA I PRAVOSUDNA VLAST

2.8. Nosilac pravosudne funkcije može učestvovati u stalnim i privremenim tijelima koje formiraju izvršna ili zakonodavna vlast samo ako se ova tijela bave pitanjima prava i pravnog sistema. Za ovo učešće nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao primiti naknadu.

2.9. Prilikom odlučivanja o prihvatanju učešća u tijelima koje formiraju izvršna ili zakonodavna vlast, nosilac pravosudne funkcije bi trebao voditi računa o tome da ovo učešće na bilo koji način ne izaziva sumnju u njegovu nepristrasnost, političku neutralnost i nezavisnost, imajući u vidu tematiku kojom se bavi to tijelo, njegov sastav i način rada. U slučaju nedoumice, nosilac pravosudne funkcije treba zatražiti mišljenje od Komisije za sudijsku i tužilačku etiku, nezavisnost i nespojivost.

2.10. Nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao biti član organizacija koje su povezane sa agencijama za provođenje zakona, uključujući odbore i komisije za izbor i imenovanje,

odbora za razrješenje policijskih rukovodilaca, policijskih odbora, te odbora za pritužbe građana na rad policije.

2.11. Nosilac pravosudne funkcije može učestvovati u aktivnostima koje organizuju agencije za provođenje zakona ukoliko su oni organizovani u obrazovne svrhe (kao govornik, predavač ili učesnik), te u zvaničnim, javnim i ceremonijalnim događajima koji su otvoreni za javnost, izuzev onih koji se na bilo koji način mogu dovesti u vezu sa pojedinačnim predmetima u kojima su postupali ili postupaju kao nosioci pravosudnih funkcija.

2.12. Nosilac pravosudne funkcije može učestvovati u stalnim i privremenim tijelima koje formiraju pravosudna vlast, vodeći računa da ovo učešće ne utiče na provođenje njegovih redovnih dužnosti. Ukoliko se ovo učešće ne može svesti pod redovne dužnosti nosioca pravosudne funkcije za nju može primiti naknadu.

DUŽNOSTI ZAKONSKOG ZASTUPNIKA I PUNOMOĆNIKA

2.13. Nosilac pravosudne funkcije može biti zakonski zastupnik ili punomoćnih samo člana uže porodice i to ukoliko te dužnosti ne podrazumijevaju njegovo učešće u postupku pred pravosudnom institucijom u kojoj radi.

ČLANSTVO U GRAĐANSKIM ORGANIZACIJAMA

2.14. Nosilac pravosudne funkcije može biti član neprofitne građanske organizacije, te učestvovati u njenom uspostavljanju i organiziranju ukoliko neće imati funkciju pravnog i finansijskog savjetnika i ukoliko neće učestvovati u aktivnostima prikupljanja sredstava za rad te organizacije.

2.15. Prilikom donošenja odluke o pristupanju građanskoj organizaciji, nosilac pravosudne funkcije bi trebao pažljivo razmotriti ciljeve te organizacije, njene aktivnosti, izvore finansiranja, rukovodstvo i raznolikost članstva, njihove interese, veze sa vladinim tijelima, pravosudnim institucijama, političkim organizacijama, te posebno povesti računa da ta organizacija ne vrši diskriminaciju po bilo kom osnovu.

2.16. Kada odlučuje da li učestvovati u radu građanske organizacije, nosilac pravosudne funkcije treba imati u vidu aktivnosti koje su apsolutno zabranjene – udruživanje, ali i učešće u aktivnostima, kao i prešutno odobravanje koje može naštetiti nepristrasnosti i nezavisnosti pravosuđa, prikupljanje sredstava, privlačenje članova, davanje pravnih savjeta, ex parte komunikaciju, komentarisanje pojedinačnih sudskih predmeta, korištenje ugleda pozicije radi ostvarivanja koristi, te aktivnosti koje bi zahtijevale njegovo izuzeće u sudskim/tužilačkim postupcima.

3. Kako spriječiti obavljanje dužnosti nespojivih sa dužnostima nosioca pravosudne funkcije i sukob interesa koji može nastati obavljanjem dodatnih aktivnosti?

3.1. Nosilac pravosudne funkcije treba u svakoj situaciji pažljivo procjenjivati spojivost drugih dužnosti i dodatnih aktivnosti, bilo naplatnih ili besplatnih, sa obavljanjem pravosudne funkcije i uzdržavati se od obavljanja svih onih dužnosti i aktivnosti koje bi na bilo koji način mogle dovesti do stvarnog, prividnog ili potencijalnog sukoba interesa.

3.2. Imajući u vidu činjenicu da je sam nosilac pravosudne funkcije obično jedina osoba koja zna da li se nalazi u sukobu interesa, on/ona na sebe treba preuzeti teret praćenja i izbjegavanja takve situacije. Ovo podrazumijeva utvrđivanje, izbjegavanje i obznanjivanje svakog stvarnog, prividnog ili potencijalnog sukoba interesa, te povlačenje iz situacije sukoba interesa i odricanje od svake privatne koristi koju je takva situacija prouzročila.

3.3. Nosiocu pravosudne funkcije se preporučuje da prilikom donošenja odluke o spojivosti bilo koje druge dužnosti ili dodatne aktivnosti zatraži mišljenje Komisije za sudijsku i tužilačku etiku, nezavisnost i nespojivost.

3.4. Nositelj pravosudne funkcije je dužan da u godišnjim finansijskim izvještajima navede potpune i istinite informacije o svim dodatnim aktivnostima, uključujući i visinu naknade.

3.5. Rukovodilac pravosudne institucije je dužan da VSTV-u uputi zahtjev za utvrđivanje nespojivosti uvijek kada smatra da nosilac pravosudne funkcije obavlja aktivnost nespojivu sa sudačkim odnosno tužilačkim dužnostima.

3.6. Putem Stalne komisije za sudijsku i tužilačku etiku, nezavisnost i nespojivost, VSTV odlučuje o nespojivosti dužnosti nosioca pravosudne funkcije sa drugim dužnostima. Ukoliko se utvrdi da sudija/tužilac obavlja aktivnost nespojivu sa pravosudnim dužnostima, o tome obavještava Ured disciplinskog tužioca.

B. IZVJEŠTAVANJE O IMOVINI, PRIHODIMA, OBAVEZAMA I INTERESIMA

Važeći propisi

ZAKON O VISOKOM SUDSKOM I TUŽILAČKOM VIJEĆU BiH

Član 86. Izvještavanje Visokog sudskog i tužilačkog vijeća o aktivnostima

Sudije i tužioci dostavljaju Vijeću godišnji finansijski izvještaj u kojem navode, između ostalog, aktivnosti koje su obavili izvan svoje dužnosti sudije odnosno tužioca uključujući iznose koje su naplatili. Finansijski izvještaj uključuje informacije o bračnom drugu i djeci s kojom žive u istom domaćinstvu, a koji posjeduju dionice ili učestvuju u rukovođenju privatnim ili javnim preduzećima i udruženjima, uključujući političke partije. Vijeće šalje obrasce za finansijske izvještaje, a može tražiti i dodatne informacije.

Član 56 i Član 57. Disciplinski prekršaji sudija/tužilaca

Disciplinski prekršaji sudija/tužilaca su: ...

19. namjerno davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim drugim pitanjima koja su u nadležnosti Vijeća:...

Definicije

Finansijski izvještaj je izvještaj u kojem nosioci pravosudnih funkcija navode, između ostalog, aktivnosti koje su obavili izvan svoje dužnosti sudije odnosno tužioca uključujući iznose koje su naplatili. Finansijski izvještaj uključuje informacije o bračnom drugu i djeci s kojom žive u istom domaćinstvu, a koji posjeduju dionice ili učestvuju u rukovođenju privatnim ili javnim preduzećima i udruženjima, uključujući političke partije.

Imovinski karton je izvještaj o imovini nosioca pravosudne funkcije, imovini njihovih bračnih/izvanbračnih drugova i imovini djece koja s njima žive u istom domaćinstvu, kao i obavezama po osnovu nepokretne i raznih vrsta pokretne imovine (automobili, antikviteti, skupocjena umjetnička djela, dionice, krediti, štednja i dr.).

Smjernice za postupanje

1. Podnošenje finansijskih izvještaja

1.1. Nositelac pravosudne funkcije je dužan VSTV-u podnijeti potpun i tačan godišnji finansijski izvještaj najkasnije do 31. marta tekuće godine. Obrasce finansijskih izvještaja propisuje VSTV.

1.2. Novoizabrani nosilac pravosudne funkcije dužan je podnijeti VSTV-u finansijski izvještaj u roku od 30 dana od dana izbora na pravosudnu funkciju.

1.3. Nositelac pravosudne funkcije može zatražiti savjet ili mišljenje od VSTV-a vezano za popunjavanje i dostavljanje finansijskih izvještaja.

1.4. Nositelac pravosudne funkcije bi trebao informisati rukovodioca pravosudne institucije o finansijskim poteškoćama koje mogu uticati na stvarnu i percipiranu nepristrasnost u njegovom radu i odlučivanju.

1.5. Rukovodilac pravosudne institucije bi trebao proaktivno djelovati u pravcu ukazivanja na obavezu blagovremenog dostavljanja potpunih i tačnih finansijskih izvještaja, te provjere da li nosioci pravosudne funkcije postupaju po ovoj obavezi.

2. Postupanje u vezi sa finansijskim izvještajima

2.1. VSTV vrši provjeru redovnog podnošenja finansijskih izvještaja nosilaca pravosudnih funkcija.

2.2. Ukoliko nosilac pravosudne funkcije ne dostavi na vrijeme finansijski izvještaj, VSTV ga upozorava i daje dodatni rok od 15 dana za dostavljanje izvještaja. Ukoliko nosilac pravosudne funkcije u dodatnom roku ne dostavi finansijski izvještaj, VSTV o tome obavještava UDT.

2.3. Namjerno davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u finansijskim izvještajima može predstavljati disciplinski prekršaj iz člana 56. stav (1) tačka 19. i člana 57. stav (1) tačka 19. Zakona o VSTV-u.

C. PRIMANJE POKLONA I DRUGIH KORISTI

Važeći propisi

ZAKON O VISOKOM SUDSKOM O TUŽILAČKOM VIJEĆU BIH

Član 56 i Član 57. Disciplinski prekršaji sudija/tužilaca

Disciplinski prekršaji sudija/tužilaca su: ...

5. *prihvatanje poklona ili nagrada čija je namjena neprimjereno utjecanje na odluke ili postupke sudije/tužioca, uključujući i slučajeve kada poklon ili nagrada samo odaju utisak neprimjerenog uticaja;*

6. *korištenje dužnosti sudije/tužioca kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili druge osobe;*

KODEKSI SUDIJSKE/TUŽILAČKE ETIKE

4.11. Sudija/Tužilac i članovi njegove uže porodice neće tražiti niti prihvatati poklone, oporuke, pozajmice i druge usluge vezane za postupanje ili propuštanje u obavljanju sudijske/tužilačke funkcije, niti će to svjesno dozvoliti sudskom/tužilačkom osoblju ili drugima koji su pod njegovim nadzorom.

4.12. U skladu sa zakonskim propisima koji regulišu dužnost prijavljivanja poklona, sudija/tužilac može primiti simboličan poklon, nagradu ili korist, u skladu sa prilikom u kojoj se oni daju, pod uslovom da se taj poklon, nagrada ili korist ne mogu opravdano smatrati za pokušaj uticanja na sudiju/tužioca u obavljanju sudijske/tužilačke funkcije, ili na drugi način stvarati utisak u javnosti o pristrasnosti sudije/tužioca.

Definicije

Šta je poklon ili druga korist?

Zajednička karakteristika poklona i drugih koristi u kontekstu sukoba interesa nosilaca pravosudnih funkcija jeste da se oni daju, odnosno primaju u direktnoj ili indirektnoj vezi sa obavljanjem pravosudne dužnosti. Izazovi vezani za ovakve poklone i koristi mogu se odnositi i na njihovu neformalnu prirodu, odnosno na činjenicu da davanje i primanje poklona i drugih koristi ne podrazumijeva formalni ugovor, niti se na njihovu vrijednost plaća porez.

Pravi se razlika između privatnih poklona i drugih koristi, npr. porodice ili bliskih prijatelja, koji nisu vezani za obavljanje dužnosti u pravosuđu, te onih koji se vežu, ili se čini da se vežu za obavljanje pravosudne dužnosti.

Poklon može da bude novčani ili u novčanoj protuvrijednosti, npr. u obliku hartija od vrijednosti, plemenitih metala, umjetnina, te u formi nekretnina ili pokretne imovine, između ostalog.

U poklone spadaju i sitni/simbolični pokloni te protokolarni pokloni.

Vrijednost poklona koji se daje, odnosno prima u direktnoj ili indirektnoj vezi sa obavljanjem pravosudne dužnosti je nevažna, s obzirom na apsolutnu zabranu primanja poklona.

Druge koristi (pogodnosti i usluge) mogu da uključuju putovanja, stipendije, gostoprimstva, popuste, pozajmice i kredite, nasljedstva, besplatne usluge, oprost duga, itd.

Smjernice za postupanje

1. Zabrana primanja poklona i drugih koristi u vezi sa obavljanjem pravosudne funkcije

1.1. Nosiocu pravosudnih funkcije se zabranjuje traženje ili prihvatanje bilo kakvog poklona ili druge koristi u vezi sa obavljanjem pravosudne dužnosti.

1.2. Ova zabrana se odnosi na stranke u predmetima, njihove zastupnike, članove porodice stranaka, te svakog pojedinca koji nosiocu pravosudne funkcije ponudi poklon ili drugu korist vezanu za postupanje ili propuštanje u obavljanju pravosudne funkcije.

1.3. Nositelj pravosudne funkcije neće svjesno dozvoliti sudskom odnosno tužilačkom osoblju ili drugim uposlenima pod njegovim nadzorom da prime poklon ili drugu korist u vezi sa obavljanjem dužnosti u pravosuđu.

1.4. Nositelj pravosudne funkcije ne bi trebao koristiti ugled svoje pozicije radi sticanja novčane ili druge koristi za sebe ili drugu osobu.

1.5. Zabrana traženja ili prihvatanja poklona ili druge vrste koristi u vezi sa obavljanjem pravosudne funkcije se odnosi i na članove porodice i domaćinstva nosioca pravosudne funkcije⁴.

1.6. Nositelj pravosudne funkcije bi trebao upoznati članove svoje bliže porodice o etičkim aspektima primanja nedozvoljenih poklona ili druge koristi i upozoriti ih da ne bi trebali prihvatati nedozvoljene poklone i druge koristi, posebno imajući u vidu percepciju javnosti o nezavisnosti i nepristrasnosti nosioca pravosudne funkcije.

1.7. Zabrana traženja ili prihvatanja poklona ili druge vrste koristi je bez vremenskog ograničenja.

2. Izuzeci od zabrane primanja poklona i drugih koristi u vezi sa obavljanjem pravosudne funkcije

2.1. Informativni materijal, kao što su knjige, izvještaji, časopisi, kalendari, nosači podataka, učešće u edukaciji i konferenciji (koje ne uključuju putne troškove ili drugu nadoknadu), se ne smatraju poklonom.

2.2. Knjige i nosači podataka, kao i drugi materijali koje izdavači dostavljaju nosiocima pravosudnih funkcija bez naknade, a za službenu upotrebu, se izuzimaju od zabrane primanja poklona i drugih koristi u vezi sa obavljanjem pravosudne funkcije.

3. Primanje poklona i drugih koristi u situacijama koje nisu vezane za obavljanje pravosudne dužnosti

3.1. Primanje poklona ili drugih koristi od srodnika ili bliskih prijatelja je prihvatljivo ukoliko ne postoji veza sa obnašanjem pravosudne dužnosti i rada na predmetima, tj. ukoliko ne postoje razlozi za izuzeće nosioca pravosudne funkcije ili ako se osobe koje se smatraju srođnicima i bliskim prijateljima ne ponašaju kao posrednici trećih lica.

3.2. U posebnim prilikama, kao što su vjenčanja, rođendani i slično, nositelj pravosudne funkcije može prihvatiti poklon ili drugu korist i od drugih lica, ukoliko ne postoje razlozi za izuzeće nosioca pravosudne funkcije, ukoliko takav poklon ne izaziva sumnju o neprimjerenom uticaju, te ukoliko je vrijednost poklona u skladu sa prilikom i njihovim međusobnim odnosom.

3.3. Plaćeni troškovi putovanja (putni troškovi, smještaj i hrana) koja su vezana za učešće u pravosudnim, obrazovnim, nevladinim i vladinim programima koji su namijenjeni unapređenju zakona i pravnog sistema su dozvoljeni, s tim da bi visina troškova trebala odgovarati razumnim troškovima putovanja.

3.4. Nositelj pravosudne funkcije može zatražiti i dobiti kredit pod uslovima koji se primjenjuju na sve građane, te u vrijednosti koja je dostupna i drugim građanima.

3.5. Nositelj pravosudne funkcije ne treba prihvatiti popust ili besplatnu uslugu od bilo kojeg pravnog ili fizičkog lica koji nisu jednaki i dostupni drugim građanima.

⁴ Odnosi se na članove porodice koji su obuhvaćeni odredbama o izuzeću: bračnog odnosno vanbračnog druga, srodnika po krvi u pravoj liniji do bilo kojeg stepena, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, a po tazbini do drugog stepena, staratelja, staranika, usvojitelja, usvojenika, hranitelja ili hranjenika

3.6. Nositelj pravosudne funkcije može dobiti stipendiju⁵ pod istim uslovima i na osnovu istih kriterija kao i drugi prijavljeni kandidati.

3.7. Nositelj pravosudne funkcije može prihvatiti gostoprimstvo⁶ primjerene vrijednosti. Gostoprimstvo čija vrijednost prelazi razumnu visinu troškova se smatra nedozvoljenim poklonom.

4. Kako spriječiti sukob interesa u slučaju ponude (nedozvoljenih) poklona i koristi?

4.1. Nositelj pravosudne funkcije treba izbjegavati situacije u kojim bi mu neko mogao ponuditi nedozvoljen poklon ili drugu korist.

4.2. Ukoliko nositelj pravosudne funkcije nesvjesno primi nedozvoljen poklon ili drugu korist, trebao bi taj poklon što prije vratiti, ili davaocu poklona isplatiti protuvrijednost, te o tome obavijestiti rukovodioca pravosudne institucije i sačiniti službenu zabilješku.

4.3. Ukoliko se, iz bilo kojeg razloga, poklon ne može odbiti ili vratiti, o prijemu poklona se obavještava rukovodilac pravosudne institucije i sačinjava službena zabilješka.

4.4. Nositelj pravosudne funkcije treba u finansijskom izvještaju VSTV-u navesti tačne i potpune informacije o primljenim poklonima.

4.5. U slučaju nedoumice o postupanju u slučaju ponude ili prihvatanja poklona ili druge koristi, nositelj pravosudne funkcije bi trebao zatražiti mišljenje Stalne komisije za sudijsku i tužilačku etiku, nezavisnost i nespojivost.

4.6. Prihvatanje poklona ili nagrada čija je namjena neprimjereno utjecanje na odluke ili postupke sudija/tužilaca, uključujući i slučajeve kada poklon ili nagrada samo odaju utisak neprimjerenog uticaja predstavlja disciplinski prekršaj.

D. KONTAKTI SA TREĆIM LICIMA I ZLOUPOTREBA POVJERLJIVIH INFORMACIJA

Važeći propisi

ZAKON O VISOKOM SUDSKOM I TUŽILAČKOM VIJEĆU BIH

Član 56. Disciplinski prekršaji sudija

Disciplinski prekršaji sudija su...

4. odavanje povjerljivih informacija koje proizilaze iz vršenja dužnost sudije;...

11. upuštanje u neprimjerene kontakte sa strankom u postupku ili njenim zastupnikom;...

15. davanje bilo kakvih komentara, dok se predmet ne riješi na sudu, za koje se opravdano može očekivati da mogu ometati ili štetiti pravičnom postupku ili suđenju, ili nepoduzimanje odgovarajućih koraka kako bi se osiguralo da se njemu podređeni uposlenici suda također suzdrže od davanja komentara;...

Član 57. Disciplinski prekršaji tužilaca

⁵ Stipendija je djelomična ili puna finansijska pomoć za školovanje na bilo kojem nivou obrazovanja i za bilo koju vrstu obrazovanja

⁶ Gostoprimstvo podrazumijeva prihvatanje uloge gosta u prilikama i događajima na račun drugoga, te obuhvata ručkove, večere, prijeme, noćenje, boravak i aktivnosti, između ostalog.

Disciplinski prekršaji tužilaca su:...

4. odavanje povjerljivih informacija koje proizilaze iz vršenja dužnosti tužioca:...

10. upuštanje u neprimjerene kontakte sa sudijom ili strankama u postupku:...

14. davanje bilo kakvih komentara, dok se predmet ne riješi na sudu, za koje se opravdano može očekivati da mogu ometati ili štetiti pravičnom postupku ili suđenju, ili nepoduzimanje odgovarajućih koraka kako bi se osiguralo da se njemu podređeni uposlenici tužilaštva također suzdrže od davanja komentara:...

KODEKSI SUDIJSKE/TUŽILAČKE ETIKE

2.2.3 Sudija/Tužilac neće: ...

(d) javno učestvovati u kontroverznim političkim diskusijama, osim po pitanjima koja se direktno tiču rada sudova, nezavisnosti pravosuđa ili fundamentalnih aspekata sprovođenja pravde;

.....
4.3 Sudija/tužilac, kao i svaki drugi građanin, ima pravo na slobodu izražavanja, misli, svijesti, vjeroispovijesti, udruživanja i okupljanja, ali da se u ostvarivanju tih prava, uvijek ponaša na takav način da očuva dignitet sudijskog položaja/tužilačke funkcije, nepristrasnost i nezavisnost pravosuđa.

....
4.8. Povjerljive informacije, koje dobije prilikom vršenja funkcije, sudija/tužilac neće koristiti niti otkrivati u druge svrhe....

ZAKON O SUDOVIMA FEDERACIJE BIH⁷

Član 54. Povjerljivost

Sudije i službenici suda dužni su čuvati u tajnosti sve što u toku svog rada saznaju o učesnicima u postupku i o pravnim i činjeničnim okolnostima njihovog predmeta, te su dužni čuvati kao povjerljive podatke koji nisu dostupni javnosti.

Član 55. Službena tajna

Sudije i službenici suda dužni su čuvati službenu tajnu, bez obzira na način na koji su je doznali. Pod službenom tajnom podrazumijevaju se naročito:

- 1) svi podaci koji su kao službena tajna određeni zakonom ili drugim propisom;
- 2) svi podaci koji su kao službena tajna određeni općim aktima državnih organa, pravnih lica i drugih institucija;
- 3) podaci i isprave koji su posebno određeni kao službena tajna od državnih organa, pravnih lica i drugih institucija, i
- 4) podaci i isprave koje je kao službenu tajnu odredio predsjednik suda ili ovlašteni službenik suda.

Obaveza čuvanja službene tajne traje i nakon prestanka rada u sudu.

Predsjednik suda može sudiju, odnosno službenika suda osloboditi obaveze čuvanja službene tajne, ako u pojedinom slučaju za to postoje opravdani razlozi

Definicije

Pod nedozvoljenom komunikacijom sa trećim licima podrazumijeva se prenošenje informacija trećem licu o pitanjima koja su vezana za obavljanje pravosudne dužnosti i rad na predmetima, a koje predstavljaju povjerljive informacije.

Povjerljive informacije predstavljaju informacije koje proizilaze iz vršenja dužnosti nosioca pravosudne funkcije i koje se ne smiju otkrivati niti koristiti u nedozvoljene svrhe.

Ex parte (ili jednostrana) komunikacija je svaka komunikacija u vezi sa postupkom sa bilo kojom strankom u sporu/postupku bez prisustva druge stranke. Osnovni koncept pravednog

⁷ Čl. 85 i 86 Zakona o sudovima Republike Srpske kao i Čl. 63 i 64 Zakona o sudovima Brčko Distrikta BiH na istovjetan način regulišu pitanje povjerljivosti i čuvanja službene odnosno poslovne tajne

suđenja zasniva se na mogućnosti da stranka istovremeno odgovori na argumente suprotne stranke. *Ex parte* komunikacija podriva taj koncept dozvoljavajući jednoj strani pristup donosiocu odluke bez prisustva druge strane.

Smjernice za postupanje

1. Zabrana odavanja povjerljivih informacija

1.1. Nosilac pravosudne funkcije ne bi smio drugim licima odavati povjerljive informacije koje proizilaze iz vršenja njihove dužnosti.

1.2. Zabrana odavanja povjerljivih informacija se odnosi i na informacije koje je nosilac pravosudne funkcije saznao u postupku koji vodi, kao i na informacije koje potiču iz drugih sudskih odnosno tužilačkih predmeta koji su mu dostupni.

1.3. Nosilac pravosudne funkcije ne bi smio otkrivati informacije koje se odnose na lične prilike stranaka.

1.4. Nosilac pravosudne funkcije ne smije upotrijebiti povjerljivu informaciju radi ostvarivanja lične koristi.

1.5. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao preduzimati sve neophodne mjere i skretati pažnju uposlenicima pravosudne institucije na obavezu čuvanja povjerljivih informacija.

2. *Ex parte* komunikacija

2.1. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao voditi računa da njegova komunikacija sa stranama u postupku i drugim licima ne dovodi u sumnju njegovu nezavisnost i nepristrasnost.

2.2. Nosilac pravosudne funkcije bi morao odbaciti svaki pokušaj strana u postupku da sa njim *ex parte* komunicira, vodeći računa o ovoj zabrani čak i kada se čini da je *ex parte* komunikacija efikasnija i praktičnija.

2.3. *Ex parte* komunikacija je dozvoljena u slučaju hitnosti, administrativnih pitanja i pitanja zakazivanja radnji u postupku, bez adresiranja suštinskih pitanja, ali samo ako nosilac pravosudne funkcije razumno prosudi da niti jedna od strana u postupku neće imati proceduralne, suštinske ili taktičke koristi od ove komunikacije, te ako nosilac pravosudne funkcije odmah obavijesti sve strane o *ex parte* komunikaciji i da im mogućnost da se o tome izjasne.

2.4. U slučaju nenamjerne *ex parte* komunikacije, nosilac pravosudne funkcije bi trebao o tome bez odlaganja obavijestiti sve strane u postupku i pružiti im mogućnost odgovora.

2.5. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao poduzeti razumne napore, uključujući i odgovarajući nadzor, kako bi osigurao da osoblje pravosudne institucije u kojoj on obavlja svoju dužnost ne krše smjernice o *ex parte* komunikaciji.

3. Kontakti sa trećim licima i medijski nastupi

3.1. Nosilac pravosudne funkcije ne bi smio javno ili privatno komentarisati završene ili predmete koji su u toku.

3.2. Nosilac pravosudne funkcije se u obavljanju svoje dužnosti može konsultovati o pravnim ili praktičnim pitanjima sa drugim nosiocima pravosudnih funkcija ili uposlenicima

pravosudnih institucija, vodeći računa da prilikom ovih konsultacija ne dobije informacije zbog kojih bi se mogao naći u sukobu interesa.

3.3. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao voditi računa da ni u privatnim razgovorima ne daje neprimjerene izjave, odnosno izjave kojima se može dovesti u pitanje njegova nepristrasnost ili dignitet pravosudne funkcije. Ovo uključuje i iznošenje podataka o karakteristikama drugih nosilaca pravosudnih funkcija jer bi to moglo uticati na pravičnost postupka.

3.4. Nosilac pravosudne funkcije treba imati u vidu da treća lica ne moraju poznavati ili tumačiti pravilno koncept nezavisnosti pravosuđa, te bi trebao imati proaktivnu ulogu u informisanju pojedinaca i javnosti o ovom konceptu i njegovim implikacijama.

3.5. Druženje nosioca pravosudne funkcije sa drugim članovima pravne struke, uključujući advokate i notare je dozvoljeno, ali nosilac pravosudne funkcije treba izbjegavati direktan kontakt sa licima uključenim u njihove predmete ili sa licima koja se pojavljuju kao stranke u postupcima koje se vode pred pravosudnom institucijom u kojoj rade.

3.6. Nosilac pravosudne funkcije bi se trebao uzdržavati od posjećivanja onih mjesta za koja postoji sumnja da su mjesta odvijanja kriminalne aktivnosti ili da ih posjećuju lica koja bi mogla biti uključena u kriminalne aktivnosti.

3.7. Nosilac pravosudne funkcije može javno iznositi svoje stavove i mišljenja u svrhu unapređenja prava i pravnog sistema te komentirati društvene pojave, ali vodeći računa o principima nepristrasnosti i nezavisnosti pravosudne funkcije.

3.8. Za istupanje u javnim i komercijalnim medijima nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao primiti naknadu.

3.9. Nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao u medijskim nastupima promovirati poslovne subjekte i komercijalne aktivnosti, niti ugledom svoje pozicije uticati na promociju drugih pravnih ili fizičkih lica.

3.10. Prilikom donošenja odluke da li da nastupa u javnosti, nosilac pravosudne funkcije bi trebao voditi računa o očuvanju digniteta pravosudne funkcije i povjerenja javnosti u nepristrasnost i nezavisnost pravosuđa, te uzeti u obzir sljedeće faktore: 1) da li se pitanja o kojima će govoriti tiču prava, pravnog sistema i pravosuđa, 2) da li će javnim nastupom doprinijeti edukaciji ili boljoj informisanosti javnosti o ovoj oblasti, 3) da li su to pitanja koja se tiču profesionalne zajednice ili samo njega pojedinačno, i 4) da li je o tim pitanjima bolje oglasiti se putem strukovnih udruženja.

3.11. Nosilac pravosudne funkcije će prilikom javnih nastupa voditi računa da se njegovo javno izrečeno mišljenje može protumačiti kao mišljenje pravosuđa u cjelini, čak i kada naglasiti da se radi o njegovom ličnom mišljenju.

3.12. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao obavijestiti rukovodioca pravosudne institucije u kojoj obnaša dužnost o svojim planiranim istupima u javnosti, kao i već datim izjavama, u slučaju neplaniranog obraćanja javnosti.

4. Postupanje u slučaju odavanja povjerljivih informacija i *ex parte* komunikacije

4.1. Odavanje povjerljivih informacija ili upuštanje u neprimjerene kontakte sa strankom u postupku ili njenim zastupnikom predstavlja disciplinski prekršaj.

4.2. U slučaju *ex parte* komunikacije, nosilac pravosudne funkcije treba odmah obavijestiti sve strane u postupku, dati im mogućnost da se o tome izjasne i sačiniti službenu zabilješku.

4.3. Nositelj pravosudne funkcije bi trebao rukovodiocu pravosudne institucije prijaviti svaki neprimjeren pokušaj strana u postupku da s njim stupe u *ex parte* komunikaciju, o čemu bi trebao sačiniti službenu zabilješku.

4.4. Ukoliko rukovodilac pravosudne institucije posumnja da nositelj pravosudne funkcije odaje povjerljive informacije koje proizilaze iz vršenja dužnosti nosioca pravosudne dužnosti, ili ima neprimjerene kontakte sa trećim licima, trebao bi o tome obavijestiti Ured disciplinskog tužioca.

E. NEPOTIZAM

Važeći propisi

Pitanje nepotizma u pravosuđu u BiH nije generalno regulisano pozitivnim propisima, osim djelimično u Zakonu o sudovima Brčko distrikta BiH kojim je propisana zabrana istovremenog zapošljavanja braćnih drugova, srodnika u pravoj liniji i srodnika u pobočnoj liniji do drugog stepena u istom sudu.⁸ Međutim, ova odredba se odnosi samo na službenike i namještenike u sudovima.

ZAKON O VISOKOM SUDSKOM I TUŽILAČKOM VIJEĆU BIH

Član 56. Disciplinski prekršaji sudija

Disciplinski prekršaji sudija su: ...

6. korištenje dužnosti sudije kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili druge osobe;

Član 57. Disciplinski prekršaji tužilaca

Disciplinski prekršaji tužilaca su: ...

6. korištenje funkcije tužioca kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili druge osobe;

Definicije

Nepotizam je posebna vrsta sukoba interesa. Mada izraz ima širu upotrebu, njegovo značenje odražava situaciju u kojoj neko lice upotrebljava svoja ovlaštenja kako bi ostvarilo određenu prednost za člana svoje porodice. Zabrana nepotizma se odnosi prvenstveno na sprečavanje zloupotrebe svog položaja, a da bi se omogućila korist za člana porodice ili drugo blisko lice.

Smjernice za postupanje

1. Postupanje u predmetima u kojima je član porodice nosioca pravosudne funkcije stranka ili ima finansijski interes

1.1. Nositelj pravosudne funkcije treba dosljedno primjenjivati pravila o izuzeću u predmetima u kojima se član njegove porodice ili drugo blisko lice pojavljuje kao stranka.

⁸ Član 58. Zakona o sudovima Brčko distrikta BiH

Ovo uključuje i predmete u kojima se član porodice nosioca pravosudne funkcije pojavljuje kao oštećeni.

1.2. Nositelj pravosudne funkcije ne bi trebao kontaktirati druge nosioce pravosudnih funkcija, službenike agencija za provođenje zakona, državne službenike i namještenike i ostala službena lica, tražeći ili nudeći informacije o predmetima u kojima su stranke članovi njegove porodice ili druga bliska lica, niti tražiti da postupaju u njihovu korist.

1.3. Ukoliko nositelj pravosudne funkcije zna da član njegove porodice ili drugo blisko lice ima finansijski, politički ili drugi interes u predmetu, on bi trebao tražiti svoje izuzeće. Ovo podrazumijeva da nositelj pravosudne funkcije treba da uloži razuman napor u svrhu informisanja o finansijskim, političkim ili drugim interesima članova svoje porodice.

1.4. Nositelj pravosudne funkcije bi trebao odmah razmotriti mogućnost svog izuzeća iz predmeta u kojem postupaju, ako postoji vjerovatnoća da će član njegove porodice biti pozvan da učestvuje u postupku kao svjedok ili vještak.

1.5. Imajući u vidu zakonske odredbe o izuzeću, nositelj pravosudne funkcije bi trebao voditi računa o potrebi da zatraži svoje izuzeće iz predmeta i ukoliko član njegove porodice učestvuje u timu zastupnika stranaka u tom predmetu, iako se lično ne pojavljuje u postupku pred pravosudnom institucijom, te ukoliko je zaposlen ili ima finansijski ili drugi interes u firmi koja zastupa stranke u tom predmetu.

2. Zapošljavanje i angažman članova porodice⁹ nosioca pravosudne funkcije

2.1. Od nosioca pravosudne funkcije se očekuje da izbjegava nepotizam i bilo kakvo favoriziranje članova svoje porodice prilikom njihovog zapošljavanja.

2.2. Nositelj pravosudne funkcije ne bi trebao učestvovati u procedurama za zapošljavanje članova svoje porodice.

2.3. Nositelj pravosudne funkcije ne bi trebao koristiti svoj uticaj među kolegama i u društvu da bi osigurao zapošljavanje člana svoje porodice, čak i ako se radi o zapošljavanju u drugoj pravosudnoj ili bilo kojoj drugoj instituciji ili organizaciji. Ovo podrazumijeva i davanje preporuka.

2.4. Prilikom odabira kandidata za zapošljavanje u pravosudnoj instituciji, nositelj pravosudne funkcije koji učestvuje u odlučivanju o kandidatima bi trebao naročito voditi računa o tome da eventualni izbor člana njegove ili člana porodice drugog nosioca pravosudne funkcije bude zasnovan na objektivnim kriterijima, kvalifikacijama kandidata, da bude transparentan i da ne dovodi u sumnju objektivnost procesa.

2.5. Preporučuje se izbjegavanje zapošljavanja članova porodice nosioca pravosudne funkcije u istoj pravosudnoj instituciji.

2.6. Ukoliko uposlenik pravosudne institucije ili nositelj pravosudne funkcije postane član porodice drugog nosioca pravosudne funkcije u istoj pravosudnoj instituciji, ovakva situacija se ne treba tumačiti kao nepotističko ponašanje nosioca pravosudne funkcije per se. Međutim, ne preporučuje se da ovaj uposlenik pravosudne institucije ili nositelj pravosudne funkcije radi pod nadzorom nosioca pravosudne funkcije koji mu je postao član porodice, niti da nositelj pravosudne funkcije na bilo koji način učestvuje u donošenju odluka o statusu ovog lica.

⁹ U smislu odredaba ovih smjernica pod članovima porodice podrazumijevaju se srodnici nosilaca pravosudne funkcije utvrđeni odredbama o izuzeću procesnih zakona.

2.7. Nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao postavljati članove svoje porodice, niti njihove poslovne partnere, kao branitelje po službenoj dužnosti u krivičnim predmetima ili zastupnike u drugim predmetima, niti uticati na kolege da to čine, čak i ako se radi o neplaćenju dužnosti.

2.8. Nosilac pravosudne funkcije može postaviti člana porodice drugog nosioca pravosudne funkcije kao branitelja po službenoj dužnosti ili zastupnika u skladu sa rasporedom i objektivnim kriterijima.

2.9. Nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao upućivati predmete na medijaciju članovima svoje porodice, njihovim poslovnim partnerima, niti uticati na kolege da to čine.

2.10. Nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao određivati za vještaka članove svoje porodice, njihove poslovne partnere, niti uticati na kolege da to čine.

2.11. Nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao strankama u svojim ili predmetima svojih kolega sugerisati korištenje usluga ustanova, preduzeća ili organizacija u kojima članovi njegove porodice imaju finansijsku ili drugu korist.

3. Korištenje ugleda pravosudne funkcije radi pribavljanja finansijske ili druge koristi za članove porodice

3.1. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao upozoriti članove svoje porodice da u svojim poslovnim, finansijskim i drugim aktivnostima ne koriste njegovo ime i ugled.

3.2. Nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao na bilo koji način učestvovati u aktivnostima člana porodice na prikupljanju sredstava u njegovim poslovnim, političkim, građanskim i drugim aktivnostima.

3.3. Nosilac pravosudne funkcije ne bi trebao javno podržavati političku kampanju člana svoje porodice ili na bilo koji način učestvovati u toj kampanji.

4. Kako spriječiti nepotizam?

4.1. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao voditi računa da njegova pozicija ne bude iskorištena za ostvarivanje koristi člana njegove porodice ili bliskih lica, posebno imajući u vidu percepciju javnosti o nepotizmu.

4.2. Nosilac pravosudne funkcije mora upoznati članove svoje porodice i domaćinstva sa etičkim principima obnašanja pravosudne dužnosti.

4.3. Korištenje dužnosti sudije/tužioca kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili druge osobe predstavlja disciplinski prekršaj.

4.4. Propuštanje da traži svoje izuzeće od postupanja po predmetima kada postoji sukob interesa (uključujući i one razloge za izuzeće koje se odnose na postupanje u predmetima u kojima učestvuju članovi porodice) predstavlja disciplinski prekršaj.

4.5. U slučaju nedoumice o postupanju, nosilac pravosudne funkcije bi trebao zatražiti mišljenje Stalne komisije za sudijsku i tužilačku etiku, nezavisnost i nespojivost.

F. EDUKACIJA I RAZVOJ SVIJEŠTI O SPREČAVANJU SUKOB INTERESA U PRAVOSUĐU

Važeći propisi

ZAKON O VISOKOM SUDSKOM I TUŽILAČKOM VIJEĆU BIH

Član 17. (Nadležnost) ...

(7) nadzire stručno usavršavanje sudija i tužilaca i savjetuje entitetske centre za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudnu komisiju Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u vezi sa usvajanjem programa stručnog usavršavanja sudija i tužilaca;

(8) određuje minimalan obim stručnog usavršavanja koji svaki sudija i tužilac mora ostvariti u toku godine;

(9) određuje početnu obuku za osobe koje su izabrane za sudije ili tužioce i nadzire ostvarivanje takve obuke;

(10) odobrava godišnji izvještaj upravnih odbora entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u djelu koji se odnosi na početnu obuku i stručno usavršavanje sudija i tužilaca;...

Odluka o formiranju stalnih komisija VSTV

...

(1) Stalna komisija za sudijsku i tužilačku etiku, nezavisnost i nespojivost se bavi pitanjima u vezi sa sudijskom i tužilačkom etikom, nezavisnošću i pitanjima nespojivosti, a posebno:

a) odlučuje o jednostavnijim i nespornim upitima o spojivosti,

b) daje mišljenje Vijeću u vezi sa pitanjima nespojivosti funkcija koje obavljaju sudije i tužioci,

c) daje mišljenje Vijeću u vezi sa pritužbama podnesenim od strane sudija i tužilaca, a koji smatraju da je došlo do ugrožavanja njihove nezavisnosti,

d) ažurira etički kodeks za sudije i tužioce, te prati njegovo provođenje,

e) u saradnji sa centrima za edukaciju i drugim institucijama, kao što su udruženja sudija i tužilaca i sl., organizuje seminare, rasprave, okrugle stolove i rasprave u cilju podizanja svijesti o sudijskoj i tužilačkoj etici.

(2) O odlukama donesenim u skladu sa stavom 1) tačka a) ovog člana Stalna komisija će obavijestiti Vijeće.

Smjernice za postupanje

1.1. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao biti svjestan da se njegovo ponašanje i odluke posmatraju kroz prizmu njegove pozicije te da je izložen stalnom sudu javnosti i u tom smislu, svojevrijedno prihvatiti ograničenja svojih sloboda u odnosu na druge građane u cilju očuvanja integriteta, nezavisnosti i nepristrasnosti pravosuđa.

1.2. Nosilac pravosudne funkcije bi uvijek trebao imati u vidu da je sprečavanje sukoba interesa i davanje prednosti javnom nad ličnim interesom od presudne važnosti za očuvanje integriteta pravosuđa i jačanje povjerenja javnosti u pravosudni sistem.

1.3. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao da u okviru svog kontinuiranog obrazovanja i usavršavanja posveti dužnu pažnju praćenju međunarodnih i domaćih propisa i smjernica za sprečavanje sukoba interesa.

1.4. Nosilac pravosudne funkcije bi trebao redovno pohađati edukaciju o pravosudnoj etici, sprečavanju korupcije i sukoba interesa.

1.5. Rukovodioci pravosudnih institucija bi trebali proaktivno djelovati u cilju unapređenja edukacije, kako nosilaca pravosudne funkcije, tako i ostalih uposlenika pravosudne institucije o pitanjima etike, sprečavanju korupcije i sukoba interesa.

Primjena smjernica za razvoj svijesti i edukaciju

2.1. VSTV i Centri za edukaciju sudija i tužilaca FBiH i RS bi trebali sačiniti posebne module za edukaciju sudija i tužilaca, te rukovodilaca pravosudnih funkcija i članova VSTV-a o pravosudnoj etici, sprečavanju korupcije i sukoba interesa, te preporučiti obavezno pohađanje edukacije za nosioce pravosudnih funkcija za ove module.

2.2. Rukovodioci pravosudnih institucija bi trebali redovno organizirati edukaciju o pravosudnoj etici, sprečavanju korupcije i sukoba interesa, prema gore navedenim modulima, u svojim pravosudnim institucijama.

2.3. Stalna komisija za sudijsku i tužilačku etiku, nezavisnost i nespojivost bi trebala kontinuirano prikupljati i analizirati ilustrativne primjere primjene etičkih principa i prezentirati ih profesionalnoj zajednici.

INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVOĐENJE I PRAĆENJE PROVEDBE SMJERNICA ZA SPREČAVANJE SUKOBA INTERESA U PRAVOSUĐU

U skladu sa zakonom, VSTV je nadležan za nadzor, kontrolu i prevenciju sukoba interesa, te za sankcionisanje određenih pojava sukoba interesa nosilaca pravosudne funkcije.

Zakonom o VSTV-u je propisano da VSTV odlučuje o pitanjima nespojivosti drugih dužnosti sa dužnostima nosilaca pravosudne funkcije. Rukovodilac pravosudne institucije je dužan da VSTV obavijesti o aktivnostima nosioca pravosudne funkcije za koje smatra da nisu spojive sa dužnošću sudije, odnosno tužioca. Pitanje spojivosti aktivnosti prethodno razmatra Stalna komisija za sudsku i tužilačku etiku, nezavisnost i nespojivost, a VSTV donosi obavezujuću odluku. Ukoliko se radi o aktivnosti koja nije spojiva za pravosudnom dužnošću predmet se dostavlja Uredu disciplinskog tužioca na dalje postupanje.

Nosilac pravosudne funkcije može od VSTV-a sam zatražiti mišljenje o spojivosti njegove aktivnosti sa dužnostima nosioca pravosudne funkcije. Postupak za ocjenu nespojivosti je isti kao i po zahtjevu rukovodioca pravosudne funkcije i odgovor VSTV-a je obavezujući. Smjernicama se preporučuje nosiocima pravosudne funkcije obavezno konsultovanje VSTV-a, odnosno Stalne komisije za sudsku i tužilačku etiku, nezavisnost i nespojivost, o spojivosti bilo koje dodatne aktivnosti.

Zakonom o VSTV-u je propisano da sudije i tužioci dostavljaju VSTV-u godišnji finansijski izvještaj u kojem navode, između ostalog, aktivnosti koje su obavili izvan svoje dužnosti sudije odnosno tužioca uključujući iznose koje su naplatili. Nosioци pravosudne funkcije su dužni da u finansijskim izvještajima navedu informacije o bračnom drugu i djeci s kojom žive u istom domaćinstvu, a koji posjeduju dionice ili učestvuju u rukovođenju privatnim ili javnim preduzećima i udruženjima, uključujući političke partije. VSTV prikuplja i čuva godišnje finansijske izvještaje nosilaca pravosudne funkcije, ali zbog nedostatka odgovarajućih mehanizama ne vrši detaljnu sistemsku provjeru. Finansijski izvještaji se dostavljaju Uredu disciplinskog tužioca po njegovom zahtjevu u slučajevima kada se procjeni da bi određeni podaci sadržani u izvještaju mogli poslužiti za rješavanje disciplinskih predmeta. Strateškim planom VSTV-a za period 2014.-2018. godine, planirana je i aktivnost uspostavljanja funkcionalnog sistema za evidentiranje i provjeru finansijskih izvještaja, što podrazumijeva i njihovo javno objavljivanje. Postizanje ovih ciljeva uslovljeno je usvajanjem izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u, te uspostavljanjem odgovarajućeg mehanizma praćenja i provjere, kao i efikasnog sankcionisanja navođenja neistinitih podataka i nedostavljanje finansijskih izvještaja.

Upuštanje u aktivnosti koje su nespojive sa pravosudnim dužnostima, odavanje povjerljivih informacija, prihvatanje poklona i nagrada, korištenje dužnosti kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili druge osobe, propuštanje da traži svoje izuzeće od postupanja po predmetima kada postoji sukob interesa, upuštanje u neprimjerene kontakte sa strankom u postupku ili njenim zastupnikom, te bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva, u skladu sa Zakonom o VSTV-u predstavljaju, između ostalog, disciplinske prekršaje nosilaca pravosudne

... Disiplinske postupke pokrenuti na temelju koje tužila i prijaviti i suditi i
... u skladu sa Zakonom o VSTV i drugim relevantnim propisima. Ured disciplinskog
... ne pokrenuti disciplinski postupak kada prividno vidi da postoji razumna osnova za
... da je nosilac pravosudne funkcije i da disciplinski poverljivi. Disciplinski postupak
... privode privostepena i drugostepena disciplinska kazna VSTV-a.

VSTV je nadležan da nadzire stručno usavršavanje sudija i tužilaca i savjetuje entitetske centre
za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudni centar i Entitet Distrikta BiH u vezi sa usvajanjem
programa stručnog usavršavanja sudija i tužilaca. VSTV je obavezan obuke, organizovanje
radionica i okruglih stolova iz oblasti etike, borbe protiv sprečavanja sukoba interesa, značajanje
doprinos podizanju svijesti nosilaca pravosudne funkcije o stećnost sukoba interesa
nepotudnosti poduzimanja mjera na njegovom uređivanju, sposobnosti prepoznavanja
situacija koje mogu dovesti do sukoba interesa i odlaganje vlastite odgovornosti.

Broj: BK 07 2 3700-2/2018
Datum: 27.11.2018. godine

MP

Predsjednik

Milica Tegeth

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Na osnovu člana 16. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 21. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 55/13 i 96/13) Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 29. maja 2014. godine, usvojilo je

**PRAVILNIK
O SUKOBU INTERESA ČLANOVA VISOKOG SUDSKOG I TUŽILAČKOG VIJEĆA
BOSNE I HERCEGOVINE**

**Član 1.
(Predmet i svrha)**

- (1) Pravilnikom o sukobu interesa članova Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Pravilnik) uređuje se pitanje sukoba interesa članova Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (u daljnjem tekstu: Vijeće), te druga pitanja od značaja za primjenu Pravilnika.
- (2) Svrha Pravilnika je sprečavanje sukoba interesa u obavljanju funkcije člana Vijeća, sprečavanje privatnih uticaja na donošenje odluka u obavljanju funkcije člana Vijeća, te jačanje integriteta, objektivnosti, nepristrasnosti, transparentnosti i povjerenja građana u obavljanje poslova iz nadležnosti VSTV-a BiH.

**Član 2.
(Značenje pojmova)**

- (1) Sukob interesa postoji u situacijama u kojim članovi Vijeća imaju privatni interes koji utiče ili može uticati na zakonitost, transparentnost, objektivnost i nepristrasnost u obavljanju njihove funkcije, odnosno u kojima privatni interes šteti ili može štetiti javnom interesu ili povjerenju građana
- (2) Privatni interes podrazumijeva bilo koju konst za:
 - a) člana Vijeća,
 - b) krvnog srodnika u pravoj liniji (roditelja, djeteta, usvojioca i usvojenika), te bračnog i vanbračnog druga;
 - c) ostale krvne srodnike člana Vijeća u pravoj liniji bez ograničenja, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena,
 - d) srodnika člana Vijeća po tazbini, odnosno srodnika njegovog vanbračnog druga, do drugog stepena, bez obzira na to da li su brak, odnosno vanbračna zajednica, prestali ili ne i
 - e) lice sa kojim član Vijeća ima prisne prijateljske, poslovne ili bilo kakve druge veze, a koje mogu stvoriti sumnju u postojanje sukoba interesa

- (3) Javni interes je materijalni i nematerijalni interes za dobro i prosperitet svih građana pod jednakim uslovima
- (4) Pozicija u pravosuđu je svaka pozicija nosioca pravosudne funkcije kojeg imenuje, odnosno predlaže Vijeće, uključujući i stručne saradnike koje imenuje Vijeće

Član 3.

(Slučajevi u kojima se podrazumijeva postojanje sukoba interesa)

Sukob interesa člana Vijeća uvijek postoji u sljedećim situacijama:

- a) ako aplicira na bilo koju poziciju u pravosuđu;
- b) ako lice iz člana 2. stav (2) tačka b) ovog Pravilnika aplicira za bilo koju poziciju u pravosuđu;
- c) ako lice iz člana 2. stav (2) tačka c) ovog Pravilnika aplicira za bilo koju poziciju u pravosuđu;
- d) ako lice iz člana 2. stav (2) tačka d) ovog Pravilnika aplicira za bilo koju poziciju u pravosuđu;
- e) ako lice iz člana 2. stav (2) tačka e) ovog Pravilnika aplicira za bilo koju poziciju u pravosuđu;
- f) ako je član komisije za obavljanje razgovora sa kandidatom koji dolazi iz istog suda ili tužilaštva u kom član Vijeća radi;
- g) ako je član disciplinske komisije koja vodi disciplinski postupak i odlučuje o disciplinskoj mjeni protiv sudije ili tužioca koji obavlja dužnost u istom sudu ili tužilaštvu u kom član Vijeća obavlja sudsku, odnosno tužilačku funkciju;
- h) ako član Vijeća koji je advokat učestvuje u radu komisije za obavljanje razgovora sa kandidatom za nosioca pravosudne funkcije, a koji dolazi sa područja njegove regionalne advokatske komore, odnosno područja sjedišta advokatske kancelarije;
- i) ako je član Vijeća koji je advokat i član disciplinske komisije u disciplinskom postupku protiv nosioca pravosudne funkcije, a koji dolazi sa područja njegove regionalne advokatske komore, odnosno područja sjedišta advokatske kancelarije.

Član 4.

(Postupanje u slučajevima postojanja sukoba interesa)

- (1) U slučajevima iz člana 3. tačke a) i b) ovog Pravilnika, član Vijeća podnosi ostavku najkasnije u trenutku predaje aplikacije za poziciju u pravosuđu
- (2) U slučajevima iz člana 3. tačke c), d), e), f) i g) član Vijeća zahtijevat će svoje izuzeće u komisiji za obavljanje razgovora, iz postupka predlaganja i imenovanja kandidata, odnosno disciplinskog postupka, u potpunosti i to odmah po saznanju za postojanje ovakvih okolnosti
- (3) Prilikom formiranja komisija za obavljanje razgovora sa kandidatima i disciplinskih komisija, vodit će se računa u slučajevima iz člana 3. tačke h) i i) ovog Pravilnika.
- (4) Ako član Vijeća ne postupi na način propisan u stavu (1) ovog člana, njegova aplikacija, odnosno aplikacija lica iz člana 2. stav (2) tačka b) ovog Pravilnika, neće biti uzeta u razmatranje

- (5) Postupak za izuzeće člana Vijeća i odlučivanje o zahtjevu za izuzeće člana Vijeća obavljat će se u skladu sa odredbama Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH.
- (6) O postojanju sukoba interesa u ostalim situacijama koje nisu obuhvaćene članom 3 ovog Pravilnika, odlučuje Vijeće u svakom konkretnom slučaju.
- (7) Svaki član Vijeća dužan je da ukaže na sve okolnosti koje mogu dovesti u sumnju postojanje sukoba interesa
- (8) Postupanje članova Vijeća suprotno odredbama ovog Pravilnika predstavlja povredu člana 4. stav (3) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine i može predstavljati osnov za prestanak mandata u skladu sa odredbama člana 6. istog zakona.

Član 5.
(Stupanje na snagu)

Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“.

Broj. 08-02-1849/2014
Datum: 29. maj 2014. godine

